

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

בשעה שהקדימו — תער"ב

עט. אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך

פ. כנשר יעיר קנו

פא. ולקחתם לכם

פב. למען דעת

— העת"ר —

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו בקש"ת

מוהר"ר שלום דובנער

זצוקלה"ה נכנ"מ זי"ע מליובאוויטש

— הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות —

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה

שנת הקהל

מפתח כללי

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
תפז	ש' תשובה	הממוצע בין אין ויש – (שך-שכג)	עט. אנכי וגו' פשעיד כו'
תצט	יאָרצייט – האזינו	שושנה חיצוני' המל' וכנס"י פנימי' המל' – (שכד-שכו)	פ. כנשר יעיר כו'
תקי	ליל ב' דחה"ס	אלקים לשון אלקות וגם לשון כח – (שכז-של)	פא. ולקחתם לכם כו'
תקכא	שחומ"ס	כח למעלה אינו כמו למטה – (שלא-שלה)	פב. למען דעת כו'

B'SHAAH SHEHIKDIMU 5672

DISCOURSES 79-82

Copyright © 2016

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

ORDER DEPARTMENT

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

ISBN 978-0-8266-6102-9

Printed in the United States of America

ב"ה

פתח דבר

הננו מוציאים לאור חוברת כ"ב של ההוצאה החדשה והמתוקנת של המשך־המאמרים „בשעה שהקדימו – תער"ב" אשר לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, הכוללת את המאמרים: אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך דשבת תשובה; כנשר יעיר קנו דש"פ האזינו, י"ג תשרי – יאָרצייט; ולקחתם לכם דליל ב' דחג הסוכות; למען דעת דשבת חול המועד סוכות – העת"ר.

ט"ו סיון, ה'תשע"ו

שנת הקהל

ברוקלין, נ.י.

בס"ד. ש"ת, העת"ר

אנכי¹ אנכי הוא מוחה פשעיך למעני כו'.² וצ"ל מה"ע ב"פ אנכי, דבמ"ת שהי' התגלות אלקות, ועכדו"ד³ פרחח נשמתן⁴, וכמ"ש⁵ וכל העם רואים את הקולות כו', נא⁶ אנכי פ"א, וגבי תשובה נא' ב"פ אנכי כו'. ובזהר פ' לך דפ"ז א"י א' דב"פ אנכי הוא אנכי דמ"ת ואנכי דברה"ע, וכמ"ש⁸ אנכי עשיתי ארץ, וכ' המק"מ⁹ דאנכי דברה"ע הוא למעלה מאנכי דמ"ת כו'.¹⁰ וצ"ל, מה שייך ב"פ אנכי דתשובה לב' בחי' אנכי הנ"ל, ומה"ע דאנכי דברה"ע למעלה מאנכי דמ"ת כו'. ומה"ע הוא, באמרו אנכי אנכי הוא כו'. גם צ"ל, דמאמרו אנכי אנכי משמע, דבזה שמודיעים אנכי אנכי, יודעים מי הוא, ובאמת הלא גם לאחר ההודעה אינו¹¹ יודעים מי הוא בחי' אנכי, וא"כ מה"ע אומרו אנכי כו'. גם צ"ל מש"א למעני, דע"פ פשוט הוא בשבילי כו', ומה נוגע הענין למעלה, הלא אם חטאת מה תפעול בו כו' אם צדקת כו'.¹² וארז"ל¹³ מה איכפת לי להקב"ה אם שוחט ואוכל או נוחר כו', וא"כ מה"ע למעני כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל¹⁴ שיש ד' ענינים שהן חלוקים זמ"ז, ובכאו"א יש יתרון מעלה וע"ז, והן העלם וגילוי, אין ויש, עצם והתפשטות, כח ופועל. ונת"ל¹⁴ דהעלם וגילוי הוא שהגילוי נמצא כלול בהעלם, וכמו מוחין ומדות ומח' ודבור, אין התחדשות בהתגלות הדבר, ולכן הוא בכחי' הגבלה כו'. והמעלה שהוא בכחי' קירוב כו'. אמנם אין ויש, הרי אין היש כלול בהאין, דבלא דבר לא יש מציאות דבר, ולכן הוא בכחי' בל"ג כו'. אך הוא בחי' העלם, שהיש עצמו הוא בחי' העלם, וכן האין האלקי הוא בכחי' העלם מהנבראים כו', ומה שיוודעים ע"י הפרסא הוא שיש אין האלקי, אבל מה הוא האין, אינו¹¹ יודעים כלל, וכמו ע"י המשל יודעים רק שיש מה שלמע' מהשגה כו'. והמעלה בזה הוא שבא בכחי' התחדשות כו'.

שך) **והנה** המדרי' הממוצעות בין העלם וגילוי ויש מאין, הן עצם והתפשטות וכח ופועל¹⁵. וענין עצם והתפשטות, אין הכוונה שהעצם הוא המתפשט, שזהו בחי' שפע, וכידוע ההפרש בין אור ושפע¹⁶, דאור הוא רק הארה לבד, לא עצם, ושפע הוא שהעצם מתפשט, וכמו שפעת מים¹⁷, שהמים נמשכים ממקום למקום כו', וכמשנת"ל

(7) א': אוצ"ל: ב'.
 (8) ישעי' מה, יב.
 (9) = המקדש מלך (לזהר שם).
 (10) ראה אוה"ת נ"ד ח"ב ע' תתו.
 (11) אינו: = אין אנו.
 (12) איוב לה, ר"ז.
 (13) ב"ר רפמ"ד.
 (14) פשי"ב ואילך (ע' תתסז ואילך).
 (15) ראה אמרי בינה שבהערה 1.
 (16) ראה מאמרי אדמו"ר תרס"ו ע' רלא ואילך. ד"ה ונחה ענינים ע' קי ואילך. המשך תרס"ו ע' רלא ואילך. ד"ה ונחה תשי"ד (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רצג ואילך. בהוצאה החדשה – ח"ג ע' קעג ואילך).
 (17) איוב כב, יא. לח, לד (ושם: ושפעת).

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על אמרי בינה שער הק"ש פי"ב (לז, א*) – כנסמן לקמן בהערות.
 מאמרים שכנראה מיוסדים על מאמר זה: חלק מד"ה אנכי ה"א דשבת חוה"מ פסח עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' ססד. ועם הוספות וכו') – ד"ה שיר המעלות תרפ"ב (סה"מ תרפ"ב ע' כו ואילך). המשך מה רב טובך תרצ"ב פכ"א ואילך (סה"מ תרצ"ב ע' שמב ואילך).
 (2) ישעי' מג, כה.
 (3) = ועל כל דיבור ודיבור.
 (4) שבת פת, ב. שמו"ר פכ"ט, ד.
 (5) יתרו כ, טו.
 (6) שם כ, ב. ואתחנן ה, ו.

(* ראה לעיל ע' תתסז הערה 1 בשוה"ג).

פנ"ג¹⁸, וכאן הכוונה בהתפשטות מן העצם, דההתפשטות היא באין ערוך לגבי העצם. ומ"מ, אינו בבחי' התחדשות גמורה, וההתפשטות היא כמו העצם כו'. וכמו אור ומאור, שהמאור הוא העצם, והאור הוא ההתפשטות מן העצם כו', הרי האור מן המאור אינו בא בבחי' העלם וגילוי, להיות שהמאור אינו בבחי' אור כלל, וכידוע¹⁹ דכל עצם בלתי מתפשט ובלתי מתגלה כו', וכמו האש היסודי שהוא עצם חשוק²⁰, והכוונה בזה שאינו בבחי' אור כו', וכמו"כ גוף ועצם השמש אינו בבחי' אור, כ"א מאור שממנו נמצא אור, לא שהוא בבחי' מקור לאור כו' (ובסש"ב ח"ב פ"ג שהוא מקור האור כו', צ"ל שזהו שהאור נמצא ממנו כו'). ולכן באמת האור הוא באין ערוך כלל לגבי המאור עצמו, דמשו"ז אין אנו יודעין מן האור את המאור כו', ומה שאנו יודעין מן האור, הנה לאחר כל הידיעות וההשערות כמה שאנו יודעים ומשערים מן האור בהמאור, הוא רק מציאות המאור, לא עצם מהותו, וזהו מפני שהוא באין ערוך כלל לגבי העצם כו'. וכמו"כ האור שבהתגלות הוא באין ערוך לגבי האור כמו שהוא כלול בהעצם, וכמ"ש בסש"ב שם בענין אור וזיו השמש, שבודאי הוא נמצא במקורו כו', הרי כמו שהוא בעצם המאור ה"ה ג"כ לא בבחי' אור כלל, וכמש"ש בסש"ב שהוא שם בבחי' אין ואפס ממש, וכמו שהוא חוץ לכדור השמש ה"ה בבחי' יש ממש כו', הרי שהוא באין ערוך כו'. רק שזהו בהאור כמו שהוא בהתגלות חוץ לכדור השמש, שזהו ע"י הפסק הנרתק, והוא בבחי' יש לגבי האור הכלול בהשמש, שאינו עולה בשם אור וזיו כו', שהדוגמא מזה למעלה הוא גילוי אור הקו מן האוא"ס שלפני הצמצום, שהוא בבחי' יש מאין כו', כמ"ש בלקו"ת ד"ה תקעו הב' פ"א בהג"ה²¹ (ובאמת גילוי הקו הוא בחי' גילוי מההעלם, כמשנת"ל פ' שי"ד²², רק שזהו כמו יש מאין, שבמקורו הוא בבחי' אין, ובהתגלות ע"י הצמצום הוא בבחי' יש כו', וכמשנת"ל פ' שט"ו²³, שאינו דומה הסדר והדרגה בהמשכת הקו מהאוא"ס שלפני הצמצום כמו המשכת האורות דאצי' כו', מפני שהצמצום הוא בבחי' סילוק כו', ומ"מ, להיות שהצמצום הוא בשביל הגילוי, ה"ז ג"כ בבחי' גילוי ההעלם כו', וכמש"נ שם). ולא זה הוא ענין עצם והתפשטות כו', דהכוונה בעצם והתפשטות הוא בכללות ענין גילוי האור מן העצמות (והיינו בהאור שלפני הצמצום, ובכללות, בבחי' אור הסוכ"ע כו').

דהנה ידוע דענין אור בכלל, אין זה בבחי' יציאה והתגלות חוץ להעצם כו', וכמשנת"ל פ' רמ"ג²⁴ ההפרש בין אור לאצי'²⁵, שהרי אצי' הוא ג"כ בחי' אור, רק שזהו מה שבהתגלות חוץ לעצם, ואור הוא הכלול בהעצם כו'. ועיקר האור הכלול בהעצם הוא בחי' עצם האור כו', וכידוע דבאור גופא יש בחי' עצם והתפשטות, דעצם האור הוא שגם בעצמו אינו בבחי' גילוי כלל כו' (לא רק מצד הביטול, כמ"ש בסש"ב²⁶ בענין האור הכלול בהשמש כו', כ"א מפני שאינו בבחי' אור וגילוי בעצם כו'), וההתפשטות הוא הגילוי

(18) ע' קכו ואילך.

וראה לעיל פצ"ג (ע' רמ). וש"נ.

(21) דרושים לר"ה נה, א.

(22) ע' תתעב ואילך.

(23) ע' תתעד.

(24) ע' תרעא.

(25) ראה סה"מ תרס"א ע' קעז. עת"ר ע' שי. וש"נ.

(26) פל"ג. שעהיה"א פ"ג.

(19) ראה סה"מ תר"ם ח"א ע' שמג. תרנ"א ע' רלו. תרנ"ב

ע' צו. תרנ"ח ע' קכ. ס"ע קסד. הגהות לד"ה פתח אליהו

שבתו"א תרנ"ח ע' יח. ע' עב. ע' עג. סה"מ תרס"ה ע' קמט

ואילך. תרס"ט ע' קסט. תרע"ח ע' צט. תרצ"ב ע' קא. ע' קסה.

ע' שכו.

(20) מורה נבוכים ח"ב פ"ל. רמב"ן עה"ת בראשית א, ב.

בעצמותו כו'. והו"ע ב' בחי' סתום²⁷, הא', מה שסתום לגבי המקבל, והיינו שהוא בחי' אור וגילוי בעצם, רק שהגילוי אינו כזה שיהי' בחי' גילוי אל הזולת כו', והבי' הוא שהוא סתום בעצם, והיינו שבעצם מהותו אינו בבחי' גילוי, והוא שאינו בבחי' אור כלל כו' (ועמשנת"ל פ' ר"ה²⁸), וזהו בחי' אור הכלול בהעצם, היינו עצם האור כו'. וגם י"ל למעלה מזה, והוא מה שהעצם נושא בעצמו את האור, שזה רק בבחי' יכולת להאיר, לא בבחי' אור כלל כו', והיינו שאינו כלל בבחי' המשכה מן העצמות כו', דעצם הוא²⁹ רק שאינו בבחי' גילוי בעצם, אבל מ"מ הוא בבחי' המשכה מן הנפש (וענין ההמשכה אין זה שהוא בבחי' איזה המשכה בעצמו (דהיינו שנמשך להיות מקור לגילוי כו'), כ"א שזהו דבר שבא מן העצמות, וכמו כח ההיולי העצמי, שאינו בבחי' המשכה כלל בעצמו, ומ"מ הוא בבחי' כח, והיינו שזהו דבר הבא מן העצמות בבחי' כח כו'), אבל מה שהעצם נושא בעצמו הוא שאינו בבחי' המשכה כלל מן העצמות (והיינו שאינו בא גם לא בבחי' כח עצמי כו'), וכמ"ש במ"א³⁰ (ובאמת י"ל, דגם עצם האור הכלול בעצמותו אינו בבחי' המשכה מן העצמות, וכמו כח ההיולי העצמי הכלול בעצם הנפש, הרי אינו בבחי' המשכה כלל מעצם הנפש, ולכן הוא בבחי' פשיטות ממש כמו העצם, ואינו בבחי' מקור כלל, כמו העצם, רק שהוא בבחי' נמצא מן העצם, והיינו מה שהנפש ממציא הכחות בעצמותו. אמנם, מה שהנפש נושא בעצמו כל הכחות הוא שלא נמצאו כלל מהנפש בבחי' כחות כו'. וכמו"כ היא הדוגמא בעצם האור, שזהו מה שנמצא עכ"פ מן העצמות. ובחי' היכולת הוא שלא נמצא כלל מן העצמות כו', והו"ע שמו, קדמון כקדמותו³¹, שנמצא בבחי' בלתי מציאות נמצא כו'³²). והרי לגבי בחי' האור הכלול בהעצם, אין להתפשטות האור ערוך כלל כו', ואין התפשטות האור בבחי' גילוי ההעלם מעצם האור, דגילוי ההעלם הוא שמהות הגילוי נמצא בהעלם, רק שהוא בבחי' העלם כו', וכאן אין מהות הגילוי נמצא כלל בהעלם כו', שהרי עצם האור הוא מה שסתום בעצם כנ"ל, ואם נא' דהאור המתפשט נמצא כלול בו, הרי אינו סתום בעצם כו', אלא שהאור המתפשט, אין זה שנמצא כלול בעצם האור ומתגלה ממנו כו', ולכן נק' התפשטות מן העצם, ולא התגלות מן העצם, דהתגלות הוא שנגלה מה שהי' מכוסה ונעלם, ואין הענין כן בעצם והתפשטות, שזהו כמו דבר חדש כו'. וזה דלגבי עצם הוא³³ כמו דבר חדש, וכ"ש לגבי בחי' יכולת, שזהו אמיתית בחי' אור הכלול בעצמותו, שאינו בבחי' אור כלל כו', הרי בחי' התפשטות האור הוא כמו דבר חדש כו'. ובזהר בראשית דט"ז ע"ב אי' ויהי אור³⁴, אור דכבר הוה כו', מפרש במק"מ שם, שזהו בחי' חסד דז"א, דשרשו מחסד דעתיק כו', וידוע דז"ת דעתיק הוא מה ששייך אל ההשתל³⁵, וכמ"ש³⁶ ועתיק יומין יתיב כו', וידוע³⁵ דעתיק יומין הם בחי' ז"ת דעתיק כו',

32 ראה לעיל ספמ"ט (ע' קטו). וש"נ.

33 עצם הוא: אוצ"ל: עצם האור הוא.

34 בראשית א, ג.

35 ראה ע"ח שער הכללים פ"ב. שער ג (שער התיקון) פ"א. שער יא (שער המלכים) פ"ח. שער יג (שער א"א) רפ"ז. אוה"ת במדבר (שבועות) ס"ע פה. פינחס ס"ע אקצב. סה"מ תרנ"ב ס"ע לח ואילך. ד"ה באתי לגני תשמ"ח (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רנח ואילך. בהוצאה החדשה – ח"ב ע' תז ואילך).
36 דניאל ז, ט.

27 ראה אמרי בינה שער התפילין פקמ"ב (קפג, סע"א ואילך). סה"מ תר"ן ע' ססא ואילך.

28 ע' תקעא ואילך.

29 דעצם הוא: אוצ"ל: דעצם האור הוא.

30 ראה המשך תרס"ו ע' רמב ואילך. ס"ע תרעז ואילך. וראה ספר הערכים ערך אואי"ס (ב) ס"ב וס"ג (ח"ג ס"ע קמו ואילך).

31 ראה עבודת הקודש ח"א פ"ב. של"ה ד, ב. אוה"ת יתרו ע' תתלד. ע' תתלט ואילך.

וע"ז שייך לומר שהאור דהשתל, והיינו בחי' ז"א, הוא בחי' אור שכבר הוה כו'. וכן הוא בשרש הראשון, בגילוי הקו מהאוא"ס שלפני הצמצום, שהוא בבחי' גילוי ההעלם כו', וכמשנת"ל פ' שי"ד²². אבל כללות ענין האור מעצם האור, וכ"ש מן העצמות, אינו בבחי' גילוי ההעלם כו'.

ומ"מ, אין זה ג"כ בבחי' התחדשות ממש, שהרי אינו מהות אחר מן העצם, רק שאינו העצם (היינו לגבי עצם האור), ולא מה שנמצא בהעצם (בחי' היכולת מה שביכולתו להאיר כו'), אבל לא מהות אחר כו'. וגם, שהעצם, עם היות שאינו אור כלל, הרי אינו ג"כ מהות אחר מן האור כו'. וכמו האש היסודי שהוא חשוך, הרי אינו חשך ההיפך מן אור, רק שאינו אור, ועש"ז נק' חשך, לשלול ממנו ענין האור, אבל אינו לא אור כו'. וכמו"כ יובן בעצם האור, וגם בבחי' היכולת, הגם שאין זה בחי' אור כלל וכלל, מ"מ, אין זה ענין אחר כו', וכן האור הנמצא מזה, אין זה מהות אחר שיפול ע"ז ענין ההתחדשות כו'.

ובמ"א³⁷ מבו' דהאור הוא מחודש כו', הנה הנושא מהמבואר שם הוא, שההתגלות היא התחדשות, מפני שהוא גילוי רצוני, וכאלו קדמו ההעדר כו' (וזה אינו שולל עדיין ענין גילוי ההעלם, כי גם בגילוי ההעלם הוא גילוי רצוני, שאין גילוי מן ההעלם מוכרח, ואדרבא, הוא בא ע"י הצמצום כו'. רק החידוש למעלה הוא, שכמו"כ גם באור מן העצם, שאינו מוכרח, ולא כמו אור השמש מן השמש כו', דגילוי ההעלם ה"ז בכחות, כמו בכח השכל והמדות ומחו"ד שהן במציאות כחות, והיינו שהן במציאות דבר שאינו העצמית כו', וההתגלות אינו בבחי' התפשטות אור מן הכח (כמו חכמת אדם תאיר פניו כו'³⁸, ועמשנת"ל פ' רס"ד³⁹), כ"א מציאות דבר המתגלה מן הכח (אם מציאת שכל או מציאת מדה כו'), ובזה אין הדבר נפלא שהוא גילוי רצוני כו', והפלא הוא בהתפשטות האור מן העצם להיות גילוי רצוני כו', דכמו"כ הוא גם בגילוי אור מעצם הנפש כו', וכמשנת"ל פ' נו"ו⁴⁰). וכ"ז הוא שההתגלות (והיינו המצאת האור מן העצמות) הוא בבחי' התחדשות, אבל כאשר נמצא האור מן העצמות (ברצונו ית' להאיר כו'), אין זה בבחי' התחדשות ממש (והיינו גם לפי המבואר דעצם ענין האור הוא בחי' התחדשות, כי עצם האור, וכ"ש בחי' היכולת, אינו בבחי' אור כלל כו', והאור המתפשט אין זה שנמצא כלול בהעצם ומתגלה, כ"א הוא התפשטות הארה ממנו כו', אין זה בחי' התחדשות ממש כו').

קיצור. והמדרי' הממוצעות הן עצם והתפשטות וכח ופועל. עצם והתפשטות הוא התפשטות מן העצם, וכמו אור השמש מהשמש, שבאין ערוך לגבי העצם, והוא בכללות אור הסוכ"ע, ובשרשו באוא"ס שלפני הצמצום, שכ"ז הוא אור הכלול בעצמותו. ויש בזה עצם האור, שהוא בחי' סתום בעצם, שאינו בחי' אור בעצם, ולמעלה מזה בחי' היכולת, שאינו גם נמצא מן העצמות, וההתפשטות אינו גילוי מההעלם, שהרי אינו נמצא

תרנה

(38) קהלת ת, א.
(39) ס"ע תשלד ואילך.
(40) ע' קלג ואילך.

(37) ראה סה"מ תרנ"ט ע' קצט. תרס"ד ע' לב ואילך. המשך תרס"ו ע' רכו. ד"ה הנה ידוע דירידת הנשמה בגוף תער"ב (סה"מ תער"ב ע' קנא. ע' קנו ואילך. ספר השיחות תורת שלום ע' 147. ע' 152). וראה אוה"ת בראשית ח"ג תקו, רע"א.

כלול בהעצם (ובזהר אי' אור שכבר הוה, היינו בז"ת דעתיק). ומ"מ, אינו בבחי' התחדשות, שהרי אינו מהות אחר, והוא כמהות העצם, בבחי' א"ס, וגם, מפני שהעצם אינו לא אור, אין התפשטות בבחי' התחדשות ממש, והוא גילוי רצוני (שכ"ה גם בגילוי מההעלם), ה"ז רק כמו מחודש, וכשנתגלה ברצון העצמות, אינו בבחי' התחדשות.

שךא) ולכאן' ענין עצם והתפשטות הוא כמו היולי וגילוי, שידוע שכל היולי הוא פשוט ומושלל מן הגילויים שממנו כו', וכמו כח המשכיל, שהוא כח היולי על שכל, שהוא מושלל ממצייאות השכל כו', וכמ"ש במ"א⁴¹ (שמוכרח לומר כן שהוא מושלל כו'), ואין השכליים נמצא כלולים בו, וכמו פרטי השכל שנמצאים כלולים בנקודת ההשכלה, דעם היותה נקודה אחת ואין הפרטים נרגשים, הרי מ"מ נמצאים כלולים בה העלם כו', משא"כ בכח המשכיל ההיולי, אין השכליים נמצאים כלולים בו גם בהעלם, שנאם היו נמצאים כלולים בכח המשכיל, היו צריכים להרגיש אותם עוד טרם שמשכיל כו', וכמו שהאדם מרגיש תמיד שיש שכל במוחו⁴², גם כשאינו משכיל השכלות ה"ה מרגיש שיש שכל השורה במוחו, שזהו מפני שהוא בבחי' מציאות שכל (גם שאינו בבחי' שכל פרטי עדיין כו', ועמ"ש מזה לקמן ד"ה בראשית הב'⁴³), וכמו"כ אם היו השכליים נמצאים כלולים בכח המשכיל היו צריכים להרגיש אותם כו'. גם, אם היו כלולים בכח המשכיל, הי' צריך להיות הגבלה בהשכליים המתגלים, וכמו בנקודת ההשכלה, שא"א להיות התרחבות הנקודה בריבוי הפרטים יותר ממה שהנקודה כוללת בעצמה כו', וכמו"כ הי' צ"ל הגבלה בהתגלות השכליים מכח המשכיל כפי אופן מה שכלול בו, וכמו בהעלם וגילוי, שיש הגבלה בהגילוי כו', וכמשנת"ל פ' שי"ג⁴⁴ (ובמ"א⁴⁵ מבואר דבגילוי שכליים מכח המשכיל יש בזה הגבלה כמה שיכול להשכיל כו', אך זהו מפני שיש ציור גם בכח המשכיל, דלהיות שהוא בבחי' המשכה נעלמת, ממילא יש בזה ציור כו', אבל לא שהשכליים כלולים בו כו'). ובפרט בכח ההיולי העצמי שמושלל מענין השכל לגמרי כו', שהרי כח המשכיל, הגם שהוא מושלל בעצמו ממצייאת שכל, מ"מ ה"ה ענין שכלי כו', אבל כח השכל ההיולי העצמי הוא מושלל לגמרי מענין השכל כו' (ומשם הגילויים הם בבחי' בלי גבול ממש כו'). והגילוי הוא בבחי' התחדשות כו', דזהו"ע והחכ' מאין תמצא⁴⁶, שהוא כמו יש מאין גם לגבי כח המשכיל (שזהו למעלה בחי' חיצונית דח"ס כו'), וכ"ש לגבי כח ההיולי העצמי כו'. הרי לכאורה ענין עצם והתפשטות ה"ז כמו היולי וגילוי כו'.

תרנו

הנה הגם דהיולי וגילוי אינו בבחי' התחדשות ממש מצד העצם, שהרי העצמי הוא כח היולי עכ"פ על שכל כו', מ"מ, ה"ז בבחי' התחדשות מצד הגילוי, שהרי השכליים הן בבחי' מציאות שכל, וההיולי העצמי מושלל מזה לגמרי כו', ה"ז כמו יש מאין כו'.

סה"מ עטר"ת ע' מט. תרפ"ה ע' כז.

(43) ד"ה בראשית הב': לקמן ע' ואקעו.

(44) ע' תתעא.

(45) ראה סה"מ תרנ"ז ע' רה ואילך. תרנ"ט ע' ריד. המשך

תרס"ו ע' קו. סה"מ תרס"ח ע' לה ואילך. אעטר"ר ע' ו.

(46) איוב כה, יב.

(41) ראה סה"מ תר"ן ע' שס ואילך. תרנ"ז ס"ע רד ואילך.

תרנ"ט ס"ע ריג. המשך תרס"ו ס"ע קט ואילך. סה"מ תרפ"ט

ע' עח ואילך. וראה לעיל פצ"ו. פקב"ז. פרל"ח (ע' רמט ואילך.

ע' שלג ואילך ע' תרט).

(42) ראה סה"מ תרנ"ז ע' רסת. תרנ"ט ע' ריב. תר"ס ע' קטו.

תרס"ח ע' לה. תרס"ג ח"א ס"ע קד ואילך. לקמן ע' ותתקיד.

משא"כ בעצם והתפשטות, עם היות ששלילת העצם מן ההתפשטות הוא הרבה יותר מערך שלילת ההיולי מן הגילויים שממנו כו', מ"מ, להיות שהאור אינו בבחי' מהות ומציאות דבר, שהרי זהו בחי' אור הא"ס ובחי' אור הסוכ"ע, כנ"ל פ' ש"ך⁴⁷, שגם האור אינו בבחי' מציאות אור, ובכללות הוא אור הכלול בעצמותו, וכמשנת"ל פ' רמ"ג⁴⁸, הרי אין זה בבחי' התחדשות כו'. ויובן מזה, דהבדלת ההיולי מן הגילוי יותר⁴⁹ מהבדלת העצם מההתפשטות, הגם ששלילת העצם מההתפשטות הוא יותר הרבה (ולכן האור באין ערוך לגבי העצם), מ"מ, בענין ההבדלה, הבדלת ההיולי מן הגילוי הוא ביותר, דמאחר שהגילוי הוא בבחי' מציאות, בהכרח שהעצם מובדל מזה (ולא כמו הבדלת האין מן היש, מ"מ⁵⁰, בבחי' הבדלה יותר מן העצם מההתפשטות). ולכן הגילוי מן ההיולי אינו בא בדרך ממילא, כ"א ע"י יגיעה, וכ"ש לגבי כח ההיולי העצמי כו', כידוע ומבו' במ"א⁵¹, והיינו מפני שבא כמו התחדשות דבר כו'. ואור ומאור, הגם שזהו גילוי רצוני, מ"מ, הרי הגילוי הוא בדרך ממילא כו'. וזהו ג"כ שהגילוי מההיולי הוא רק כפי אופן העצם, ולא כמו העצם, וכמו שכל מכח המשכיל הוא רק לפי אופן העצם כו', וההתפשטות מן העצם הוא כמו העצם כו', וכמשנת"ל פנ"ה⁵², ועמשית"ל פ"פ⁵³.

והדוגמא מהיולי וגילוי למעלה הוא בבחי' האור שבא במדה וגבול, שהוא בבחי' יציאה חוץ לעצמותו כבי' להיות בבחי' מציאת אור כו', וכמו למשל כחות הנפש, שהן חוץ לעצמות הנפש כו', וכמשנת"ל פמ"ט⁵⁴ ההפרש בין רצון לכחות, שהרצון הוא התגלות העצמות, והכחות הן כחות בפ"ע חוץ להעצמות כו', וכמו"כ הוא למעלה, בבחי' האור שבא במדה להאיר את העולמות כו' (והוא בבחי' גילוי מן העצם כו') (ועמשנת"ל פ' ש"ד ושט"ו⁵⁵, דגילוי הקו מאו"ס שלפני הצמצום, הגם שהוא גילוי ההעלם, אינו בסדר והדרגה כמו בהאורות שאחר הצמצום כו'). אבל עצם והתפשטות הוא כהאור שבבחי' א"ס ובבחי' בל"ג, שהוא בבחי' גילוי העצמות כו', דעם היות שהעצמות מובדל לגמרי מן ההתפשטות, מ"מ, ההתפשטות הוא בבחי' גילוי העצמות, לא בבחי' מהות דבר כו', וע"כ אינו בבחי' התחדשות כו', ולכן ההתפשטות מן העצם ה"ה כמו העצם, שהעצם הוא בבחי' א"ס, וכמו"כ גם ההתפשטות הוא בבחי' א"ס כו'.

תרנז

ואין זה כמו יש מאין, שההתהוות היא בבחי' א"ס, כמשנת"ל פ' ש"ז⁵⁶, דשם הוא אדרכא, מצד הבדלת הערך שביניהם, דלהיות שהאין של היש הוא בבחי' אין ממש, שאינו מציאת היש כלל, וההתהוות היא בבחי' התחדשות כו', ע"כ ההתהוות היא בבחי' א"ס כו'. ולכן ענין הא"ס בזה רק⁵⁷ מצד המהווה, אבל המתהווה הוא בבחי' גבול כו', שהרי היש המתהווה הוא יש ומוגבל, רק שההתהוות הוא בבחי' א"ס. וגם מה שבהיש נמצא כח א"ס

47) ע' תתצ ואילך.

48) ע' תרעא.

49) יתרה: אוצ"ל: הוא יותר.

50) מ"מ: אוצ"ל: אבל מ"מ.

51) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"ב ע'

תקכב ואילך. סה"מ תר"ן ע' שם ואילך. המשך תרס"ו ע' קו

ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' עד ואילך.

52) ע' קלב.

53) פ' שנה (ע' ותשכז).

54) ס"ע קיג ואילך.

55) ע' תתעב ואילך.

56) ע' תתעט ואילך.

57) רק: אוצ"ל: הוא רק.

(שקיימין במין ובאיש כו'⁵⁸), אבל היש עצמו הוא מוגבל כו'. והיינו מפני שבא בבחי' התחדשות, שלא כמו מקורו, לכן ההתהוות היא בבחי' א"ס, והמתהווה הוא בבחי' גבול כו' (וכן הוא גם בגילוי השכליים מן ההיולי העצמי, והצמיחה מכח הצומח, שמצד המקור יכול להיות בבחי' א"ס, והשכליים המתגלים וכן מה שצומח, הוא בהגבלה כו', שזהו כמו יש מאין כו'). אבל בעצם והתפשטות, הרי ההתפשטות היא בבחי' א"ס כו', והיינו מפני שהוא כמו העצם כו'. וה"ז מתדמה לענין גילוי ההעלם, שהגילוי הוא כמו ההעלם כו', רק ששם הוא בבחי' הגבול, דלהיות שההעלם הוא בבחי' מציאות ומוגבל בעצם, ע"כ הגילוי הוא בהגבלה כו', אמנם בזה הן מתדמין, דכגילוי ההעלם, מפני שאינו בבחי' התחדשות, ה"ה כמו ההעלם כו', וכמו"כ בעצם והתפשטות, שהוא כמו העצם, אינו בבחי' התחדשות ממש כו', והוא, שההתפשטות אינו העצם כלל, ומשו"ז הוא באין ערוך לגבי העצם (לא כמו היש שבאין ערוך להאין, להיותו מהות אחר, ולא כמו הגילוי, שהוא הארה ממש מן ההעלם, וה"ה בבחי' ערך כו'), רק הוא התפשטות מן העצם שכמו העצם כו'.

קיצור. ולכא' עצם והתפשטות הוא היולי וגילוי, דהיולי אינו כח כללי, כמו נקודת השכלה, כ"א כח עצמי, ובפרט בכח ההיולי העצמי, ולכן הגילויים בבחי' כו'⁵⁹ בל"ג. ובאמת א"ד⁶⁰, דהרי הגילוי הוא בבחי' מציאת דבר, וממילא העצם מובדל ממנו, והגילוי הוא בבחי' התחדשות (ע"ד יש מאין), ולכן הוא רק כאופן העצם, ואינו בא בדרך ממילא. והדוגמא מזה הוא בהאור שבא במדה וגבול. משא"כ בעצם והתפשטות, שזהו באור הא"ס, הנה עם היות דשליטת העצם מהאור הוא ביותר, מ"מ, מאחר שהאור אינו בבחי' מציאות, אין זה בבחי' התחדשות, ולכן הוא בבחי' א"ס. וביש מאין, הא"ס הוא משום האין ערוך ממש, ולכן ההתהוות היא בבחי' א"ס, והמתהווה בבחי' גבול, ובעצם והתפשטות, ההתפשטות היא בבחי' א"ס. וה"ז מתדמה לגילוי מההעלם, בזה שאינו בהתחדשות, וכמו ההעלם.

ועתה צ"ל ענין כח ופועל מהו. דהנה⁶¹, כח הוא הכח לפעול איזה פעולה בהתגלות, כמו כח התנועה לפעול בתנועה בהתגלות בגשם היד כו' (ובכלל זה הוא ג"כ כח העשי' לעשות איזה דבר, כמו עשיית הכלי וכו'ג. ואפשר בכלל זה גם ע"ד"מ כח הראי', שפועל פעולת הראי' בחומר העין כו'. וכן כל דבר שבא באיזה פעולה ממשית, הכח הוא הפועל אותה הפעולה כו'). ולכא' זהו כמו העלם וגילוי, שהרי הפעולה הנגלית היתה בהעלם כלולה בכח הפועל, שבכוחו לפעול כל פעולה גם טרם שפועל מאומה, וא"כ אין כל חדש בגילוי הפעולה, רק מה שיצאה לגילוי מהעלמה בלבד כו'. אך באמת אינו דומין זה לזה, שהרי הפעולה הגשמיות לא ה' במציאות כלל בכח הפועל הרוחני, רק מה שה' בכח הפועל לפעול את הגשם, ה"ז כח רוחני, והפעולה היא באה בבחי' התחדשות ממש מהכח הפועל כו'. וזה בעצם הפעולה הממשית שבאה בבחי' התחדשות. אך הכח הפועל הפרטי שפועל פעולה זו, לגבי עצמות הכח הפועל, וכנודע

תרנח

(60) - אינם דומים.

(61) בהבא לקמן - ראה אמרי בינה שבהערה 1. סה"מ תרמ"ו ע' ג ואילך. עטר"ה, תרפ"ב ותוצ"ב שבהערה 1.

(58) ראה רד"ק ישעי' מ, כו. לעיל פנ"ג. פפ"ז (ע' קכה. ע'

רכז). לקמן פשל"ג (ע' תתקכו).

(59) בבחי': אוצ"ל: הם בבחי'.

דהפעולה אינו מעצמות כח התנועה, כ"א מהכחות פרטים הנמשכים מכח התנועה כו', והו"ע האצבעות שמחלקים את כח התנועה לכחות פרטים כו'⁶² (ולגבי עצם כח הפועל נק' הכחות פרטים בשם פעולות כו'), הרי הכח הפועל כולל כל הכחות הפרטים, וכמו כח התנועה שביד, הרי כולל בעצמו כל התנועות שביכולתו להניע, והתנועות הפרטיות אינן בבחי' התחדשות, רק בבחי' גילוי מההעלם כו'. אך ג"ז אינו בבחי' גילוי ההעלם, שהרי מה שהכח העצמי כולל כל הכחות הפרטים המתגלים ממנו, אין זה שהן נמצאים בו במציאותם ממש, רק שהוא כמו כח היולי להיות ממנו כל תנועה איזה שיהי' כו', וכמו כל היולי שאין בו הגילויים במציאות, כמו"כ הוא בכח התנועה העצמי שאין בו התנועות במציאות כו'. וראי' לזה, שהרי התנועות יכולים להיות עד אין שיעור בבחי' בל"ג, שיכול להיות כמה מיני פעולות באופנים שונים לגמרי זמ"ז, וגם לא יגמור ויגביל פעולותיו גם אם יחי' אלף שנה ויותר, דכמו שעצם כח הפועל לא יכלה כל זמן שהוא חי וקיים, כך פעולותיו לא יכלו, והיינו שאינם מוגבלים, לא בהאיכות שלהם, שיכול להיות בכמה אופנים שונים כו', ולא בהכמות שלהם, והיינו מה שלא יכלה הכח כו', ואם היו הפעולות, היינו התנועות הפרטיות, נמצאים במציאותם בהכח התנועה עצמו, הרי בהכרח שיהיו בהגבלה, והיינו שתהי' ההגבלה באופן התנועה, שזהו באיכות התנועה והפעולה, שתהי' רק באופן כמו שהיא כלולה במקורה, וגם בכמות התנועה, שיכלה ויפסק כחו, כמו בגילוי מההעלם, שנכלה כחו, לפי שהוא במציאות בההעלם, שגם הוא מוגבל כו'. אלא שאינם נמצאים שם כלולים במציאותם כו'.

אמנם אינו דומה גם לענין היולי וגילוי, שהרי הגילוי מן ההיולי אינו בא בדרך ממילא, וכמו גילוי ההתחכמות מכח המשכיל, שצריך יגיעה כו'⁶¹, ולפעמים לא יועיל גם היגיעה, שגם אם רוצה להתחכם ומייגע ומטריח עצמו, ומ"מ לא ישכיל ויתחכם כו', משא"כ בכח התנועה, כשרוצה להניע, הרי באה התנועה ממילא. והנה, סיבת הדבר מה שהגילוי מן ההיולי הוא ביגיעה, נת"ל פ' שכ"א⁶³, שזהו מפני שהגילוי, דהיינו השכליים, הם במציאות דבר. וא"כ, גם הכחות פרטים של התנועה, שהן הפעולות, שהמה ג"כ בבחי' מציאות דבר, הרי הי' צ"ל בהם ג"כ יגיעה כו'. אך אינו דומה המציאות דכח ופועל להמציאות דהיולי וגילוי, דשם, הרי כל גילוי הוא בהגבלה ומציאות מיוחדת, וכמו השכליים, הרי כל שכל הוא מציאות מיוחדת בפ"ע, שאינו דומה השכליים זל"ז, אבל התנועות הפרטיות, עם היותם בבחי' הגבלה ומציאות, שהרי הם פעולות שהן במציאות דבר, מ"מ, אינם במציאות מיוחדות בפ"ע, דכל התנועות שוות הן, וה"ה כמו כחות פשוטים כו'. ומ"מ, הרי הפעולות הן בבחי' מציאות, ובפרט כמו שבאים בהפעולה, שנתפסים בזה, הרי באים בבחי' מציאות כו' (ומה שבאים בבחי' פעולה הוא ג"כ מה שמניעים את גשם היד, היינו האצבעות, גם קודם שפועלים בדבר הנבדל לגמרי כו'). וא"כ הרי לכאור' בהכרח הי' צ"ל בזה יגיעה. ובמ"א מבואר⁶⁴, דזה שכח ופועל בא בלי יגיעה, זהו בתנועה פשוטה הבאה שלא בכוונה, אבל בתנועה בכוונה, הרי צ"ל בזה לימוד והרגל. ומ"מ אינו דומה להיולי וגילוי, שהרי לאחר שמתרגל, א"צ עוד לימוד והרגל,

תרנ"ט

(64) ראה גם סה"מ תרל"ב ח"ב ע' תקמו. אעת"ר ס"ע מה ואילך.

(62) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי ד, א.
(63) ע' תתצב ואילך.

ובא בדרך ממילא (וכמו המתעסק ועושה מלאכה מצד הרגילות כו', באמ"כ פך"ט⁶⁵, יעו"ש), אבל בהיולי וגילוי, הרי צריך תמיד יגיעה, גם כשמתלמד כו'. אלא בהכרח לומר שיש עוד סיבה לזה שא"צ יגיעה בכח ופועל, והוא, מה שכח התנועה כבר מוכן הוא בטבע הזאת להניע כל תנועה בגילוי דוקא, ועם היות שהתנועות אינם נמצאים בו במציאות כנ"ל, הנה כללות הכח הוא בקירוב אל התנועה בגילוי, שכבר הוכן לזה כו'. משא"כ בכח היולי, שהוא רק היולי להגילויים הנמצאים ממנו, ואינו בבחי' קירוב להם להיות מוכן אל הגילוי, שיהי' הגילויים בדרך ממילא ממנו כו'. ומה שמוכן, הוא מה שכבר נמשך מכח המשכיל קודם שבא בבחי' גילוי ממש כו', והוא מה שקודם שבאה נקודת ההשכלה בגילוי, נרגש במוחו דיא רעכטקייט, או כמו ניצוצי אור שמאירים במוחו כו', וכמ"ש במ"א⁶⁶, והוא בחי' כתר שבכח', דכח המשכיל הוא בחי' חכ' שבכתר, ומה שמוכן הוא בחי' כתר שבכח' כו'. וההכנה דכח המשכיל הוא בכללות המשכתו שנמשך להיות מקור לשכל גלוי, אבל לא שהוא מוכן אל הגילוי, אדרבא, הוא מושלל מן הגילוי, היינו מהשכליים הגלויים, וזהו שאינו מוכן כו'. וזהו גופא מה שהשכליים באים בהתחדשות ממנו, מפני שהכח המשכיל אינו מוכן אל הגילוי, היינו שהוא מושלל מהשכליים, ע"כ השכליים הם בבחי' התחדשות (שזהו ג"כ טעם על היגיעה כו', כנ"ל פ' שכ"א⁶⁸). משא"כ בכח ופועל, שהכח מוכן אל הגילוי, וע"כ הגילוי אינו בבחי' יגיעה כו' (ולפ"ז הרי ג"כ אינם בבחי' התחדשות כו', ובאמת אינם בבחי' התחדשות כמו הגילוי מן ההיולי, אבל מ"מ ה"ז בחי' התחדשות יותר מעצם והתפשטות, מפני שהתנועות פרטיות באים בבחי' מציאות, ואינם בבחי' התחדשות כ"כ כמו היש מהאין כו', וכמשי"ת בסמוך).

קיצור. וכח ופועל הוא הכח לפעול בהתגלות, כמו כח התנועה להניע. ואינו כמו גילוי מההעלם, שהרי הפעולה גשמיות לא יש בכח הפועל, וגם התנועות פרטיות (שנק' ג"כ פעולות) לא יש במציאותם בכח התנועה, ולכן התנועות הן בל"ג הן באיכות והן בכמות. ואינו מתדמה ג"כ להיולי וגילוי, שהרי הגילויים באים בדרך ממילא, ועם היותם בבחי' מציאות, א"ז כמו מציאות השכליים, כ"א מציאות פשוטה, ומ"מ ה"ז בחי' מציאות, ולמה הוא בדרך ממילא (וגם תנועות בכוונה שצריכים לימוד ה"ה אח"כ בדרך ממילא (משא"כ בהיולי וגילוי)⁶⁷, זהו מפני שכח התנועה מוכן להניע, משא"כ היולי גם כח המשכיל הכנתו רק בכללות להיות בבחי' מקור, אבל אינו מוכן להגילוי, אדרבא, מושלל ממנו.

ש(ג) **ייש** לדמות זה יותר לעצם והתפשטות⁶¹, שההתפשטות הוא כמו העצם, ובא בדרך ממילא, כמו"כ בגילוי התנועות, שבאים בדרך ממילא, וכמו העצם, בבחי' בל"ג כו'. אמנם עם היות שמתדמים בזה שבאים בדרך ממילא, אינם מתדמים בסיבת הדבר, דבעצם והתפשטות שבאה ההתפשטות בדרך ממילא, הוא מפני שההתפשטות היא כמו העצם ממש, שאינו בבחי' מציאות דבר כלל, והיינו שהוא אור פשוט כמו העצם כו', משא"כ בגילוי התנועות אינו כן, שהרי גילוי התנועות הן לפעול

(67) וגילוי: אוצ"ל: וגילוי).

(65) = באמרי בינה פרק כט (נה, סע"ג).

(66) סה"מ תרנ"ז ע' רי. לעיל פ"רו (ע' תקעד).

תרם

דבר (משא"כ התפשטות מן העצם, שאינו לפעול כו'), וא"כ בהכרח שהוא בבחי' מציאות דבר כו', וגם בא בפעולה ממשית, דהיינו שבא בהגשמה כו' (רק שאינו נתפס בבחי' מציאות מוגבל ופרטי כמו השכליים הפרטים, ואין הפרש במהות התנועה שבא בצירור מלאכה זו או מלאכה אחרת כו', כנ"ל). וסיבת הדבר שבא ממילא הוא מפני שכח התנועה כבר מוכן לזה להניע בגילוי כו', וא"כ הרי בא בבחי' התחדשות יותר מכמו התחדשות ההתפשטות מן העצם, להיות שבא בבחי' מציאות דבר, דהכח התנועה, עם היות שהוא מוכן להניע, הרי אין בו מציאות התנועות, וגילוי התנועות שבאים בבחי' מציאות ה"ז בבחי' התחדשות יותר כו'. וכמו"כ מה שבאים בבחי' בל"ג כנ"ל, אין זה כמו בהתפשטות מן העצם, שההתפשטות הוא בבחי' בל"ג, משא"כ בגילוי התנועות, הרי כל תנועה הוא מוגבלת כו'. וא"כ ה"ז כמו יש מאין, שהבל"ג הוא מצד האין המהווה, אבל המתהווה הוא בהגבלה כו', כנ"ל פ' שך"א⁶⁸. רק שביש מאין, הרי האין מובדל מהיש, וההתהוות הוא בבחי' אין ערוך לגמרי כו', כמשנת"ל פ' שט"ז⁶⁹, ובבחי' כח, כמו גילוי התנועות מכח המניע, הרי כח התנועה העצמי כבר מוכן להניע בגילוי, כנ"ל פ' שך"ב⁷⁰, וא"כ אין זה בבחי' הבדלת הערך כ"כ כו', ומ"מ הוא בבחי' התחדשות, שהגילויים באים בהגבלה, ומכ"ש בהפעולה ממשית, שנתפסי' ביש כו'. והנה, הפעולות בפועל, היינו כשהכחות פרטים פועלים בהדבר יש ממש, ה"ז בבחי' התחדשות גם לגבי גילוי התנועות, שהן כחות רוחניים, והפעולה היא גשמיות כו', מ"מ, להיות שגילוי התנועות באים ג"כ בהגבלה ובבחי' מציאות, אין זה בבחי' ריחוק כ"כ כמו ריחוק האין מהיש כו'.

ונמצא, דב' הענינים עצם והתפשטות וכח ופועל, הנה עצם והתפשטות קרוב יותר לענין העלם וגילוי, וכח ופועל קרוב יותר לענין יש ואין, והן מדריגות ממוצעות ביניהם כו'. ומוכן, דעצם והתפשטות ה"ז למעלה במדרי' מהעלם וגילוי, וכח ופועל ה"ז למטה במדרי' מיש ואין כו', רק במידתן וענינם המה מדרי' ממוצעות כו'. דהעלם וגילוי הוא בחי' גילוי ממש, אבל אינו בבחי' התחדשות, ובא בבחי' הגבלה כו' (היינו שיש שיעור וקץ להמשכה, שנכלה כחו כו'), ואין ויש הוא בבחי' התחדשות ממש, ובבחי' בל"ג (מצד בחי' האין) כו', אבל הוא בחי' כח נעלם, שאינו בבחי' גילוי כלל בהיש, אדרבא, מובדל ממנו כו'. ועצם והתפשטות אינו בבחי' התחדשות ממש, ולא בבחי' גילוי מההעלם כו', והוא בבחי' גילוי אור ממש, וכמו העצם, בבחי' בל"ג כו', וה"ז מתדמה יותר לענין העלם וגילוי, במה שהוא כמו העצם ובבחי' גילוי אור כו' (רק שבזה הוא בבחי' גבול, וכזה בבחי' בל"ג כו'), וגם ההתחדשות אינו בבחי' התחדשות ממש כו' (ויש הפרש ביניהם, שהגילוי מההעלם אינו בבחי' התחדשות, מפני שנמצא במציאותו כלול בההעלם, ובעצם והתפשטות הרי אינו נמצא כלול במקורו, וכנ"ל פ' שך"א⁶⁸ דשלילת העצם מההתפשטות יותר גם משלילת ההיולי מהגילוי, ומה שאינו בבחי' התחדשות, מפני שאינו בבחי' מציאות. ומ"מ בעצם ענין מה שהוא עכ"פ בחי' אור, יתכן בזה ענין ההתחדשות כו'). וכח ופועל מתדמה יותר לאין ויש, להיות שזהו לפעול פעולה גשמיות כו', והפעולה היא בבחי' התחדשות לגבי כח הפועל, שהוא רוחני, וגילוי הפעולות הפרטיות (היינו הכחות),

70) ע' תתצו.

68) ס"ע תתצב ואילך.

69) ע' תתעז ואילך.

תרסא

עם היותן שאינן בכחי' התחדשות ממש, מ"מ, להיותן בכחי' הגבלה ובכחי' מציאות, ה"ז בכחי' התחדשות, ובא בכחי' בל"ג, כמו יש מאין כו', והוא ג"כ כח נעלם, רק שבכללות הוא בכחי' קירוב אל הפעולה (לא כמו האין שמובדל מן היש כו'), וגם נתפס בהפעולה כו', והיינו שזהו בהתגלות יותר מן האין כו', דעם היותו בכחי' העלם, ה"ז מ"מ נראה ונגלה יותר מבחי' האין, להיותו בכחי' קירוב כו'.

ובכללות ד' ענינים הנ"ל למעלה, העלם וגילוי הוא בהאור שבא בכחי' מדה וגבול, עצם והתפשטות הוא בהאור הבל"ג כו', ואין ויש וכח ופועל הן בכחי' מל', רק דאין ויש הוא בכחי' מל' שלמעלה מהפרסא, שזהו בכחי' הבדלה מהיש כו', וכח ופועל הוא בכחי' המל' כמו שהיא לאחר הפרסא, שזהו בכחי' קירוב יותר אל היש, וע"כ הוא בכחי' גילוי, היינו שנראה ונגלה כחו בהפעולה כו', וכמשי"ת⁷¹.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש⁷² אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך. דהנה כל הד' ענינים הנ"ל ישנם בעבודה בנפש האדם. דהנה, העלם וגילוי הוא העבודה שע"פ טו"ד, בהשגה והתבוננות והתעוררות אהוי"ר כו', שבזה הוא עולה מדרגא לדרגא כו', וגם בזה הוא פועל בנה"ב, שגם השכל הטבעי יבין את הענין האלקי, וגם הוא יתפעל על אלקות כו', וע"ז הוא כל ענין ירידת הנשמה בגוף, לפעול הביטול בהנה"ב, שזהו דוקא ע"י העבודה שע"פ טו"ד כו', ועי"ז ממשיך מלמעלה מההעלם השייך אל הגילוי כו'. וענין אין ויש כח ופועל שניהם הם בכחי' מל', דבעבודה הוא קבועו"ש וקבלת עול מצות, דענין אין ויש, שזהו מבחי' רוממות דמל', כמשי"ת, הו"ע קבועו"ש, שמקבל עליו עול מלכותו ית' לעבדו ככל מיני עבודת עבד⁷³ להיות משועבד איליו ית' בנתינה ומסירה (מיט אַ אַוועק געב באמת), ושום דבר לא יהי' כבד עליו כו', וקבלת עול מצות הוא קיום המצות בפו"מ כו', שע"י פועל הביטול דנה"ב, הן בענין העבדות, והן מה שהמצות פועלים הביטול כו'. ועצם והתפשטות הו"ע רעו"ד, ביטול הרצון שלמעלה מטו"ד כו'. אך כ"ז הוא כשיש עבודה בהד' ענינים הנ"ל, שע"י ממשיך בחי' האור והגילוי כו'. אבל בהעדר העבודה, הרי אינו ממשיך את האור, ובפרט ע"י חטא ועון ר"ל, שגורם סילוק האור, ע"ז צ"ל תשובה, שזה מגיע בכחי' העצמות, לתקן את הפגם ולהמשיך את האור כו'. וזהו"ע אנכי אנכי הוא כו', דהנה, אנכי מורה על רוממות, וכידוע ההפרש בין אני ואנכי⁷⁴, דאני מורה על השפלות, ואנכי מורה על הרוממות כו', והוא מבחי' הרוממות דא"ס כו'. אמנם יש בזה ב' מדרי', בחי' הרוממות דהשתל', ורוממות העצמות כו', וזהו אנכי אנכי, שע"י התשובה ממשיכים בחי' רוממות העצמות דא"ס כו'. וזהו ממעמקים קראתיך⁷⁴, מעומק לעומק⁷⁵, דהיינו בחי' פנימיות ועצמות א"ס, להיות סליחת עונות כו'. וזהו דב"פ אנכי הוא אנכי דמ"ת ואנכי דבריה"ע, דאנכי דבריה"ע הוא למע' במדרי', לפי שהתהוות העולמות זהו דוקא מעצמות א"ס, דהוא לבדו בכחו ויכולתו להוות יש מאין כו'⁷⁶, דמשם דוקא נמשך להיות מוחה פשעיך כו'. ואומרו הוא, היינו בחי' העלם האור, וכידוע⁷⁷ בענין אתה הוא

71) פשכ"ד ואילך (ע' תתצד ואילך).

72) תהלים קל, א.

72) ראה תניא פמ"א (נו, סע"א).

74) ראה לעיל פר"ח (ע' תקפ).

73) ראה לקו"ת אמור לד, ד. ס"ה תרנ"ט ע' קמא. תרפ"ט

76) ראה תניא אגה"ק סימן כ (קל, ריש ע"ב).

77) ראה לעיל פקמ"ג (ע' שעו). וש"נ.

ע' שד.

ה'78, דאתה הוא בחי' עצמות א"ס, הוא בחי' העלם האור (בחי' סתום הנ"ל), וה' בחי' התפשטות האור כו'. וזהו ג"כ מה שמודיע אנכי אנכי, דכאשר מודיע ה"ז ידוע לכל, כי שם שמים שגור בפי כל כו'77, וכמ"ש בתו"א ד"ה פתח אלי'79, אדרבא המאור הוא בהתגלות כו', וגם, להיות ההתהוות הוא מבחי' העצמות דוקא, ע"כ הוא נודע כו'. וענין למעני הוא למען יו"ד80, דהנה, הפגם מגיע ביו"ד דש' הוי', שזהו התחלת ההשתל' כו', וע"כ הוא מוחה פשעיך למעני, להיות התיקון והמשכת האור כו'. גם למעני, שתושלם הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים81, דתכלית הכוונה היא להיות גילוי העצמות למטה, וזה נעשה ע"י התשובה כו'. וזהו אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך, דלהיות סליחת עונות, זהו דוקא מבחי' אנכי אנכי, בחי' פנימיות ועצמות א"ס כו'. והוא כבי' ידוע לכל, דש"ש שגור בפי כל, וגם להיותו בורא הכל כו'. והוא למעני, למען יו"ד, וגם למעני, להיות נשלם הכוונה דנתאוה הקב"ה ליו"ד82 ית'83 דירה בתחתונים כו'.

ת ר ס ב

קיצור. ואינו דומה לעצם והתפשטות, שבא בדרך ממילא, שזהו מפני שאינו בבחי' מציאות דבר, אבל התנועות הן בבחי' מציאות, ובאים בפעולה גשמיות, והן בדרך ממילא רק משום הכנת העצם, וגם באים בהגבלה, וה"ז דומה יותר ליש מאין, שמצד המהווה בל"ג וההתהוות בהגבלה, רק שם הוא בבחי' ריחוק, והתנועות פרטיות אינם בריחוק, וגם הפעולה ממשית אינו בריחוק כ"כ מהתנועות. ונמצא, דעצם והתפשטות מתדמה לגילוי מהעלם, שהוא בחי' גילוי, וכמו העצם, ואינו התחדשות, וכח ופועל מתדמה ליש מאין, שהוא כח נעלם, וענינו לפעול בגשמי בהתגלות, ובא בבחי' מציאות, והפעולה היא בבחי' התחדשות. ולמעלה, אין ויש, בבחי' מל' למעלה מהפרסא, וכח ופועל הוא כמו שלאחר הפרסא. ובעבודה, גילוי העלם העבודה שע"פ טו"ד, אין ויש וכח ופועל הו"ע קבעומ"ש84, ועצם והתפשטות הו"ע רעו"ד. ובהעדר עבודה צ"ל תשובה. וזהו אנכי אנכי הוא בחי' העלם העצמי, שמשם נמשך הסליחה.

(81) ראה תנחומא נשא טז. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

(82) ו: אוצ"ל: להיות לו.

(83) ראה סה"מ תרצ"ב ע' כג הערה 132.

(84) קבעומו"ש: אוצ"ל: קבעומו"ש וקבלת עול מצות.

(78) נחמ"י ט, ו.

(79) וירא יד, ריש ע"ב.

(80) ראה גם סה"מ תרס"א ריש ע' רכב. סד"ה אנכי אנכי

תרע"ו (לקמן ע' או'קסא).

בס"ד. ש"פ האזינו, העת"ר

כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף כו' ישאהו על אברתו כו'.² וצ"ל דמתחלה³ על גוזליו ירחף שהוא מרחף מלמעלה, ואח"כ אומר ישאהו על אברתו למעלה ממנו. גם מה"ע יעיר קנו ועל גוזליו ירחף כו'. גם צ"ל מ"ש כנשר, בכ"ף הדמיון, דמשמע שזהו דוגמא לאיזה דבר, דכמו הנשר כמו"כ הוא הדבר ההוא, וצ"ל מהו אותה הדבר כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל⁴ שיש ד' ענינים, העלם וגילוי, אין ויש, עצם והתפשטות וכח ופועל, דהעלם וגילוי הוא שאינו בבחי' התחדשות כלל, ואין ויש הוא בבחי' התחדשות ממש, ועצם והתפשטות וכח ופועל הן מדרי' ממוצעות כו'. ונת'⁵ דאין ויש וכח ופועל הכל הוא בבחי' מל', רק דאין ויש הוא בבחי' מל' כמו שהיא למעלה מהפרסא, וכח ופועל הוא בבחי' מל' למטה מן הפרסא כו', דענין בחי' כח הוא עד"מ כחות הפרטים הבאים מכח התנועה לפעול התנועה ממשית, שהכחות הפרטים אינם בבחי' התחדשות ממש מהכח התנועה, אך הפעולות הממשיות הן בבחי' התחדשות ממש כו'. וכמו"כ הוא למעלה בחי' כח זהו בחי' המל' כמו שהיא לאחר הפרסא, שמזה דוקא עיקר ההתהוות ממש, דבחי' מל' כמו שהיא באצי' היא בבחי' אין ממש ובבחי' הבדלה עדיין כו', משא"כ בחי' המל' כמו שבאה ע"י הפרסא היא בבחי' קירוב אל היש והיא המהווה את היש ממש כו', דההתהוות היא בבחי' התחדשות ממש כו'.

תרסג

שךד) וביאור הענין הוא, דהנה, התהוות יש מאין הוא מבחי' מל' דאצי', שזהו בחי' האין המקור ליש, והוא בבחי' הבדלה מבחי' היש, וכמ"ש⁶ והים עומד עליהם מלמעלה, דים הוא בחי' מל' דאצי', שהיא בבחי' רוממות מהנבראים כו', ועי' הרוממות דמל' עי"ז נתהוו הנבראים בבחי' יש ומציאות דבר כו'. וכידוע ההפרש בין מדת המל' לכל המדות, שכולם פועלים בבחי' קירוב ובבחי' גילוי כו', וכמו החסד שהוא השפעה שבבחי' קירוב ובבחי' גילוי אור ממש כו', וגם מדת הגבו' היא בבחי' קירוב, והוא גילוי המדה הזאת, וגם יש בזה בחי' חסד כו', וכמ"ש במ"א⁷. וע"כ, הפעולה, היינו ההתהוות הבא מזה, היא בבחי' ערך כו'. אבל מדת המל' היא השפעה בבחי' ריחוק, דכל ענין המלוכה הו"ע הרוממות וההתנשאות דוקא, ושייכה דוקא על עבדים נפרדים, וכמו אין מלך בלא עם⁸, ל' עוממות כו'.⁹ ויש מלוכה וממשלה¹⁰, מלוכה הוא קבעו"מ ברצון, וממשלה הוא בע"כ כו'. אבל כל ענין המלוכה הוא על עבדים דוקא כו'.¹¹ ועי' מה נעשים

(6) מלכים"א ז, כה (בשינוי לשון). וראה לקו"ת בלק סח, ג.
(7) ראה תו"א הוספות ויקהל קיג, א. לקו"ת שם. סה"מ תר"ל ע' קעו. תרנ"ט ע' קיד.

(8) בחיי וישב לח, ל. שם ר"פ בלק. תניא שעהיה"א רפ"ז (פא, ב). לקו"ת שם. ובכ"מ.

(9) ראה שעהיה"א שם. סה"מ תר"ס ע' ו.

(10) ראה לקו"ת דרושים לר"ה נה, סע"ב. נו, סע"ב ואילך. וראה גם ראב"ע וישב לו, ת. גור ארי' בראשית יז, א.

(11) ראה הגהות לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' עג. ובכ"מ.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ביאורי הזהר לאדמו"ר הצ"צ ח"ב ע' תקפח ואילך* – כנסמן לקמן בהערות.

(2) האזינו לב, יא.

(3) דמתחלה: אוצ"ל: דמתחלה אומר.

(4) פשי"ב ואילך (ע' תתס ואילך).

(5) פשכ"ג (ע' תתצז).

(* והוא הגהות וכו' לביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי ד, ב ואילך. נוסח אחר – מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' ד.

עבדים, ה"ז ע"י רוממות המל', שע"י שמתרומם ומתנשא עליהם, והמה מקבלים מלכותו עליהם, ע"י נעשים עבדים כו'. והדוגמא מזה למעלה, דהתהוות הנבראים להיות בבחי' יש, זהו דוקא מבחי' הרוממות דמל' כו'. אך כל פעולה צ"ל ע"י התגלות הפועל כו', והיינו בחי' מל' הירודת בכי"ע להיות בבחי' מקור ממש לבי"ע, ובא בהם בבחי' כח הפועל בנפעל, והו"ע ש' אד', דאנת אשתמודעא אדון על כולא כו'¹², וכת"י¹³ אד' במ, בבחי' כח הפועל בנפעל כו', דגם בחי' זו הוא שמתעלם ומסתתר מהנבראים כו', ומ"מ ה"ז בבחי' קירוב עליהם כו' (דהתעלמות זאת הוא שמתעלם תוך העלם הנבראים כו'. וי"ל דכמו שית' לקמן¹⁴ ב' הענינים בהצמצום הראשון, מה שפועל בהאו"פ ובהאו"מ כו', כמו"כ הוא ב' הענינים בבחי' מל' לגבי בי"ע כו'. ומובן שהתעלמות דבחי' מל' הוא בבחי' העלם יותר מההעלם דהאו"פ כו').

והענין הוא¹⁵, דהנה אי' בהקדמת הזהר בתחלתו¹⁶ ע"פ¹⁷ כשושנה בין החוחים כן רעיתי, מאן שושנה דא כנס"י, מה שושנה אית בה סומק וחורר, אוף הכי כנס"י אית בה דין ורחמים כו'. ואי' בזהר'ק¹⁸ ההפרש בין שושנה לכנס"י, דכנס"י הוא פנימי המל' שאינה יורדת לבי"ע, ונק' כנס"י ע"ש שכונסת ואוספת בתוכה כל הגילויים דישראל דלעילא כו'. וי"ל שז"ע מה שהמל' נק' מראה¹⁹, שכל הספי' מתראים ומתגלים בה כו', וכמו המראה שהאדם מתראה בה, כמו"כ בבחי' מל' מתראים האורות דז"א כו', וכמ"ש הפרד"ס שער ערכי הכנויים בערך מראה²⁰. וזהו מפני שהמל' היא בבחי' פשיטות, וכידוע²¹ שהמל' נאצלה בסוד שרש רק נקודה א', ואין בה ע"ס כו', ולהיותה בבחי' פשיטות, ע"כ כל האורות מתראים ומתגלים בה כו'. והגם דבז"א ג"כ כל ספי' כלולה מכל הספי', הנה בז"א אין זה בבחי' התעצמות להיות אותה ספי' ממש²², וכמו גבו' שבחסד אינו חסד, וכן חסד שבגבו' אינו גבורה כו' (וגם לפי המבו' במ"א²³ דגבו' שבחסד תכליתה חסד, וכמו ואוהבו כו'²⁴, וחסד שבגבו' תכליתה גבורה כו', מ"מ, בהתגלות אינו כפי אותה הספי' כו'), אבל בבחי' מל' הוא שהספי' המתראים בה מתעצמים בה כו'. ועם היות שבמל' הן ג"כ בבחי' חו"ג²⁵, וכמו מלך במשפט יעמיד ארץ²⁶, והוכן בחסד כסאו כו'²⁷, מ"מ, הכל הוא בחי' המל' שהספי' מתעצמים בה כו'. וידוע דמראה אינו אור עצמי כו', וכמו צורת האדם הנראית במראה ה"ז רק דמותו לבד כו'²⁸, והיינו דבחי' מל', גם כמו שהיא באצ"י, ה"ה מ"מ שרש ומקור בי"ע שבאצ"י כו', וע"כ האורות המתגלים בה אינם בבחי' אור עצמי

תרסד

לקו"ת צו יא. ב. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי רז, ג ואילך.
ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' תקב. סה"מ תרל"ח ע' ח. תרני"ט ס"ע
פג ואילך.

22 ראה סה"מ אעת"ר ע' קיז ואילך. ס"ע קלג.
23 ראה אוה"ת מסעי ע' אשפה ואילך. וראה לעיל
פרכ"ד (ע' תרכג ואילך).
24 משלי יג, כד.
25 ראה פירוש המלות פק"ג (סה, ד). סה"מ תרכ"ט ע'
שנא.
26 משלי כט, ד.
27 ישע"י טז, ה (ושם: כסא).
28 ראה תורת חיים בשלח קמא, ג. ובכ"מ.

12 תקו"ז בהקדמה (יז, ב).
13 תהלים סח, יח. וראה אמרי בינה פתח השער פ"כ (טז, סע"א). תורת חיים בראשית לה, א. ובכ"מ.
14 ע' ותתקפה.
15 בהבא לקמן – ראה ביאורי הזהר שבהערה 1.
16 א, א.
17 שה"ש ב, ב.
18 = בזהר הרקיע (לזהר שם).
19 ראה גם סה"מ תרנ"ה ע' רג ואילך. תרס"ג ח"א ע' קפ
ואילך. תרס"ד ע' נד. ע' קצו ואילך. תש"א ע' 136 ואילך.
20 פרק יג.
21 ראה עץ חיים שער לו (שער מייעוט הירח) פ"א-ב.

ש"פ האזינו, ה'העת"ר

תתקא

דבחי' ז"א דאצי' כו'. ומה שכונסת ואוספת בתוכה כו' היינו שהיא מעלמת עליהם, שז"ע בחי' ים דמל', שהוא בחי' העלם כו', דכללות האור הוא רק הארה לבד, והיא מתעלמת בבחי' המל' כו', וההתעלמות היא בבחי' הרוממות דמל', שבזה היא מעלמת על האורות שבתוכה כו'. ובמא"א²⁹ כ' דמראה הנבואה הוא בחי' אספה"מ³⁰, ושם, שזהו בחי' לאה (בחי' מל' דבינה). וי"ל דכמו"כ בחי' המל' כמו שהיא באצי' היא בבחי' אספה"מ, וכמ"ש במ"א³¹ דקודם מיעוט הירח הי' המל' ג"כ בבחי' אספה"מ, והיינו כמו שהיא פכ"פ עם בחי' ז"א כו'. ומה שהיא מ"מ שרש ומקור בי"ע, י"ל לפ"ז שז"ע כרוב א' מקצה מזה וכרוב א' כו'³², דז"א ומל' הן ב' הבחי' שבהממוצע שבין אוא"ס לעולמות, דז"א הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט, ובחי' מל' הוא להיות ההעלאה מלמטלמ"ע, למס"נ באחד כו'³³, כמ"ש בתו"א ד"ה מי יתנך³⁴. וי"ל שזהו מבחי' המל' כמו שהיא באצי', שמאיר בה גילוי א"ס, שזה פועל בחי' הביטול בנבראים כו'. וי"ל שז"ע חפץ ה' המבו' בתו"א ד"ה נ"ח כו' מזוזה מימין³⁶, בענין דבר ה'³⁷ וחפץ ה', דדבר ה' הוא להיות מציאות היש כו', ובחי' חפץ ה' הוא להיות בחי' הביטול כו' (והוא התהוות החומר והתהוות הצורה כו'). וי"ל שזהו מבחי' הרוממות דמל' כו'. ושושנה היא בחי' חיצונית המל', שנשפלת בכי"ע להיות מקור לכי"ע ולהחיותם כו'.

והענין הוא³⁸, דהנה כתי'³⁹ אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה, ואי' בלק"ת מהאריז"ל⁴⁰ שהן ד' מדרי', מח' הרהור דבור ומעשה, כי, הרהור אינו עצם המח' ממש, רק היא⁴¹ פנימיות הדבור, ולכן אמרז"ל⁴² הרהור לאו כדבור דמי, וכן הרהור לא עביד מידי⁴³, ולא אמר כן במח' דלאו כדבור דמי, לפי שמח' היא מהות אחר, ואין סברה כלל לאמר דכדבור דמי כו' (ועמ"ש בע"ח שעמ"ז פ"ג⁴⁴ דמח' הוא בחי' רצון, היינו שהרצון פועל במח' תיכף, דכמו"כ הוא באצי' כו', די"ל שזהו העיקר בהט"ס העליונות דאצי' דאיהו וגרמוהי חד כו'⁴⁵, עם היות שגם בחי' המל' כמו שהיא באצי' ה"ה מיוחדת עם הע"ס דאצי', וכמ"ש בהבי' דשחורה אני⁴⁶, ומשו"ז היא מ"מ בחי' הרהור, שזהו ג"כ בחי' גילוי לעצמו כו', וכמשי"ת), משא"כ הרהור הוא פנימיות הדבור, וע"כ יש מ"ד בגמ' דהרהור כדבור דמי⁴², אלא שפסקו הפוסקים כמ"ד דהרהור לאו כדבור כו'⁴⁷. דהנה, הרהור הוא שחושב צירופי אותיות הדבור, והיינו כשמצייר ומחשב במח' את האותיות כמו שהן בדבור זהו הנק' הרהור, וכמו הרהור לענין ק"ש, היינו שמהרהר ומחשב תי' שמע ישראל

גם אוה"ת וארא ע' קפא. ד"ה פקודי ה' תרנ"ה (סה"מ ליקוט ח"ב ע' נג). ד"ה ועשית חג שבועות תרע"ו (סה"מ תרע"ו ע' צט).
(39) איוב כה, כז.
(40) פ' בראשית.
(41) הי"א: בביאורי הזהר שבהערה 1: הוא.
(42) ברכות כ, ב.
(43) זח"ג קה, א.
(44) בענין שנעמ"ז פ"ג: = בעץ חיים שער מז פ"ג (כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאוו, תק"ס. בדפוסים שלפנינו: פ"ב).
(45) תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).
(46) לקו"ת שה"ש ת, ג.
(47) ראה טושו"ע אור"ח ס"ב ס"ג. ד. שו"ע אדה"ז שם ס"ג.

29) = ובמאורי אור (אות מ סעיף כז).
30) = אספקלריא המאירה.
31) ראה פרדס הובא לקמן פשכ"ה (ע' ותרסו). סה"מ תרס"ד שבהערה 19. עת"ר ע' שה. אעת"ר ע' רכג. עזר"ת ע' ס. עטר"ת ע' שצט.
32) תרומה כה, יט. ויקהל לז, ת.
33) ואתחננו ו, ד. וראה זח"ב קיט, א. פרי עץ חיים שער הק"ש פי"ב.
34) עט, ד ואילך. פ, ד, פא, ב.
35) תהלים קלה, ו.
36) מא, ד ואילך.
37) תהלים לג, ו.
38) בהבא לקמן – ראה ביאורי הזהר שבהערה 1. וראה

כו'⁴⁸, וכמו ב"ק⁴⁹ מהרהר בלבו במ"ד⁵⁰ פ"ג דברכות⁴². דמח' הוא שמחשב המכוון בפסוק זה, והוא איך שה' אלקינו ה' אחד כו', והוא כוונת הענין, וכמו אם כיוון לבו כו'⁵¹, שצ"ל כוונת ק"ש ליחדו ית' כו', אבל הרהור הוא שמחשב האותיות כו'. וע"כ יש לה שייכות אל הדבור, מאחר שזהו שמחשב אותיות הדבור כו', רק שהוא פנימיות הדבור, שהרי זהו שמחשב לעצמו, ואינו נראה ונגלה אל הזולת, ודבור הוא שנראה ונגלה אל הזולת (ולכן אין יוצאין י"ח ק"ש בהרהור⁴², כי המצות צריכים להיות במעשה דוקא, וכן בדבור בגלוי כו' (ויש בזה ג"כ מעשה, דעקימת שפתיו הוה מעשה כו'⁵²), ויש מצות שהן חובת הלבבות, כמו אמונה ואהי"ר כו' וכה"ג, וק"ש היא מצוה שבדבור דוקא, ומ"מ, גם הכוונה מעכבת בפסוק ראשון של ק"ש, כמ"ש בשו"ע סי' סמ"ך⁵³). וזהו למעלה בחי' פנימיות וחיצוניות שבמל', דכמו עד"מ הדבור שהוא הגילוי אל הזולת, הוא בחי' חיצוניות המל', שנשפלת למטה לבי"ע להיות הגילוי למטה ממש כו', ופנימיות המל' הוא עד"מ דהרהור שהוא בעצמותו עדיין, רק שהוא מקור הדבור, והוא בחי' דבור שבמח' כו', כמו"כ בחי' פנימיות המל' הוא שאינו נשפלת לבי"ע להיות בבחי' גילוי למטה כו'.

תרסה

קיצור. ובה"ע⁵⁴, דהנה התהוות יש מאין הוא מבחי' מל', להיותה בחי' השפעה בריחוק, אך כל פעולה הוא ע"י התגלות הפועל, והיינו בחי' מל' שיורדת לבי"ע, והיא מתעלמת, וי"ל שמתעלמת תוך העלם הנבראים. והענין, דהנה כנס"י בחי' פנימיות המל', שבה מתראים כל האורות, להיותה בחי' נקודה פשוטה, והן מתעצמים בה, שהכל הוא בחי' מל', ומעלמת עליהם ע"י הרוממות, והוא בחי' אספה"מ, ובה הוא שיהי' ביטול בנבראים, וי"ל שז"ע חפץ ה'. ושושנה חיצוניות המל'. והו"ע הרהור ודבור, הרהור לעצמו, ודבור אל הזולת.

שך) **והנה**, בבחי' הרהור ודבור, עם היות שהדבור הוא שנגלה אל הזולת, הרי הגילוי אור הוא בהרהור יותר מבדבור, שהרי אותיות הדבור ה"ה מעלימים ומסתירים על האור, שהרי⁵⁵ אותיות הדבור, עם היות שהן כלים להשכל והמדות, שהן נמשכין ומתלבשין בהם, מ"מ, הרי האותיות הם מעלימים מה שבתוכן, שהרי הקטן, אף שמבין כל האותיות והתיבות ואומרן היטב, עכ"ז אינו מבין כלל ההשכלה שבתוך האותיות, רק מי שהוא חכם מקודם, אזי מבין מתוך האותיות, הרי שהאותיות עצמן הם מעלימים כו'. וא"כ, למעלה באותיות דבחי' דבור העליון, שהתהוות החכ' דבי"ע הוא מבחי' הדבור, וכמ"ש בלק"ת ד"ה ועתה יגדל⁵⁶ בענין כאשר דברת לאמר⁵⁷, דמבחי' דבור העליון נעשה בחי' אמירה ומח' בעולם התחתון כו', והיינו שמבחי' הדבור דמל' דאצי' נעשה בחי' כח"ב דברי' כו', וא"כ, אין זה עד"מ כמו שהלומד הוא חכם מקודם, דבענין הבריאה, בחי' חכ' דברי' לא הי' כלל קודם ההתהוות כו', וה"ז כמו עד"מ הקטן האומר האותיות כו'. והיינו דהדבור והאותיות דמל' דאצי' הם מעלימים על האורות דאצי' כו'.

(53) סעיף ה. שו"ע אדה"ז שם סעיף ה.

(54) = וביאור הענין.

(55) הבא לקמן הוא ע"פ ד"ה והניף שהובא לקמן בחצ"ע"ג.

(56) לקר"ת שלח לט, ג.

(57) שלח יד, יז.

(48) ואתחנן ו, ד.

(49) = בעל קרי.

(50) = במשנה ד'.

(51) ברכות יג, א.

(52) סנהדרין סה, א. וראה ב"מ צ, סע"ב.

(בד"ה והניף⁵⁸ מבו' זה על בחי' ים, ולפמ"ש כאן הוא שבחי' ים נעלם לגמרי, וגם מבחי' חיצוניות המל' הוא שמתעלם הפנימיות כו'). אמנם בחי' הרהור ה"ז לעצמו עדיין, שלעצמו אין האותיות מעלימים, ומאיר בהם גילוי אור כו'. והיינו דבבחי' פנימיות המל' מאיר האור בגילוי כו', וכידוע דבה"ס⁵⁹ הראשונות דמל', והוא בחי' המל' כמו שהיא באצי', מאיר בה גילוי אור כו', וכמ"ש בסידור⁶⁰ בענין ישיש כגבור⁶¹, כמשל הלכנה שחצי העליון שבה מאירה תמיד, והיינו בחי' פנימיות המל' שמאיר בה גילוי האור כו'. ובבחי' ומדרי' זו נק' המל' ג"כ אספקלרי' המאירה, שאינה מסתרת על האור, אדרבא, היא מגלה את האור כו', וכמ"ש הפרד"ס⁶² שער מיעוט הירח פ"א בשם ס' מע"נ⁶³, דקודם הקטרוג הי' המל' בבחי' אספה"מ כו', והיינו כמו שהיא באצי' כו', וע"י הקטרוג א"ל לכי ומעטי א"ע⁶⁴, להיות בחי' ראש לשועלים⁶⁵ לבי"ע⁶⁶, בבחי' אספשא"מ⁶⁷ כו'. ומבו' במ"א⁶⁸ דמבחי' המל' כמו שהיא בבחי' אספה"מ לא הי' ההתהוות בבחי' יש ממש כו'. די"ל כמו הנשמות דבי"ע שהן בבחי' יש, הרי בעצם מהותן הן אלקות כו' כנודע⁶⁹, כמו"כ היו עולמות בי"ע ג"כ באופן כזה כמו הנשמות כו'. ובכדי שיהיו העולמות בבחי' יש, זהו דוקא ע"י מיעוט הירח, שנעשית בבחי' אספשא"מ כו'. וזהו בחי' חיצוניות המל', בחי' דבור העליון, שהאותיות מעלימים ומסתירים כו'. ולכן נש"י דשרשם מבחי' פנימיות הדבור (דמשו"ז הן בבחי' אלקות כו' כנ"ל, וז"ע כנס"י, שרש ומקור דנש"י כו'), ה"ה מאמינים בחידוש ההשפעה מאין ליש תמיד, וא"צ לאות ומופת ע"ז, משום דשרשם מבחי' פנימיות הדבור, שזהו בכלל המח', דשם ההמשכה מבחי' אין ליש תמיד כו', כמ"ש בסי' בהבי' דאתה הצבת⁷⁰. וצ"ל הכוונה דשם ההמשכה מאין ליש היא בגילוי כו', שהרי גם בחיצוניות הדבור ההמשכה מאין ליש תמיד ואינו נפסק ח"ו כרגע, רק שהוא בהעלם, והו"ע הפסק הדבור. וכמו ענין ניחר גרוני כו'⁷¹, בתו"א ד"ה ושבתי בשלום⁷², שזהו בבחי' ירידת המל' בבי"ע, שהחיות האלקי, שהוא בחי' הקול, מכוסה ומוסתר, וממילא גם הדבור מוסתר כו', ואינו נרגש ענין תמידת ההתהוות מאין ליש כו'. אבל בפנימיות הדבור הוא שמאיר האור בגילוי, ונרגש ענין תמידית ההתהוות מאין ליש כו' (וגם ענין מאין ליש כמו שהוא מבחי' פנימי' המל' הוא באו"א מכמו שמבחי' חיצוניות המל' כו' כנ"ל).

ובפרטיות יש בעבודה דנש"י ב' המדרי' דבחי' פנימיות המל' וחיצוניות המל', והן ב' בחי' כלה הנא' בשה"ש⁷³, בחי' כלה עילאה וכלה תתאה כו'. דבד"כ נק' המל' בשם כלה, שהוא בחי' כליון כו', להיות שהמל' היא שמקבלת האור מבחי' ז"א, דסיהרא לית

(58) לקו"ת צו טז, ד.
 (59) דבה' ספירות.
 (60) סידור עם דא"ח קפב, ג ואילך. וראה לעיל פקי"ג ואילך (ע' רצה ואילך).
 (61) תהלים יט, ו.
 (62) הובא בסה"מ תרס"ד שבהערה 19.
 (63) = מאירת עינים (לר' יצחק דמן עכו - בהקדמה).
 (64) = את עצמך (חולין ס, ב).
 (65) אבות פ"ד מט"ו.
 (66) ראה עץ חיים שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ד. לקו"ת שה"ש ת, ריש ע"ג.
 (67) = אספקלריא שאינה מאירה.
 (68) ראה סה"מ תרס"ד שבהערה 19. עת"ר ועטר"ת שבהערה 31.
 (69) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קיד, ד ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' תקמו ואילך. לעיל פפ"ח (ע' רכז).
 (70) סידור עם דא"ח שג, ב ואילך. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתקנו ואילך.
 (71) תהלים טז, ד.
 (72) ויצא כא, ג ואילך.
 (73) ראה לקו"ת שה"ש א, ב.

לה מגרמי' כלום⁷⁴, רק שמקבלת מן השמש כו', דכמו"כ בחי' המל' מקבלת האור מז"א כו'. ובחי' פנימיות המל', דהיינו כמו שהיא באצי', הוא שמקבלת האור לעצמה, שזהו למעלה עדיין מבחי' השפעה וגילוי לבי"ע כו', ובחי' חיצוניות המל' הוא הגילוי לבי"ע כו' כנ"ל (וכמשנת"ל פ' רפ"ה⁷⁵ בענין פנימיות הכלים וחיצוניות הכלים כו'). וזהו ואמונה כל זאת וקיים עלינו⁷⁶, דזאת ל' נוק', וקיים עלינו ל' דכר⁷⁷, והיינו ב' הבחי' שבמל', שהיא בבחי' מקבל ובחי' משפיע כו', דבחי' מקבל שבה הוא למעלה מבחי' המשפיע שבה, שהו"ע שנעשית ראש לשועלים כו'⁶⁵ (ומבו' במ"א⁷⁸ שזהו ב' המדרי' דים וארץ כו'). ולהיות שהיא⁷⁹ בחי' מקבל, ה"ה בבחי' כלה, ל' כליון כו' (ולכאורה, מה שהמל' נק' אספה"מ הוא שיש לה אור בעצמה כו', אך בסי'⁶⁰ בענין הנ"ל מבו' מפורש כנ"ל, ומבו' באריכות בפה"מ⁸⁰). וכמו"כ בחי' חיצוניות המל', שהוא בחי' משפיע שבה, ה"ז בבחי' כלה, להיות שהיא בבחי' ירידה והמשכה, ה"ה משו"ז בבחי' כליון כו'⁸¹. והענין הוא, דהנה יש ב' פי' בכלה⁸², הא', מל' כלה שארי ולבבי⁸³, ות"י⁸⁴ אשתיצי גושמא, שהוא בחי' כליון לגמרי המכלה ומבלה הכל (והו"ע ביטול במציאות כו', וכן בכליון ותשוקה הוא שהתשוקה היא באופן כזה שאין לו רצון זר כלל כו'⁸⁵). והב', הוא מל' כלתה נפשי⁸⁶, שהו"ע התשוקה שנש"י משתוקקים לאלקות כו'. ובחי' כלה עילאה הנ"ל הו"ע למס"נ באחד³³.

דהנה נת"ל דמבחי' פנימיות המל' לא היו העולמות בבחי' יש כו', וע"כ בעבודה הוא בחי' יחו"ע דכולא קמי' כל"ח כו'⁸⁷, והוא ההתבוננות בפסוק ראשון דק"ש, שמע ישראל כו' ה' אחד⁴⁸, דהגם שנבראו ז"ר⁸⁸ וארץ⁸⁹, ה"ה בטלים ומיוחדים בתכלית כמו קודם שנתהוו ממש כו', להיות דהתהוות המציאות הוא מבחי' הצמצום דוקא כו'. וזה מורגש בהאדם, מבחי' האותיות שבו, שיש אותיות הדבור ואותיות המח', שהן בחי' חיצוניות בינה, וכן יש אותיות בפנימיות בינה⁹⁰, וככח החכ', וכן ברצון ותענוג, עד גם בעצם הנפשי⁹¹, וכידוע שהנפש מלאה אותיות כו'⁹². וההפרש ביניהם הוא, דאותיות הדבור הן בבחי' יש ממש, עד שמורגשים אל הזולת, ואותיות המח' הן מורגשים לעצמו כו', ובפנימיות בינה (שזהו בחי' מח' שבמח' הנ"ל) הן בלתי מורגשים גם לעצמו כו', ואותיות

ת ר ס ז

- 74) ראה זהר ח"א לג, ב. קלה, סע"ב. רלו, ב. רמט, ב. ח"ב
 רטו, א. ח"ג קיג, ב.
 75) ע' תשפח ואילך.
 76) בתפלת ערבית.
 77) ראה לקו"ת נצבים נג, סע"ב. מאמרי אדמו"ר האמצעי
 נ"ד ע' כג. אוה"ת מסעי ע' א'תמד. לקמן ס"ע וא'שנ. ע' וא'שנ.
 ע' וא'תמד. סה"מ תרצ"ב ע' רד. תרח"ק ס"ע קצה.
 78) סה"מ תרל"א ח"א ס"ע שי ואילך. ע' שמג. סה"מ
 תרנ"ח ע' קפג. וראה גם אוה"ת סידור ע' רעג. ע' ש ואילך.
 79) שה"א: פנימיות המל'.
 80) = בפירוש המלות (לאדמו"ר האמצעי) פמ"ח (כט, ב
 ואילך).
 81) אלא שיש ב' אופני כליון (כלה), כדלקמן.
 82) ראה לקו"ת שה"ש א, א. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' תצט
 ואילך. תרע"ח ע' מ ואילך. תרצ"ג ע' תצ ואילך. לעיל פרמ"ה
 (ע' תרעז ואילך).
 83) תהלים עג, כו.
 84) = ותרגם יונתן (ושם: אשתיצא גושמי).
 85) ראה ספר הערכים ח"ב ד' ערך אחד – למסור נפשו
 באחד ע' תקצד ואילך.
 86) תהלים פד, ג.
 87) = כלא חשיבי כו' (ע"פ דניאל ד, לב. זח"א יא, ב).
 88) = ז' רקיעים.
 89) ראה סמ"ק סימן ב. הובא בבית יוסף או"ח סימן סא
 (ד"ה כתב סמ"ק). שו"ע ודאדה"ז או"ח שם סעיף ו.
 90) ראה לקו"ת בחוקותי מו, א.
 91) ראה תניא אגה"ק סו"ס יט. תו"א מקץ מב, א ואילך.
 לקו"ת שם מה, ד ואילך. שה"ש ד, ב. אוה"ת בשלח ע' שצ
 ואילך. בחוקותי ח"ג ע' תתקלב ואילך. סה"מ תרל"ג ח"ב ע'
 שנו ואילך. תרנ"ט ע' נא. לקמן ע' וא'תיו ואילך.
 92) ראה עץ חיים שער ה (שער טנת"א פ"ג). מקומות
 שצויינו בהערה הקודמת. סה"מ תרצ"ו ע' 110. וש"נ.

שבחכ' הן בלתי ניכרים כו', וכ"ש אותיות שברצון ותענוג הן בלתי מציאות ניכר כו'. וסיבת הדבר הוא מפני הגילוי אור, דבכ"מ שאור הנפש מאיר בגילוי יותר, האותיות אינם בבחי' מציאות כ"כ, וכל שהאור מתעלם יותר, ה"ה במציאות יותר כו'. ולכן, בדבור, שהאור מצומצם ביותר, האותיות הן במציאות ביותר, עד שנרגשים אל הזולת, ובמח, שמאיר האור יותר, האותיות הן רוחניים יותר, ואינן נרגשים כו'. וכן בכל כח עליון שמאיר האור ביותר, האותיות הן בלתי העדר המציאות יותר כו', עד שבעצם הנפש, דאור הנפש מאיר בגילוי ממש, האותיות אינן בבחי' מציאות כלל כו'. וכמו"כ הוא למעלה, שיש אותיות הדבור ואותיות המח', כמו בדבר ה'37, וכמו כי לא מחשבותי כו'93, וכן יש אותיות בכל המדרי'94, עד גם באוא"ס שלפני הצמצום אי' בזהר95 גליף גליפו בטה"ע, שזהו בחי' אותיות כנודע'96, ובכל מדרי' שהאור מצומצם יותר, האותיות הן בבחי' מציאות יותר כו', ובכ"מ שהאור מאיר בגילוי יותר, אין האותיות בבחי' מציאות כו'. הרי דסיבת המציאות הוא דוקא ע"י צמצום האור כו'. וכאשר באמת אין שום דבר מעלים ומסתיר כלל לגבי' ית', שגם זה מרגיש האדם בעצמו, איך שלגבי עצמות אין כל הצמצומים מעלימים כלל כו', וע"כ העולמות המה מיוחדים ממש כו', והיינו שהעולם התחתון הוא כמו עולם האצי' ממש כו', וגם כמו למעלה מעלה מאצי', והיינו כמו האותיות דגליף גליפו כו', וכמ"ש במ"א97 הענין באורך. ועי"ז נעשה בחי' כלה, ל' כלה שארי, בבחי' כליון היש לגמרי, בבחי' ביטול במציאות כו'. ובחי' כלה תתאה הוא בחי' הכליון ע"י ההתבוננות בבשכמל"ו98, והוא שהעולם הוא בבחי' מציאות שנתהווה מהארה אלקית הבאה ע"י הצמצום כו', כי האמת הוא שלגבי' ית' אין שום דבר מעלים ומסתיר כו', אבל לגבי' העולמות הרי הצמצום מעלים ומסתיר, ונמשך רק הארה לבד, ועי"ז העולמות הן בבחי' יש ומציאות כו'. אך זאת יבין ויתבונן, איך שלגבי' העולמות ג"כ אין זה הסתר אמיתי ח"ו, כי הש' אלקים המסתיר הוא ג"כ אלקות, וכמ"ש99 ומבלעדיך אין אלקים, שגם הש' אלקי' המצמצם ומסתיר הוא אלקות, ואינו מסתיר לגמרי, ונמשך הארה אלקית המהווה ומחי' תמיד, והעיקר הוא האלקו' כו'. ולזאת צ"ל ביטול היש אל האין האלקי כו', והוא שלא יתפוס את היש לדבר עיקרי, כ"א העיקר הוא האלקות כו', שע"י אדרבא, יוצא מן הישות והחומריות, ויהי בטל לאלקות כו', ויהי' כל חפצו ורצונו באלקות, שיהי' גילוי אלקות כו', וכמו נפשי אויתך בלילה100, דבבחי' הסתר והעלם, נפשי אויתך להיות גילוי אלקות כו'.

ובעבודת האה', ב' מדרי' הנ"ל הן בחי' פנימיות הלב וחיצוניות הלב. דפנימיות הלב הוא שהוי' אחד שורה ומתגלה בו בגילוי ממש, שזהו חיותו וקיומו כו', והוא חפץ באלקות באה' פנימיות ועצמיות כו', שהאהבה הזאת ממלא כל תוכיות נפשו ולבו, שאין שום מקום כלל לאיזה רצון זר כו'101. וחיצוניות הלב היא האהבה הבאה ע"י ההתבוננות

גו' לך לך תערי"ב (סה"מ תערי"ב ע' ט).

98 פסחים נו, א.

99 ישע"י מד, ו (ושם: ומבלעדי).

100 שם כו, ט. זח"ג סז, סע"א. וראה לקו"ת ואתחנן ה,

רע"א.

101 ראה גם לקו"ת וסה"מ שבהערה 81.

93 ישע"י נה, ח.

94 ראה גם לקו"ת הוספות לויקרא נג, ב.

95 ח"א טו, א.

96 ראה לקו"ת בחוקותי מו, ב. הוספות לויקרא שם.

97 ראה סה"מ תרמ"ג ע' יח ואילך. ע' לו ואילך. תרנ"א

ע' קלג. תרנ"ח ע' סג ואילך. תרס"ט סק עק ואילך. ד"ה ויאמר

בהאור האלקי הבא בכחי' התלבשות כו', שהאהבה בזה הוא אהבה העשוי' ע"י המוח¹⁰² השליט על הלב כו'¹⁰³, והוא, שאין זה שלבו בעצמו חפץ באמת, כ"א מצד חיוב השכל לבד שמחייב שצריך לאהוב ולרצות, ומשו"ז הוא רוצה באלקות כו', דאהבה זאת, להיות שאינה בהלב מצ"ע, אינה ממלא תוכיות לבו, ויש מקום לרצון זר¹⁰⁶, והוא בחי' ביטול היש לבד כו'. גם ב' מדרי' הנ"ל בעבודת האהבה הן אהבה רבה ואהבה זוטא¹⁰⁴. דאה"ר הוא תוקף האהבה לאלקות עד שלא יחפוץ בשום דבר זולתו ית', וזהו שארז"ל¹⁰⁵ אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב ע"מ לקבל פרס, אלא היו כעבדים כו' שלא ע"מ לקבל פרס, או ע"מ שלא לקב"פ¹⁰⁶ כו', פי' פרס הוא מל' פרוסה¹⁰⁷, והוא הפרשת הארה, ע"ד הזיו המאיר בג"ע, שהוא רק זיו השכינה כו'. ומצד בחי' כלה שארי ולבכי, הרי מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כלה שארי כו'¹⁰⁸, שלא יחפוץ בשוב"א¹⁰⁹ שהן געה"ע וגעה"ת, שהם בחי' ק"פ¹¹⁰, כ"א ליכלל וליבטל בו ית'. וזהו בחי' אה"ר. אבל אם חפץ בהשגת אלקות בג"ע, נק' בשם אהבה זוטא כו'.

ת"רסח

וזהו ב' המדרי' כנס"י ושושנה, דכנס"י היא בחי' פנימיות המל', היינו בחי' המל' כמו שהיא באצי', שאינה יורדת להיות בחי' מקור ממש לבי"ע כו', ושושנה זהו בחי' חיצוניות המל', שיורדת להיות מקור לבי"ע כו'.

קיצור. והנה אותיות הדבור מעלימים, וכמו הקטן שאינו מבין המלוכב בהאותיות, ובהרהור דלעצמו האור בגילוי. והיינו, דבפנימית המל' הוא גילוי האור, והי' מזה ההתהוות ע"ד נשמות דבי"ע שהן אלקות בעצם, ומזה הוא קביעת האמונה בחידוש העולם תמיד בנש"י, דשרשם מבחי' מח', וכן הרהור כמו מח' שלעצמו עדיין, ששם מאין ליש תמיד, ולא בבחי' מציאות (וע"כ היא האמונה בה' אחד, וכמ"ש במ"א¹¹¹). ובעבודה הו"ע ב' בחי' כלה בבחי' מל', מפני שהיא בחי' מקבל, ומחמת הירידה. והו"ע כלה עילאה, בחי' יחו"ע, כמו האותיות במקורם, והו"ע אשתיצי גושמא. וכלה תתאה, דמבלעדי אין אלקים, ונמשך הארה אלקית להוות, וע"כ צ"ל ביטול היש. והוא בחי' אה"ר ואה"ז.

שךו) וע"פ הנ"ל יובן מ"ש² כנשר יעיר קנו כו'. הנה כללות הענין הוא, דנשר הוא בחי' ת"ת, וקנו הוא בחי' מל'¹¹². והו"ע יחוד ת"ת ומל', והוא בבחי' המשכה פנימיות ועצמיות כו'. וזהו ההפרש בין יחוד יסוד ומל' ויחוד ת"ת ומל', דיסוד ומל' הוא בחי' המשכה חיצונית, אבל יחוד ת"ת ומל' הוא בחי' המשכה פנימיות כו', וכמ"ש במ"א¹¹³, והיינו ההמשכה בכחי' פנימיות המל' (י"ל כמו שהיא בבחי' אספה"מ כו'). ועל

102) זח"ג רכד, סע"א. וראה תניא פי"ב (יז, רע"א). פי"ז (כג, א). פ"ל (לח, ב). פנ"א (עא, סע"ב).
 103) ראה סהמ"צ להצ"צ צו, ב.
 104) הבבא לקמן - ראה לקו"ת תזריע כ, ב. סה"מ שבהערה 81.
 105) אבות פ"א מ"ג ובשינויי נוסחאות שם.
 106) = לקבל פרס.
 107) כמ"ש (ישעי' נח, ז) "הלא פרוס לרעב לחמך" (לקו"ת תזריע שם).
 108) תהלים עג, כה"כ.
 109) = בשמים ובארץ.
 110) = קבלת פרס.
 111) ראה מקומות שצויינו בהערה 70. סה"מ תרל"ב ח"א ע' פח ואילך.
 112) ראה זח"ב פ, ב. מאמר הפסיעות להרח"ו (שער מאמרי רז"ל מה, א). מאורי אור אות נ סעיף נה. אוה"ת האזינו ע' א"תרפה ואילך. סה"מ תרע"ח ס"ע כג ואילך. תרפ"ב ע' לג ואילך.
 113) ראה לקו"ת קדושים כט, ג ואילך. לעיל פקי"ג ואילך (ע' רצה ואילך).

גזוליו² ירחף הוא כמו שנמשך בכי"ע, שזהו בחי' חיצונית המל' כו'. אמנם, פסוק זה קאי אדלעיל מיני, מ"ש¹¹⁴ ימצאהו בארץ מדבר כו'. דהנה כתי'¹¹⁵ כי חלק ה' עמו, וקאי על שרש ומקור הנשמה, שהיא חלק הוי', שהוא שרש ומקור כל הויות כו'. אך נתלבשה בגוף ונה"ב בבחי' התלבשות ותפיסא, שע"ז תוכל לפעול בנה"ב, שזהו תכלית הכוונה בירידת הנשמה בגוף, בכדי לפעול הביטול בנה"ב, והוא דוקא ע"י ההתלבשות והתפיסא כו'. אך מצד התלבשות זאת יוכל להיות ח"ו התגברות הנה"ב כ"כ עד שהניצוץ אלקי יהי נאבד ר"ל בחומריות הנה"ב כו'. וע"ז צריכים שמירה שלא יהי התגברות הנה"ב, והוא ע"י תומ"צ¹¹⁶, וכמארז"ל¹¹⁷ שמור זו משנה כו', וגבי מצות כתי'¹¹⁸ ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, ואמרז"ל¹¹⁹ לעבדה רמ"ח מ"ע ולשמרה שס"ה מל"ת כו'¹²⁰. אך¹²¹ אם נאבד ח"ו, אזי צריכים חיפוש, והחיפוש הוא במקום האבידה, והו"ע מ"ש¹²² ובקשתם משם, משם דוקא, והיינו שיפושפוש במעשיו ויעשה חשבון צדק בנפשו מפרטי מחדו"מ שלו כו', ויתמרמר בנפשו ע"ז, ויעורר ר"ר על ניצוץ אלקי שבו שירד פלאים כו'¹²³, וישוב אל ה' וירחמהו כו'¹²⁴, דברית כרותה למדה"ר שאינה חוזרת ריקם כו'¹²⁵. וזהו ימצאהו בארץ מדבר, ארץ אשר לא ישב אדם שם¹²⁶, והן המדו"מ אשר לא לה' המה כו', ושם דוקא ימצאהו, ע"י התעוררות ר"ר כו'. ועז"א כנשר יעיר קנו, דנשר הוא מדת הרחמים, וזה מגיע למעלה מאד, וכמ"ש¹²⁷ דרך הנשר בשמים, שמגיע בבחי' מקיף עליון, למעלה מעלה מהאז"פ כו'. וזהו שארז"ל¹²⁸ אותן אלף שנה שעתיד הקב"ה לחדש עולמו, צדיקים מה הם עושים, הקב"ה עושה להם כנפים כנשרים ושטים ע"פ המים כו', מים הוא בחי' ים החכ' כו', ושטים ע"פ המים היינו בבחי' פנימיות הכתר כו', וכמ"ש במ"א¹²⁹. וזהו כנשר, שהוא עולה עד לשמים, ויורד עד למטה מטה, וכמו"כ הוא במדה"ר, שעולה למעלה מאד בבחי' מקיף עליון, ויורד עד למטה, שגם אם נאבד ח"ו, מ"מ, נעשה ע"ז היציאה והעלי' דהניצוץ אלקי כו'. וזהו¹³⁰ שאמר שלמה¹³¹ שלשה המה נפלאו ממני דרך הנשר בשמים, ואי' בלק"ת מהאריז"ל¹³² דהפלא הוא, דהנשר שהוא עוף שאינו טהור, איך נרשמת במרכבה העליונה כו'. ולכאורה אינו מובן, והלא ארי' הוא ג"כ חי' שאינו טהור, וא"כ הרי הפלא הזאת היא ג"כ על ארי' כו'. אך הענין הוא, דהפליאה היא על העלי', איך שדבר הטמא יכול לעלות כ"כ ע"י מדה"ר, שעולה למעלה ביותר בפנימיות המקיף, ויורד למטה מטה, להעלות גם מהמדרי' היותר תחתונות כו'. וזהו הפליאה, איך יתפשטו

ת ר ס ט

- (114) האזינו לב, י.
 (115) שם, ט.
 (116) ראה לקו"ת האזינו עח, א. אוה"ת שם ע' א'תרפב.
 (117) פרש"י פ' ראה יב, כח. וראה קדושין לו, א. תו"כ אמור כב, לא. ספרי ראה שם. רש"י ואתחנן ד, ו.
 (118) בראשית ב, טו.
 (119) ראה תיב"ע עה"פ. וזה ח"א כז, א. ח"ב קסה, ב. תקו"ז תכ"א (סב, א). תנ"ה (פת, ב). ילקוט ראובני עה"פ. לקוטי הש"ס להאריז"ל אבות פ"א מ"ב. שער מאמרי רז"ל להאריז"ל אבות פ"ו, א. לקו"ת שה"ש מת, ד. סה"מ תרצ"ז ע' 214. ובכ"מ.
 (120) ראה אוה"ת האזינו ע' א'תרפב ואילך.
 (121) ראה לקו"ת פ' ראה לב, סע"ב ואילך. האזינו עח, ב. וראה לעיל פע"ז (ע' קצב).
 (122) ואתחנן ד, כט.
 (123) ע"פ איכה א, ט. וראה לקו"ת האזינו עז, ב.
 (124) ישעי' נה, ו. וראה לקו"ת שם עח, א.
 (125) ר"ה יז, ב.
 (126) ע"פ ירמ"י ב, ו. וראה לקו"ת נשא כ, ג.
 (127) משלי ל, יט. וראה מקומות שצויינו בהערה 44.
 (128) סנהדרין צב, ריש ע"ב.
 (129) ראה אוה"ת האזינו ע' א'תרפו ואילך. סה"מ תרע"ח ע' ל. תרפ"ב ע' מו ואילך.
 (130) ראה אוה"ת שם ע' א'תרפט ואילך. סה"מ שבהערה הקודמת.
 (131) משלי ל, יח"ט (בדילוג).
 (132) עה"פ משלי שם.

הרחמים העליונים כ"כ להעלות גם מה שירד למטה ביותר כו'. אך זהו ע"י התעוררות רחמים כו'. והנה, כנשר יעיר קנו, זהו בחדש אלול¹³³, דאז רק יעיר קנו, נוגע ואינו נוגע כו'¹³⁴, ואח"כ על גזוליו ירחף, הוא בר"ה, דע"י קבעומו"ש דר"ה שהוא בהתגלות עצמות הנפש, וע"י התשובה שהיא בבחי' הזזה עצמיות כו', אז על גזוליו ירחף, שבחי' המקיף עליון מקיפו מראשו עד רגלו כו'. ישאהו על אברתו, הוא ביוהכ"פ, שע"י התשובה מעומקא דלבא, מעומק לעומק, ממשיך גילוי בחי' יגמה"ר דפנימיות הכתר, בחי' רחמים פשוטים כו', כי, יש כמה מדרי' ביגמה"ר, דגם במל' יש בחי' יגמה"ר, וכדאי' בזהר בההקדמה בתחלתה¹⁶, מה שושנה אית לה תליסר עלין, אוף הכי כנס"י אית לה תליסר מכילין דרחמי כו' (וז"ע היגמה"ר המאירים בחדש אלול כו'. דבחי' תליסר עלין דסחרין לשושנה¹⁶, שזהו בחי' חיצוניות המל', הן היגמה"ר דכל השנה, שהן לחיי הגוף כו', ומ"ש אוף כנס"י אית לה תליסר עלין כו', דכנס"י היא בחי' פנימיות המל' כנ"ל, הן היגמה"ר דאלול¹³⁵, שהן לחיי הנשמה כו', וכמ"ש במ"א¹³⁶), וביוהכ"פ נמשכים היגמה"ר דפנימיות הכתר כו'. ועז"א ישאהו על אברתו, אברתו הן רמ"ח פקודין, רמ"ח איברין דמלכא כו'¹³⁷, וישאהו על אברתו היינו למעלה מהמצות¹³⁸, וכמא¹³⁹ במקום שבע"ת עומדין כו'. ובעבודה דכל השנה¹⁴⁰, כנשר יעיר קנו הוא תיקון חצות, דהתחלת העבודה הוא מתיקון חצות, שהוא ממארי דחושבנא¹⁴¹, ועושה חשבון צדק מפרטי עניניו ופרטי מחדו"מ אשר לא לה' המה, ומתמרמר מאד ע"ז, ומעורר ר"ר על נפשו כו'. ועל גזוליו ירחף הוא בפסד"ז, שהוא התפעלות המדות כו', וכמשנת"ל פ' ד"ש¹⁴². וישאהו על אברתו הוא בשמו"ע, בחי' וראשו מגיע השמימה כו'¹⁴³. וההמשכה היא אח"כ בתורה כו'. ובכללות השנה הוא באלול ר"ה ויוהכ"פ כו'. ואח"כ הוא ההמשכה וגילוי האור, שעז"א²⁹ יסובבנהו יבוננהו כו', והוא מתחלה יסובבנהו, בסכך הסוכה¹⁴⁴, ואח"כ יבוננהו, בבחי' המשכה פנימיות, ע"י הד' מינים שבלולב¹⁴⁵, דכתי'¹⁴⁶ ולקחתם לכם, בבחי' פנימיות כו'. ואומר כנשר, בכ"ף הדמיון, הוא, דנשר הוא רחמני על בניו¹⁴⁷, ולא על אחרים¹⁴⁸, וכמו"כ הוא למעלה, מ"ש¹⁴⁹ ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר, היינו שההמשכה והגילויים הן לנש"י לבד, וכמ"ש¹⁵⁰ יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך כו'. וזהו כנשר יעיר קנו, המשכת בחי' יגמה"ר בחדש אלול, שזהו בבחי' יעיר

עתר

- 133 לקו"ת האזינו עת, ג. אוה"ת שם ע' א'תרפד. ע' א'תרפ. (צז, א).
 142 ע' תתמה.
 143 ויצא כת, יב. וראה זח"א רסו, ריש ע"ב. ח"ג שו, ריש ע"ב. תקו"ז תמ"ה (פג, א).
 144 ראה לקו"ת דרושים לר"ה סג, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"א ע' תשכו. מאמרי אדמו"ר האמצעי תקע"ז ע' שלט. וראה אוה"ת האזינו ס"ע א'תרפח ואילך.
 145 ראה אוה"ת שם ע' א'תרעא. ס"ע א'תרפח ואילך. וראה גם ספר בית אהרן להר"א מקרלין ס"פ נח.
 146 אמור כג, מ. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' תתח. סידור עם דא"ח רסה, סע"א ואילך.
 147 ראה ירושלמי פאה פ"א ה"א. ספרי ופרש"י האזינו לב, יא.
 148 ראה זח"ב פ, ב.
 149 האזינו לב, יב. וראה לקו"ת שבעה ע"ב.
 150 משלי ה, יז.
 134 ראה ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א. פרש"י עה"פ (ד"ה על גזוליו ירחף). וראה לקו"ת שם, ב.
 135 ראה סידור הארז"ל להר"ש מרשקוב בסדר כוונות ר"ח אלול בתחילתו. משנת חסידים מסכת אלול פ"א מ"ג. לקו"ת פ' ראה כד, ד ואילך. לב, סע"א ואילך.
 136 לקו"ת שם לג, ג. אוה"ת פ' ראה ס"ע תתו ואילך. וראה ד"ה אני לדודי דש"פ ראה תשל"ג.
 137 ראה תקו"ז תיקון ל (עד, א). תניא רפכ"ג.
 138 לקו"ת האזינו ע, ב ואילך.
 139 ברכות לד, ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.
 140 ראה לקו"ת שם. ד"ה כנשר יעיר קנו במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' רכא ואילך. אוה"ת האזינו ע' א'תרפד.
 141 ראה זח"ג קעה, א. תניא פכ"ט (לו, ב). אגה"ת פ"ז

ש"פ האזינו, ה'העת"ר

תתקט

קנו כו', ועל גוזליו ירחף, בר"ה כו', ישאהו על אברתו, ביוה"כ כו', והגילוי הוא בחג הסוכות, שזה"ע יסובבנהו יבוננהו כו'. ובכל השנה הוא בתיקון חצות ופסוד"ז ושמו"ע, והגילוי הוא בתורה כו'. ואומר כנשר יעיר קנו, שהגילוי הוא לנש"י דוקא, וכמ"ש יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך כו'.

קיצור. ובזה יובן מ"ש כנשר יעיר קנו, יחוד ת"ת ופנימיות המל'. וקאי אדלעיל, כי חלק ה' עמו, ומצד הירידה צריכים התעוררות ר"ר, וזהו בחי' נשר, ומגיע בבחי' עצמות. וזהו ג' נפלאו המה דרך הנשר בשמים, שעולה ומעלה למעלה כ"כ. וכנשר יעיר קנו, באלול, יגמה"ר דפנימיות המל', על גוזליו ירחף, בבחי' מקיף בר"ה, ישאהו על אברתו בי"כ¹⁵¹, יגמה"ר דפנימיות הכתר. ובכל השנה, כנשר יעיר קנו, בתיקון חצות, על גוזליו ירחף, בפסוד"ז, ישאהו על אברתו, בשמו"ע. יסובבנהו יבוננהו, ההמשכה בחה"ס¹⁵².

בס"ד. ליל ב' דחה"ס, העת"ר

ולקחתם¹ לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל כו'.² וצ"ל למה נבחרו אלו הד' מינים דוקא, דמכללות מין הצומח, אלו הד' מינים דוקא נבחרו למצוה, שבהם דוקא יהי' הרצה"ע כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל: מאה"ז ע"פ³ כשושנה בין החוחים, מאן שושנה דא כנס"י כו', דשושנה הוא בחי' חיצונית המל', וכנס"י היא בחי' פנימיות המל' כו'.

שךז) **והנה**⁴, בהקדמת הזהר שם, מה שושנה אית בה סומק וחורר, אוף הכי כנס"י אית בה דיני ורחמי, סומק וחורר זהו חו"ג, דכשם שבחיצונית המל' יש חו"ג, כמו"כ בפנימיות המל' יש ג"כ חו"ג כו'. וכ' בזהר"ק⁵, דשושנה החיצונה נראין בה הגוונים, ויצדק בה לומר חורר וסומק, ואמנם בפנימיות לא ימצא הגוונים, כי היא נעלמת מעין כל חי, ואמנם יצדק בה דין ורחמים⁶. והענין הוא, דהנה, חיצונית המל', להיות שזהו גילוי מדת מלכותו ית' להנהגת ביי"ע, והו"ע מלכותו בכל משלה כו'⁷, ע"כ שייך לקרות בחי' חו"ג שבהנהגת המלוכה בשם גוונים חיוור וסומק. וכמו עד"מ מלך שמכה ומייסר את עבדו או מרחיקו בפו"מ, הרי הגבו' היא בהתגלות בפו"מ, וכן להיפך, כשעושה חסד עמו, הנה החסד הוא בהתגלות בפו"מ. ונק' זה בשם גוונים, שהגוון הוא גילוי הדבר שבא בבחי' פעולה כו', דגוון חיוור הוא גילוי בחי' החסד כשבא לידי פעולה, וגוון סומק גילוי בחי' הגבו' כו', וכמ"ש הפרד"ס שער הגוונים⁸ פ"ה, שהגוונים הם הפעולות של כל הספירות, והביא בשם הזהר⁹, שכל הגוונים הם בבחי' מל', להיות שהיא הפועלת בבי"ע כו'. והיינו דוקא בחיצונית המל', שהיא הגילוי, והוא בחי' הדבור, שבו גילוי המדות, לכן נק' החו"ג שבה בשם גוונים, חיוור וסומק כו'. אבל כנס"י, שהיא פנימיות המל', לא יצדק בה גוונים, כי החו"ג דשם הם בהעלם, לא במציאות ממש עדיין כו', ואדרבא, בהתגלות יוכל להיות באופן אחר כו', כי בחי' חו"ג שבהעלם אינם בבחי' התפעלות לפעול בפו"מ, ויוכל להיות שבפועל יהי' באופן ההיפך כו'. וכמו עד"מ המלך שיכעס על א' מעבדיו, והכעס הוא בלבו, שלא בא בהתגלות, לא יענוש אותו בפועל, ואדרבא, ישפיע לו, ואינו ניכר כלל הכעס והרוגז שבלב כו', ורק כאשר בא בהתגלות בדבור, אז בא העונש בפו"מ. וכן להיפך, במדת החסד כו'. והדוגמא מזה למעלה, דבבחי' פנימיות המל' לא יש עדיין בחי' חו"ג

תרעא

-
- (1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ביאורי הזהר לאדמו"ר הצי"צ ח"ב ע' תקפח ואילך*. ד"ה בכ"ה בכסלו תר"ס (סה"מ תר"ס ע' סה ואילך) – בתוס' הגהות וכו' – כנסמן לקמן בהערות.
- חלק מד"ה ואלה שמות תשכ"ב (סה"מ תשכ"ב ע' קח ואילך) וחלק מד"ה ולקחתם לכם תשכ"ה (סה"מ תשכ"ה ע' כח ואילך), מיוסדים, כנראה, על מאמר זה.
-
- (* והוא הגהות וכו' לביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי ג, א ואילך. נוסח אחר – מומרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' א.
- (2) אמור כג, מ.
 (3) פשכ"ד (ע' תתק ואילך).
 (4) = מאמר הזהר (ח"א א, א).
 (5) שה"ש ב, ב.
 (6) בהבא לקמן – ראה ביאורי הזהר שם.
 (7) = בזהר הרקיע (לזהר שם).
 (8) עכ"ל הזהר הרקיע.
 (9) תהלים קג, יט.
 (10) שער י.
 (11) תקו"ז בהקדמה (י, א).

ליל ב' דחה"ס, ה'העת"ר

תתקיא

במציאות, כ"א בהעלם כו'. וזהו שמצינו גבי שלמה כשנשא את בת פרעה¹², הי' בזה בחי' האף והחימה בפנימיות, וכמ"ש¹³ על אפי ועל חמתי כו'¹⁴, ואעפ"כ, בגילוי הי' אז חסדים רבים, בריבוי השפעה וגילוי אור בבהמק"ד ובעולם כו', וכמ"ש¹⁵ וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל הטובה כו', והיינו לפי שזה הי' בבחי' פנימיות, שאין זה נוגע לפועל כו'.

וכידוע בענין המדות העליונות, שאינם בבחי' התפעלות, ולכן אני ה' לא שנית¹⁶, שלא יש שום שינוי בבחי' המדות עליונות, עם היות שהן בבחי' חו"ג, מ"מ, אין זה בבחי' שינוי כלל, לפי שאינן בבחי' התפעלות כו'. וכמ"ש בס' המחקר¹⁷ בענין המדות למעלה, שזהו עד"מ השופט המזכה ומחייב ע"פ התורה, ואינו מתפעל בעצמו כלל, שאינו מתרגז כשמחייב, ואינו מתחסד כשמזכה, והכל תלוי רק בדבור השופט שבא בהתגלות, ומזה הוא שבא הפועל בחו"ג, אבל בלבו אינו משתנה כלל בבחי' חו"ג שבו כו'. וכמו"כ הוא בבחי' המדות למעלה שאינן בבחי' התפעלות, ולא בבחי' פעולה, רק כשבא לדבור עליון בחי' חיצונית המל' הוא בבחי' פעולה כו'. וכמ"ש באגה"ק סי' ו'¹⁸, דכל שינוי הפרטים בכל עולם ועולם הוא לפי שינוי צירופי האותיות כו', שהן הן המשכת החיות ממדותיו ית' כו', אבל לגבי מהותו ועצמותו ית' כו', וכמו"כ גם בבחי' מדותיו ית', לא יש שום שינוי כלל, לפי שאינן בבחי' התפעלות דחו"ג, הרי אינן עושין שום שינוי ח"ו, וגם בעצמן אינן בבחי' מציאות ממש עדיין (דו"ע שאינן בבחי' התפעלות ובמורגש כו') כו'. וכמו"כ הוא בבחי' המל', שנק' בשם לב, וכמ"ש¹⁹ צור לבכי, וכת'²⁰ לבבתיני אחותי כלה כו', דבבחי' פנימיות המל', אין החו"ג בבחי' מציאות ניכרת עדיין, ורק כמו שבא בדבור, אז הוא בחי' חו"ג בהתגלות כו' (ובמ"א²¹ מבו' בענין הגילוי אלקות דבהמק"ד, הגם שעל אפי כו', שזהו התכללות חו"ג ע"י מוחין דגדלות כו', הרי ידוע דעיקר ההתכללות הוא בבחי' הפנימיות כו'. וכמו באברי האדם, הרי בחיצוניותן פועלים כ"א פעולה מיוחדת, וההתכללות הוא בבחי' פנימיות דוקא כו', וכמ"ש בס'²² על מאה"ז²³ תלתא אינון דזמינן (כו').

וזהו דשונה החיצונה יש בה חו"ג בהתגלות בפו"מ, ובבחי' התחלקות כו', וע"כ נק' חיזור וסומק כו', ובפנימיות המל', עם היות שיש בה ג"כ בחי' חו"ג, רק שהן בהעלם עדיין, ואינו שייך שם ענין הגוונין, רק שהן דיני ורחמי כו' (ועמ"ש במ"א²⁴ בענין נגוף ורפוא²⁵, שני הפכים בנושא א', שזהו מצד בחי' הפנימיות דוקא כו').

(19) תהלים עג, כו.

(20) שה"ש ד, ט.

(21) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי סא, א ואילך. סה"מ תר"ם ח"א ע' רס. תרמ"ט ס"ע רלח ואילך.

(22) סידור עם דא"ח ריו, ג ואילך.

(23) ח"ג צד, א.

(24) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ע' קי ואילך. ע' קיד ואילך. תורת חיים בא פז, א ואילך. אוה"ת בא ח"ז ע' ב'תרלג ואילך. ח"ח ע' ב'תקמד ואילך. סה"מ תרמ"ד ע' שלב ואילך. תרנ"ח ע' צז ואילך. תרנ"ט ע' רנח.

(25) ישע"י יט, כב.

(12) מלכים"א ג, א.

(13) ירמ' לב, לא.

(14) ראה ויקר' פי"ב, ה. במדב"ר פ"י, ד. סדר עולם רבה פט". פרש"י: מלכים"א ג, ג. ירמ' שם. תהלים קכו, א.

(15) מלכים"א ת, סו.

(16) מלאכי ג, ו.

(17) ראה כוזרי מאמר ב ס"ב. מורה נבוכים ח"א פנ"ד. ראה אוה"ת יתרו ס"ע ב'תשט ואילך. ענינים ע' רסו ואילך. סהמ"צ להצ"צ נב, ב. סה"מ תרס"ד ע' סג. לעיל פקנ"ב (ע' תה). לקמן ע' א'תכו ואילך. סה"מ עזרת ריש ע' ב. עטרת ע' רב.

(18) קי, א.

ובעבודה בלב נש"י יוכן הענין עפמשנת"ל פ' שך"ה²⁶ דב' בחי' הנ"ל הו"ע פנימיות הלב וחיצוניות הלב כו', הרי האהוי"ר דחיצוניות²⁷ הן האהוי"ר שבהתגלות הלב, שבאין במורגש כו', אבל בפנימיות הלב הן האהוי"ר המכוס', שאינם במורגש כו', דעם היות שתוכו רצוף אהבה²⁸, שמלא בזה כל תוכיות הלב כו', מ"מ, אינו באהבה מורגשת כלל כו', וכמ"ש במ"א²⁹. וגם נודע דבחיצוניות הלב א"א להיות אהוי"ר כאחד, דבשעה שהוא באהבה, שזהו בבחי' קירוב ודביקות באלקות, אינו בבחי' יראה, שהוא בחי' הריחוק דוקא כו' כנודע, דהם שני הפכים, וא"א שיעמוד בשני הפכים כאחד כו', משא"כ בפנימיות הלב, דיכולים להיות שניהם, וכמא'³⁰ חדוה תקוע בלבאי מסט' דא ובכי' מסט' דא, שיכולים להיות שניהם כא' כו'³¹, והוא מפני ששם אין העיקר החדוה והבכי', שהן בחי' חו"ג כו', כ"א העיקר הוא הקירוב והרגש נפשו באוא"ס ב"ה, ומזה בא החדוה והבכי' שניהם כא' כו' (וכידוע³¹ בענין אין מוסרין רזי תורה אלא למי שלבו דואג כו'³²).

קיצור. ובהק' הזהר, מה שושנה, חיצוניות המל', אית בה חיזור וסומק, חו"ג בהתגלות, דכל גוון במל', להיותה פועלת בבי"ע, אוף הכי כנס", פנימיות המל', שהחור"ג בה בעולם, וההתגלות יכול להיות באו"א, וכמו בבהמק"ד (ובמ"א²¹ שזהו מבחי' מוחין דגדלות, וה"ה מאירים בפנימיות). וכמו במדות, שהחור"ג אינו בהתפעלות, ועד"מ השופט, ולכן אין עושין שינוי. וכמו"כ בפנימיות מל', והן בחי' דין ורחמים בלי גוון. ובעבודה הו"ע חו"ג המגולים וחור"ג המכוסים שיכולים להיות שניהם כאחד.

שרח) והנה, בחי' חיצוניות המל' שירדת לבי"ע, זהו בחי' כח הפועל שבא בהתגלות לפעול כו'. דפנימיות המל', דהיינו בחי' המל' כמו שהיא באצי', הגם שהיא שרש ומקור ביי"ע שבאצי' (עמ"ש בפ' תרומה בתו"א בל' אדמו"ר נ"ע³³), והוא בבחי' אין השייך אל היש דבי"ע כו', דהיינו בחי' הרצון להוות עולמות ביי"ע, והוא בבחי' התגלות הרצון כו', וע"ז הוא השתל' הע"ס דאצי', שהן בבחי' ממוצע בין האוא"ס לעולמות הנבראים כו', דהיינו שירוד ממדרי' למדרי' עד שיהי' בחי' רצון גלוי להוות ביי"ע כו', ומ"מ, כ"ז הוא עדיין בעולם באצי', שאין זה עדיין התגלות הפועל לפעול ההתהוות בפו"מ כו'. וכמשנת"ל פ' שך"ה³⁴, דמבחי' פנימיות המל' הי' ההתהוות ע"ד כמו שנתהוו הנשמות כו'. ולהיות התהוות יש זהו מבחי' חיצוניות המל' כו', ומבחי' פנימיות מל' הוא התהוות הצורה, דהיינו הביטול שבנבראים כו', והו"ע והחכ' תעוז לחכם כו'³⁵. וההתהוות שמבחי' פנימיות המל' (וכידוע³⁶ דבמחשבה אחת נבראו כל העולמות, והיינו דכשעלה ברצונו ית' להוות, הרי נתהוו כל העולמות ברצון, דכמו"כ בבחי' המל' כמו שהיא באצי', שזהו בחי' הרצון להוות כנ"ל, הרי נתהווה הכל, ועמשנת"ל פשי"ח³⁷, הנה

26 ע' ותרסח.

27 דחיצוניות: אוצ"ל: דחיצוניות הלב.

28 ע"פ שה"ש ג, י.

29 ראה סה"מ עת"ר ע' יח ואילך. וש"נ.

30 ראה זח"ג עה, א. תניא ספלי"ד.

31 ראה סה"מ תרנ"ח שם (ע' קא). ועוד.

32 ראה חגיגה יג, א.

33 פא, ב.

34 ע' ותרסז.

35 קהלת ז, יט (ושם: החכמה). וראה סה"מ תרס"ג ח"א

ע' קב.

36 ראה זח"ב כ, א. רעו, ב (בתוספות). לקו"ת שה"ש ט, ב.

וראה סה"מ תרצ"א ע' שכד. וש"נ.

37 ע' התפב.

התהוות זאת) הוא בבחי' הכנה בלבד, וכמ"ש⁹ ה' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה, פי' בשמים הוא בחי' האצ"י כו'³⁸, שכ"ז הוא בבחי' הכנה לבד כו'. וכמארז"ל ע"פ³⁹ וטבוח טבח והכו, אין והכו אלא שבת, במד"ר מקץ פ' צ"ב⁴⁰. ובשבת נא'⁴¹ כי שמחתני ה' בפעלך. ולכאו' אינו מובן⁴², והלא הבריאה הי' בשימ"ב, וביום השביעי שבת⁴³, ואיך אומרים בשבת דוקא כי שמחתני בפעלך. אך הענין הוא, כדאי' במד"ר בראשית ספי"א, אע"ג דאת אמר כי בו שבת כו'⁴⁴, לא שבת לא ממלאכת הרשעים ולא ממלאכת הצדיקים כו', שנא'⁴⁵ פעלת לחוסים בך כו', והיינו דהפעולה דשבת הוא השפעת שכר הצדיקים כו', וכמ"ש⁴⁶ שער החצר הפנימית כו' סגור יהי' כו' וביום השבת יפתח, דבחי' השפעה פנימיות שסגור ונעלם בששת ימי החול וביום השבת יפתח כו', וז"ע הפעולה דשבת, המשכת גילוי אלקות כו'. וכמו בבהמק"ד דכתי'⁴⁷ מכוון לשבתך פעלת ה', ואי' בילקוט⁴⁸ כשברא הקב"ה את עולמו לא ברא'⁴⁹ אלא במאמר, שנא'⁵⁰ בדבר ה' שמים נעשו, וכשכנה בהמק"ד כבי' פעולה לפניו, שנא' פעלת ה' כו', דבבהמק"ד הי' מאיר גילוי אלקות. וכמו"כ הו"ע הפעולה דשבת כו', דבשבת כתי'⁵¹ ויכל אלקי' ביום השביעי, שכלו הצמצומים, ומאיר האור בגילוי שלא ע"י צמצום כו'. וכידוע⁵² דגם חיות העולמות בשבת הוא מבחי' מח' שלמעלה מהדבור כו', והיינו מבחי' המל' כמו שהיא באצ"י, שזהו בכלל בחי' מח' עדיין כו' וכמשנת"ל פ' שכ"ה⁵³. וזהו בשמים הכין כסאו, שכ"ז הוא בבחי' הכנה לבד כו' (ועמשנת"ל פ' רפ"ז⁵⁴). גם הכין כענין מכוון לשבתך, דהיינו כלי אל הגילוי כו', וכמשנת"ל פ' הנ"ל⁵⁵ דבה"ס⁵⁵ ראשונות דמל', דהיינו כמו שהיא באצ"י, שם מאיר גילוי אור כו', והז' למעלה עדיין מהתהוות בפועל כו', ומה שנתהווה בזה בנבראים העיקר הוא צורת הנבראים שמבחי' חפץ ה'⁵⁶, שהוא להיות בהם הביטול כו' וכנ"ל, אבל התהוות בפועל מציאות הנבראים, זהו מבחי' דבר ה' שזה בחי' המל' כמו שיורדת בבי"ע כו'. וזהו בחי' כח שהוא התגלות כח הפועל האלקי לפעול ההתהוות בפו"מ כו'.

תערג

אמנם נת"ל פ' שך"ב⁵⁷ במשל דכח התנועה, דכללות הכח הוא מה שכבר מוכן לפעול, והפעולות פרטיות הוא מה שמתגלה מכח הפועל לפעול פעולה ממשית כו', ועם היות שהן בבחי' התגלות מכח הפועל, מ"מ, אין זה כמו עצם והתפשטות, להיות שבאים בהגבלה כו', והתהוות הפעולה ממש הוא בבחי' התחדשות כו', וכמשנת"ל פ' שכ"ג⁵⁸. וכמו"כ הוא למעלה, דבחי' מל' היורדת לבי"ע, זהו עד"מ כללות כח הפועל כו', והיינו

(48) ילקוט שמעוני בשלח רמז רנג (ממכילתא בשלח שם).

וראה אלשיך «רוממות א"ל» לתהלים לא, כ.

(49) ברא': במדרשים שבהערה הקודמת: בראו.

(50) תהלים לג, ו.

(51) בראשית שם, ב.

(52) ראה לקו"ת שבת שובה סו, ג. ובכ"מ.

(53) ע' תתקג ואילך.

(54) ע' תשצה ואילך.

(55) = דבה' ספירות.

(56) תהלים קלה, ו.

(57) ע' תתצג ואילך.

(58) ע' תתצז.

(38) ראה פירוש המלות פקני"ה.

(39) מקץ מג, טז.

(40) פיסקא ד.

(41) תהלים צב, ה.

(42) בהבא לקמן – ראה אוה"ת תהלים (יהל אור) ע' תרלו

ואילך. וראה שם ע' מה.

(43) תשא לא, יז.

(44) בראשית ב, ג.

(45) תהלים לא, כ.

(46) יחזקאל מו, א (ושם: יהי' סגור).

(47) בשלח טו, יז.

בחי' המל' שנעשית בבחי' כתר ועתיק לכרי'⁵⁹, ומתלבשת בבחי' כח"ב דברי', שזהו ג"כ בבחי' הבדלה עדיין כו' (ובמ"א⁶⁰ מבואר דבחי' עתיק דברי' הוא בחי' השפעה בקירוב, והיינו בחי' העונג דנשמות בג"ע דברי' כו', ומ"מ ה"ז למעלה עדיין מבחי' פעולה ממש בהתהוות הנבראים כו'), ומה שבא בבחי' התלבשות בנבראים להוותם, והו"ע התלבשות כח הפועל בהנפעל כו', זהו בחי' צירופי אותיות הדבור, שהן כחות האלקי' שבא בריבוי התחלקות צירופים שונים להוות כל נברא ונברא בפרט כו', וכמ"ש בסש"ב ח"ב פי"א וי"ב. וזהו שארז"ל⁶¹ מי שאמר לשמן וידלק יאמר לחמץ וידלק כו', דזה שהשמן דולק וחומץ אינו דולק, זהו מצירופי אותיות הפרטים, שהן צירופים מיוחדים כו'. אבל כח הדבור הכללי הוא למעלה מהתהוות פרטי', ומשם יכול להיות חילוף הצירופים כו'. וכחות פרטים אלו הן התגלות מבחי' דבור העליון, שכל כח פרטי בא בבחי' הגבלה, וכמו כל צירוף וצירוף בפרט, שהוא המשכת כח פרטי להוות הנברא הפרטי כו'. וי"ל דאין זה בבחי' כלל ופרט מבחי' כללות הדבור העליון, רק מה שמבחי' הדבור העליון יכול להיות צירופים שונים עד אין קץ ושיעור כו', ולא שהצירופים נמצאים כלולים בהדבור (כמו הגילוי בהעלם. וי"ל ג"כ כמו הדבור במח', שג"ז לא אותן האותיות עצמן כו'), ולא שהן בבחי' התפשטות ממנו (כמו התפשטות מן העצם כו'), רק מה שבכח הדבור לדבר כמה מיני צירופי' שונים ועד אין שיעור כו'.

והתהוות הנבראים זהו שבא בבחי' התחדשות ממש מכח הפועל האלקי ומבחי' הכחות פרטיים כו', וע"כ בזה דוקא ניכר גדלות הא"ס בבחי' התחדשות דבר כו'. וכמו עד"מ בכח הזריקה, שזורק אבן מלמטלמ"ע, היפך טבעו, בזה דוקא נראה ונגלה כח הזורק כו', כמו"כ בהתהוות הנבראים, שזהו התחדשות גמורה ממה שהי' קודם בבחי' אין, ונעשה בחי' יש, בזה דוקא ניכר שיש כח אלקי הפועל ומהווה את היש (והגם דמהאור הרי אנו יודעים ג"כ שיש מאור כו', מ"מ, אין זה ניכר ונגלה בהאור, והוא מפני שהאור הוא עצמו ענין ודבר כו', והיינו שהוא גילוי, ואינו ניכר בזה מקור הגילוי כו', אבל בחי' כח, הרי בהפעולה ניכר ונגלה כח הפועל כו').

עדרת

קיצור. והנה, פנימיות המל' הוא הרצון שבא בהשתל' ע"י הע"ס עד שיהי' בחי' רצון להתהוות, ונתהווה בהרצון, והוא רק בחי' הכנה, בשמים הכין כסאו, אין והכן אלא שבת, שנק' פעולה, דהיינו המשכה פנימיות לנש"י, וכמו"כ הכנה דמל' בבחי' הפנימיות. גם כענין מכון לשבתו, בחי' גילוי אור. ומזה התהוות הצורה. וחיצוניות המל' שיורדת לבי"ע זהו בחי' כח להוות בהתגלות, והוא בחי' כח כללי, והתהוות ופעולות פרטיות הן צירופי אותיות דבור העליון. ואין זה כלל ופרט, רק שבכח הדבור יכול להיות צירופים שונים ועד אין שיעור. ובזה נראה ונגלה כח האלקי המהווה.

59) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. תרס"ו ע' ריג.

ובכ"מ. 61) תענית כה, א (כגירסת העין יעקב). וראה תורת חיים

60) ראה תו"א קיג, ג. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א שמות כ, א.

ע' קלג ואילך. סה"מ תרנ"ה ע' רטו. תרנ"ט ע' קיט. המשך

ש(ט) ועוד זאת, שבזה דוקא ניכר גדלות הא"ס כו', וזהו היתרון בבחי' כח על בחי' אור⁶², שהוא בבחי' גילוי ההעלם, דבכללות אינו באופן חדש מכמו שהי' קודם, וגם הי' כלול בהעלם רק שנתגלה כו', וכמו גם בזריקה, כאשר זורק מלמעלמ"ט, אינו ניכר בזה כח היד, להיות שאין בזה התחדשות דבר בטבע האבן כו' (וי"ל הדוגמא מזה בכלים דאצי', שהן אלקות ממש, ואין זה בבחי' התחדשות ממש לגבי כלים דא"ק כו', וכמ"ש במ"א⁶³, ונז' ג"כ לעיל פ' רצ"ד ופ' שי"ג⁶⁴. גם י"ל בכללות בחי' התפשטות האור מן העצם, שאין זה ענין היפך טבעו כו'). ובבחי' כח דוקא המהווה מאין ליש מציאת הנבראים, בזה דוקא נראה ונגלה גדלות הא"ס כו'. וזהו גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו⁶⁵, וידוע⁶⁶ דעיר אלקינו הוא בחי' עולם הדבור, והן הריבוי צירופים המהווים כל הנבראים, שזהו בחי' עיר אלקינו כו', ובזה דוקא ניכר גדלות הוי' כו', שהרי ההתהוות הוא מש' הוי' דוקא, דהוי' ל' מהווה כו'⁶⁷, וכמ"ש באגה"ק סי' ק"ך⁶⁸ שהאור הוא המהווה כו', אך זהו ע"י ש' אלקים דוקא, דמש' הוי' לא הי' אפשר להיות כלל התהוות הנבראים בבחי' יש, כ"א הי' במדרג' הרוחניות, וההתהוות בבחי' יש זהו ע"י ש' אלקים דוקא, שמעלים ומסתיר על האור דש' הוי' כו', אך ע"י דוקא נראה ונגלה גדלות ש' הוי' המהווה כו'. וכמו עד"מ בהשפעת השכל ע"י אותיות, הרי א"א להיות שום גילוי אור שכל כ"א ע"י האותיות, והרי עיקר ההשפעה הוא השכל, וע"י מה מתגלה השכל, ה"ז ע"י האותיות, הרי ע"י אמצעות האותיות מתגלה גודל מעלת השכל כו' (וזהו דוקא ע"י שהאותיות מעלימים על השכל, דעצם השכל כמו שהוא, א"א להיות בגילוי ממש, רק ע"י שהאותיות מעלימים כו', וכמשנת"ל, וע"י מתגלה מעלת השכל כו'). ועד"ז הוא בש' הוי' ואלקי', דעיקר ההתהוות הוא מש' הוי', והוא אח"פ⁶⁹ בתכלית הפשיטות, ועכ"ז מהווה פרטים רבים כו' (וזה מגלה לנו איך שהאחדות והריבוי אינם הפכים בבחי' העצמות כו'. ועם היות דהריבוי הוא מש' אלקי', הרי ההתהוות מש' הוי' דוקא, ואם הי' הריבוי היפך האחדות, איך הוא מש' הוי' התהוות הריבוי כו', אלא בהכרח שהאחדות והריבוי אינם הפכים כלל כו'. וזהו ג"כ מה שריבוי ההתהוות הוא עד אין שיעור כו', דעם היות שהוא בבחי' התחלקות, הנה ההתחלקות היא עד אין שיעור כו'), רק שזהו ע"י ש' אלקי' כו'. וזהו גדול הוי' כו' בעיר אלקינו, שע"י עיר אלקינו ניכר גדלות הוי', והוא גדלות הא"ס המהווה בבחי' התחדשות דבר כו'.

תרעה

ועוד זאת⁶², דכח הוא המשכה התלוי ברצון, לא הכרחי, שהרי אינו מוכרח לזרוק או לפעול, רק תלוי ברצון האדם, וכפי רצונו איך וכמה יהי' המשכת הכח, באופן כזה

62) בהבא לקמן – ראה סה"מ תר"ס שבהערה 1. תרס"ד ע' ב ואילך.
 63) ראה אוה"ת ענינים ס"ע רא ואילך. המשך תרס"ו ע' ריא ואילך.
 64) ע' תתיב. ע' תתע.
 65) תהלים מת, ב. וראה לעיל פרנ"ו (ע' תשט). וש"נ. ראה זהר ח"ב רלה, א. ח"ג ה, א. זהר חדש תשא מד, א. חוקת נא, ד.
 66) ראה תו"א וארא נו, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ע' תרלא ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' שסה ואילך. תרל"ה ח"ב ע' שפח ואילך. תרס"א ע' קעא ואילך. המשך תרס"ו ע' פ. סה"מ תרפ"ב ע' ג ואילך. תרפ"ט ע' קנד.
 67) פרדס שער א (עשר ולא תשע) פ"ט. תניא שעיהויה"א רפ"ד. וראה זהר ח"ג רנו, סע"ב (ברע"מ). גינת אגוז (להר"י גיקטליא) חלק הראשון שער ההוי' (ד, א ואילך. הובא בשל"ה בהקדמה ד, ב ואילך). מורה נבוכים ח"א פס"א. טושו"ע או"ח סימן ה. ועוד.
 68) קל, א ואילך.
 69) – אחדות פשוטה.

הוא נמשך כו'. משא"כ אור ה"ה ענין הכרחי, וכמו אור השמש מהשמש שבא בדרך הכרח כו', דכן הוא בכל אור ומאור, דכשיש מאור נמשך האור כו'. ולמעלה, הרי האור אינו בדרך הכרח ח"ו מן המאור כו'. וע"ז מורה ענין כח שהוא ברצון דוקא כו', וכמא' 70 כד סליק ברעותא למברי עלמא כו', וכן כשעלה ברצונו הפשוט כו',⁷¹ דכללות ההתהוות אינו בהכרח ח"ו, ואם הי' ברצונו שלא להוות, לא היו העולמות במציאות, רק מפני שעלה ברצונו להוות כו', והי' בזמן שעלה ברצונו, ובאופן שעלה ברצונו ית' שתהי' ההתהוות, באופן כזה נתהוו כו', שכ"ז מובן מענין כח, לא מענין אור כו'. וזה מגלה לנו שגם האור הוא גילוי רצוני כו'. וכמ"ש במ"א⁷² בענין אין ערוך לך ואין זולתך⁷³, דהתהוות עוה"ז דוקא מגלה ענין אין ערוך, שהרי התהוות היש בהכרח הוא שזהו בדרך אין ערוך, שהרי הוא בבחי' התחדשות כו', אבל התהוות האור אינו מגלה ענין אין ערוך, מאחר שאינו בבחי' התחדשות כו', וגם התפשטות מן העצם אינו בבחי' התחדשות ממש כו', וכמשנת"ל (ד"ה אנכי אנכי⁷⁴) דהתחדשות בזה הוא מה שהוא בבחי' אור, אבל לא שהגילוי הוא בבחי' התחדשות כו' (רק האור מגלה איך שאין זולתך, כי א"א להיות אור בלי מאור כו'). ובהתגלות ענין אין ערוך ע"י התהוות היש, אנו יודעים שגם האור הוא בבחי' אין ערוך לגבי העצמות כו'. וכן בחי' כח מגלה שהאור הוא ג"כ גילוי רצוני, וכפי הרצון באופן התגלות האור כן הוא ההתגלות כו'.

וגם⁶², כח בא בבחי' התחלקות, והן אצבעות היד המחלקים את כח התנועה בכמה תנועות שונות, כמו לכתוב ולצייר ולזרוק, שבכאור"א יש כמה תנועות שונות, כמו בכל אות בפרט כו', משא"כ אור שהוא אור פשוט ואין בו התחלקות כו'. והיינו כמו שנת"ל פ' שך⁷⁵ דבחי' חיצוניות המל' יש בה גוונים חיוור וסומק שהן בבחי' התחלקות, משא"כ בבחי' פנימיות המל' כו'. וכ"ש בבחי' האור שלמעלה מבחי' המל', שאינו בבחי' התחלקות כו'. והו"ע מה רבו מעשיך⁷⁶, שנתהוו ריבוי נבראים עד אין שיעור, שזהו מבחי' התחלקות דבחי' חיצוניות המל' כו'. וגם, באור אינו שייך כ"כ פנימיות וחיצוניות, דלפי אופן המאור כך הוא האור כו', ויש אור גדול ואור קטן, וכמו אור השמש ואור הלבנה ואור הנר, שחלוקים זמ"ז, והכל לפי אופן המאור כו', משא"כ כח יש בו פנימיות וחיצוניות, וכמו לזרוק או להגבי' דבר קטן הוא בחיצוניות הכח, ובכדי להגבי' משא גדולה או לזרוק בכח, נמשך פנימיות הכח כו'. וגם, שיש התלבשות כחות עליונים בזה, וכמו לכתוב ולצייר, מתלבש בזה הארת השכל, ולזרוק הוא גילוי כח התנועה לבד כו'. וכמו"כ הכח האלקי בעולמות, שבא בבחי' פנימיות וחיצוניות, וכמו בעולמות אבי"ע בכלל, שהן בחי' חיצוניות ופנימיות, וכן בכל עולם בפרט, ובכל מדרי' פרטיות יש בזה חיצוניות ופנימיות כו', כידוע ומבו' במ"א⁷⁷. וגם יש התלבשות המדרי' זה בזה כו'. שכל אלו ריבוי אופני המשכות אינו מובן כ"כ מענין האור, כ"א מענין בחי' כח כו'.

(70) ראה זהר ח"א כט, א. פו, סע"ב.

(71) עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(72) ראה סה"מ תרנ"ד ע' לו. ובכ"מ.

(73) בברכת יוצר לשבת.

(74) ע' תצ.

(75) ע' תתקי ואילך.

(76) תהלים קד, כד. וראה תו"א וארא נו, ב.

(77) ראה סה"מ תרנ"ג ע' קפב. ד"ה פקודי ה' וד"ה אז

תשמח תרנ"ה (סה"מ ליקוט ח"ב ס"ע נב ואילך. ע' סה). סה"מ

תרנ"ט ע' קכג ואילך. תרס"א ס"ע תידי' ואילך. תרס"ג ח"א ע'

פה ואילך. ועוד.

תרע"ו

(ובאצ"י, ענין התלכשות הספי' זב"ז הוא ע"י הכלים כו', וכמ"ש באגה"ק סי' ק' 78 השתל' הספי' כו' מצד הכלים כו', ובשרשן הוא הצמצום הראשון כו', שע"י הצמצום מתעלם הפנימיות ונתגלה החיצונית, שע"י נעשה בהאור בחי' פנימיות וחיצונית כו'. והענין הוא, דהנה, קודם הצמצום לא הי' הבדלה כלל בין הפנימיות והחיצונית, והו"ע אור וחשך משתמשין בערבובי' 79, דחשך היינו האור השייך אל העולמות, וכמ"ש במ"א 80, והיו מעורבים יחד כו' (ולכאו), גם קודם הצמצום יש בחי' עצם האור והתפשטות, וכמשנת"ל פ' ש"ך 81, הנה בחי' פנימיות וחיצונית שבהאור הכל הוא בבחי' התפשטות האור כו'. והרי גם בזה יש ב' מדרי', בחי' קודם עלות הרצון, ובחי' עלות הרצון, וכמשנת"ל בכ"ד 82, ובד"כ הוא בחי' י"ה ו"ה דבש' הוי' שלפני הצמצום כו', י"ל דזהו מפני שכללות הגילוי הוא גילוי רצוני. ומ"מ, הי' בהחיצונית ג"כ ריבוי גילוי אור כמו בהפנימיות כו'. ובכללות הענין צ"ל מפני שלפני הצמצום לא יש התחלקות מדרי' כלל וכלל, ובחי' קודם עלות הרצון ובחי' עלות הרצון אין זה במדרי' מחולקות, כ"א הכל הוא התפשטות אור אחד כו'. וגם בעקודים, דא"י בע"ח 83 שהאורות הן עשר והכלי אחת, ומבו' בע"ח שער מול"מ 84 פ"א, שגם בהכלי הוא עשר בחי', ומ"מ היא כלי א', יעו"ש, ומבו' במ"א 85 שזה ע"ד שא' במשנה פ"י דמנחות 86 שנתות היו עושין בהין, והיינו שהיא כלי א' שנחלקת לעשר כו'. וכ"ש שכן הוא באוא"ס שלפני הצמצום, שהכל הוא התפשטות אחת כו'), והיינו שהחיצונית לא הי' ניכר כלל. וכמו עד"מ בהמשפיע, כמשכיל השכל לעצמו, אינו ניכר אצלו כלל חיצונית השכל השכל 87 אל המקבל, ואינו שייך פנימיות וחיצונית, דהכל הוא פנימיות השכל כו'. וע"י הצמצום הוא שנעשה הבדלה בין הפנימיות והחיצונית. והבדלה זו הוא בהאוא"ס שלפני הצמצום (עמ"שית"ל 88 בענין ריקע המבדיל), שהרי נת"ל פשי"ד 89, דאחר הצמצום חזר והאיר האור שהי' ממלא מקום החלל 90, והיינו שהאיר כללות האור שלפני הצמצום, ופנימיות האור הוא שנשאר בהעלם לגמרי, וחיצונית האור הוא שמאיר בבחי' מקיף (והוא בחי' העיגול הגדול כו'), וכמובן מהמשל דהשפעת השכל המבו' שם, הרי שע"י הצמצום נעשה בהאור הבדלה בין הפנימיות והחיצונית שבו כו'. והנה, בחי' פנימיות וחיצונית שבהאור שבא בגילוי להאיר העולמות, זהו ג"כ ע"י הצמצום כו', וכמו עד"מ אצל המשפיע, הרי נמצא בחי' חיצונית האור השייך אל העולמות 91 בבחי' נקודה (והיינו לאחר שבא תחלה בבחי' מקיף כנ"ל), והי' מפרט את הפרטים של הנקודה, שזהו בחי' התפשטות, אך זהו למעלה עדיין מכלי המקבל, כי זהו שהמשפיע מפרט הפרטים לפי החושים שלו, הגם שיש בזה השערה מחושי המקבל, מ"מ, מפני הקירוב אל העצמות של המשפיע, ה"ז עדיין לפ"ע המשפיע, לא לפ"ע

78 קכט, ב ואילך.
 79 פרש"י בראשית א, ד.
 80 ראה סה"מ עת"ר ע' סב ואילך.
 81 וע' תרנד ואילך.
 82 ראה לעיל פט"ז ואילך (ע' לג ואילך).
 83 עץ חיים שער ו (שער העקודים) פ"א. וראה תורה אור
 נח י, ג ואילך. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע' סד
 ואילך. תורת חיים נח סה, ד ואילך. ובכ"מ.
 84 = מטי ולא מטי (שער ז).

85 ראה אוה"ת ענינים ס"ע רפב.
 86 פז, ב.
 87 השכל השכל: אוצ"ל: השכל השייך.
 88 ראה לקמן ס"ע ותתפ ואילך. ע' ותתקמב. ע' ואירב.
 89 ע' תתעג.
 90 ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.
 סה"מ תרס"א ע' קסו ואילך.
 91 העולמות: אוצ"ל: המקבל.

המקבל, וע"כ צ"ל עוד צמצום שתהי' ההשפעה לפ"ע המקבל כו'. הרי שיש באור זה ב' מדרי', היינו מה שלפ"ע המשפיע, ומה שלפ"ע המקבל. וכ"ז הוא בחיצוניות האור, דבזה שייך ב' המדרי' לפ"ע המקבל ולפ"ע המשפיע, שזהו בחי' פנימיות וחיצוניות, אבל בפנימיות האור ממש, היינו שלגבי המשפיע עצמו, אינו שייך כ"ז. וכ"ז הוא שנעשה ע"י הצמצום של המשפיע, שצמצם אורו להיות בחי' אור השייך אל המקבל, שע"ז הוא ההבדלה כללית וההבדלות פרטיות בהאור כו' (ועיקר ההבדלות פרטיות הוא ע"י נקודת הרשימו, שהיא כדוגמת כלי, שמתעלם פנימיות האור (היינו הפנימיות שבחיצוניות), ומתגלה חיצוניות האור כו'). ושרש ענין פנימיות וחיצוניות בהאור הוא מפני שגילוי האור הוא גילוי רצוני, וה"ז כמו קדמו ההעדר, שהוא כמו צמצום כו'. והיינו שע"י הצמצום וע"י אמצעות הכלים נעשה בהאור בחי' פנימיות וחיצוניות כו').

תרעו

והנה מה שבבחי' כח דוקא יש כל הענינים הנ"ל, זהו לפי שבא בבחי' העלם בעצם מהותו כו', אבל זהו דוקא שמגלה לנו גדלות הא"ס וכל הענינים הנ"ל. וזהו אלקי ל' כח, שמורה על האור האלקי שבא בבחי' כח הפועל בנפעל, להוות מהות ומציאות הנבראים בבחי' התחדשות ממש, שיש בזה יתרון מעלה כו' כנ"ל (וכזה דוקא בא כח העצמות, שהוא לבדו בכחו ויכלתו להוות כו'⁹²), ומורה על כל הענינים הנ"ל.

קיצור. וגם שבזה ניכר יותר גדלות ה', וזהו גדול ה' כו' בעיר אלקינו, דההתהוות היא מש' הוי' ע"י ש' אלקים (והוי' הוא אח"פ, ונתהוו ריבוי נבראים ע"י ש' אלקים, והריבוי עד אין שיעור, איך דאחדות וריבוי אינם הפכים, דהוי' ואלקים כולא חד⁹³). וגם, כח הוא המשכה ברצון, וכפי הרצון כך היא הפעולה, ומזה נודע שגם האור הוא גילוי רצוני. גם, כח בא בבחי' התחלקות, ושייך בזה פנימיות וחיצוניות, וממילא שייך התלבשות זב"ז. ופ"ח⁹⁴ בהאור הוא ע"י הכלים, ובשרשו ע"י הצמצום, שנעשה הבדלה בין פ"ח בהאור"ס שלפני הצמצום, וגם פ"ח בהאור המתגלה. וש"ע⁹⁵ פ"ח בהאור הוא מפני שהוא גילוי רצוני. וכ"ז בבחי' כח, מפני שהוא העלם.

(של) **אמנם**⁹², אלקי הוא ג"כ ל' אלקות, דהיינו, שאינו דומה ענין כח למעלה לכח למטה, דלמטה, הרי כח היד הזורק והפועל והעושה הוא נפרד מן האדם, משא"כ למעלה, הרי כח ההתהוות בפועל אינו נפרד ח"ו, ועז"א⁹⁶ המחדש בטובו בכי"ו תמיד מע"ב, שהכח האלקי מתחדש תמיד ממקורו, והו"ע ההתחדשות שמתחדש תמיד ממקורו כו', וכמ"ש במ"א⁹⁷ באורך. וגם, ענין כח באדם, הרי פועל בו שינוי, שמתייגע ע"י הפעולה שפועל, וצריך לנוח להבריא א"ע, משא"כ למעלה, הרי אני ה' לא שנית, שאין הבריאה פועל שום שינוי ח"ו, וכמא'⁹⁸ אתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא משנבה"ע כו', וכמא'⁹⁹ לא בעמל ויגיעה ברא הקב"ה את עולמו כו'. ועכ"ז מורה יותר

97 ראה סה"מ תר"ס (ע' סז ואילך) ותרס"ד (ע' ב ואילך)

92 ראה תניא אגה"ק סימן כ (קל, ריש ע"ב).

הנ"ל הערה 62. וראה סה"מ תרס"ה ע' רלו.

93 ראה זהר ח"א יב, סע"א. ח"ב כו, ב. קסא, א. וראה

98 נוסח תפלת השחר. וראה תניא פ"כ. תו"א ויקהל פז,

סה"מ תרנ"ז ס"ע מה ואילך. תרצ"ב ע' רמד ואילך.

א. לקו"ת אמור לא, א. דרושים לר"ה סא, א. ובכ"מ.

94 = ופנימיות וחיצוניות.

99 ראה בר" פ"ג, ב. פ"י, ט.

95 = ושרש ענין.

96 ברכת יוצר.

ענין האור, שהוא דבוק במקורו, ואין פועל שינוי כלל כו', כידוע¹⁰⁰, וכמשנת"ל (ד"ה שופטים הא'¹⁰¹). וכמו"כ הוא בבחי' כח, שהוא בבחי' דביקות (בדרך התחדשות כו'), וכמשי"ת, ואינו פועל שינוי כו'. וזהו אלקי ל' אלקות, דבחי' כח למעלה הוא כח אלקי שלמעלה מהשגת האדם, שאינו כמו כח למטה, כ"א חיות שמהווה ממש מציאות הנבראים, ובא בהם בבחי' התלבשות כח הפועל בהנפעל ובבחי' התחלקות כו', ומ"מ, ה"ז אלקות, שדבוק במקורו, ואין עושה שינוי כו' (וי"ל שגם בו אין שום שינוי גם בבחי' כחות הפרטים, וכנ"ל פ' שך"ב¹⁰² במשל, שהכחות הפועלים הם רק שמצטיירים כפי הפעולה, ובעצם מהותם הן פשוטים, שהכל הוא בא מהכח התנועה הפשוט כו'. שזהו ג"כ שאינו כמו העלם וגילוי, שזהו שישנם פרטים ממש, וכמו פרטי עניני השכלים, ה"ה פרטים ממש, לא ציורים לבד, כ"א בעצם מהותם המה שכליים פרטים וסברות מובדלות, ונמצאים כלולים במקורם בהעלם, שזהו כלל ופרט כו', אבל הכחות הפרטים והכח הכללי, אין זה בדרך כלל ופרט, כ"א מה שממנו נמצאים כחות רבים (דבזה יש לו התדמות לענין עצם והתפשטות, כמשנת"ל), וממילא כל הכחות המה פשוטים בעצם מהותם, רק שבאים בבחי' ציור לפי אופן הפעולה הפרטיות כו'. וא"כ מובן, שגם בבחי' הכח, אפי' הכחות פרטים, אין בזה שינוי כו'. ומ"ש במ"א¹⁰³ דבכח יש שינוי, זהו בחי' כח שמבחי' כלים דבי"ע, שהן בחי' נברא כו', וכמ"ש במ"א¹⁸). וזהו דאלקי הוא ל' כח, וגם ל' אלקות, להורות שיש בזה ב' המעלות דבחי' כח ובחי' אור כו'.

תרע"ח

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש² ולקחתם לכם פרי עץ כו'. דהנה, הד' מינים אלו ה"ה מורים על האחדות כו'¹⁰⁴, דעם היותם דברים גשמיים, שהן בבחי' יש, וגם הן בבחי' התחלקות כו', ומ"מ, ה"ה ג"כ בבחי' אחדות. דלולב, כפת כתי"ב, שעליו כפותין¹⁰⁵, דעם היותן מחולקים זמ"ז, מ"מ, הם כפותין באחדות וע"ז כו'. ואתרוג, דר באילנו משנה לשנה¹⁰⁶, וסובל שינוי האוירים דהד' תקופות כו'. והדס תלתא בחד קינא¹⁰⁷. וערבה שגדילים באחזה כו'¹⁰⁸. הרי כולם הם בבחי' אחדות כו'. וזה מורה למעלה שהאחדות והריבוי אינם הפכים זמ"ז כו'. והענין הוא, לקיחת הד' מינים הוא כעין אמצעי בין העבודה דר"ה ויוהכ"פ להעבודה דכל השנה, דהנה, העבודה דר"ה ויוה"כ הוא בהכחות עצמיים שבנפש, וכמו הקבעומ"ש דר"ה שהוא בהתגלות עצם הנפש, וכן התשו' דיוה"כ הוא בהזזה עצמיות כו', ושם הכל הוא בבחי' אחדות כו'. וכמשנת"ל ס"פ שך"ז¹⁰⁹, דבכחות הנעלמים, בחי' חו"ג שבהם הם בבחי' אחדות כו'. וכן כללות הנשמות מצד עצם נפשם הם בבחי' אחדות, וכמ"ש בסש"ב¹¹⁰ שהנפשות מתאימות המה כו'. וזהו מ"ש בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל, דקאי על ר"ה¹¹¹, שכולם הם בבחי' אחדות מצד עצם נפשם כו'. אך העבודה דכל

100 ראה סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תרמג ואילך. המשך תרס"ו ע' רלה ואילך.
 101 ע' קלא ואילך.
 102 ע' תתצג ואילך.
 103 ראה סה"מ תרס"ד (ע' ב ואילך) הנ"ל הערה 62. שם ע' סז. לעיל פרמ"ב (ע' תרסח). לקמן ע' וא"תע.
 104 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' תמו. סידור עם דא"ח רס"א, ג ואילך. רסד, ד ואילך. סה"מ תרל"ז שם ע' תריג ואילך.
 105 סוכה לב, א.
 106 שם לא, ב. לה, א.
 107 שם לב, ב.
 108 ראה פרש"י – הובא במאמרי אדה"ז שם. סידור עם דא"ח שם (רסב, ג. רסד, סע"ד).
 109 ע' תתקיב ואילך.
 110 פל"ב (מא, א).
 111 ראה לקו"ת נצבים מד, א. דרושים לר"ה נד, ג.

השנה, דויעקב הלך לדרכו¹¹², היא בכחות הגלויים דמוח ולב, שהן בבחי' התחלקות כו', הן ההשגה היא בבחי' הגבלה והתחלקות בריבוי פרטים כו' (וגם אין דיעותיהן שוות כו'¹¹³), והן בהתעוררות אהוי"ר, שהן לפי אופן ההשגה וההתבוננות כו'. וגם הן מדות מורגשות, וכת"י¹¹⁴ לא יחפוץ כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לבו, שבזה יכול להיות אחיזה כו', והרי צ"ל אהוי"ר בהתגלות הלב דוקא, מפני שזה דוקא סיבה לקיום המצות, וכמ"ש בסש"ב¹¹⁵ והמקיימן באמת הוא האוהב ש' הוי' וחפץ לדבקה בו כו', דאהבה מקור לרמ"ח מ"ע, ויראה מקור לשס"ה ל"ת כו'. ומבו' במ"א¹¹⁶ דגם בהתגלות המדות צ"ל המוחין בבחי' מקיף על המדה, והיינו שההתבוננות מרחף על המדה, בכדי שלא תהי' במורגש כו'. ומ"מ, אין זה בסדר והדרגה דמוחין ומדות כו', דכמו שהן בסדר והדרגה, הרי התגלות המדה הוא בהתעלמות אור המוחין כו' כנודע, ובכדי שיהי' הכחות בלתי מורגשים ויהיו בבחי' התאחדות, הוא ע"י ההמשכה מהכחות עצמיים כו' (והיינו שיהי' בבחי' ביטול בעצם מהותם כו'. וע"ד המבו' במ"א¹¹⁷ בענין התמימות שבכל הכחות מבחי' התמימות שברצון כו'). וזהו ע"י הד' מינים שבלולב, שהן בבחי' אחדות כנ"ל, עי"ז הוא ההמשכה מבחי' כחות עצמיים, שמאיר גם בהכחות הגלויים כו'. וזהו ולקחתם לכם, בפנימיות כו', דבר"ה ויוהכ"פ התגלות¹¹⁸ כחות העצמיים שהן בחי' מקיפים שבנפש, וע"י הד' מינים נמשכים בפנימיות, והיינו הגילוי בכחות הגלויים כו'. וע"כ נבחרו אלו הד' מינים דוקא, מפני שבהם התחברות ב' הענינים כו'. וזהו ולקחתם לכם כו' פרי עץ הדר כו', להיות הגילוי בבחי' הפנימיות, והיינו, שגם בכחות הגלויים, בחי' ויעקב הלך לדרכו, יהי' גילוי בחי' הכחות עצמיים, שיהי' בהם בחי' הביטול והאחדות כו'.

קיצור. ואלקי ג"כ ל' אלקות, היינו שהכח אינו נפרד, שמתחדש תמיד ממקורו, ואינו עושה שינוי, וגם בהכח האלקי לא יש שינוי (רק ככח שמבחי' כלים דבי"ע שייך שינוי), וזהו אלקי, אלקות. וזהו ולקחתם לכם, ד"מ שבלולב, עם היותם גשמיים, ה"ה בבחי' אחדות, והוא אחדות וריבוי כא'. והנה העבודה דר"ה ויו"כ הוא בעצם הנשמה, דשם הוא בחי' האחדות, ועבודה דכל השנה בטו"ד, שהוא בבחי' התחלקות. ובכדי שיהי' בלתי מורגש, זהו ע"י ד"מ שבלולב.

תרעט

116) ראה סה"מ תרנ"ד ס"ע רג ואילך. תרס"ג ח"א ס"ע יח ואילך. לעיל פרנ"ו (ע' תשיא). לקמן ע' וארמב. סה"מ עזרת' ע' ז. ס"ע קע ואילך.

117) ראה אמרי בינה שער הציצית פכ"ב (קנב, ד). דרך חיים ע' 13. לעיל פע"ט. פפ"ב. לקמן פשס"ח (ע' קצט). ע' רו. ע' ותשנה).

118) התגלות: אוצ"ל: הוא התגלות.

112) ויצא לב, ב. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"א ע' שה. סה"מ תרל"ז שם ע' תרלא. ספר השיחות תרצ"ו ע' 43. וש"נ.

113) ראה ברכות נח, א. סנהדרין לת, א.

114) משלי יח, ב.

115) פ"ד (ח, א).

למען דעת כל עמי הארץ כי הוי' הוא האלקים אין עוד.² וצ"ל מ"ש למען דעת כל עמי הארץ, משמע³ שהכל יכולים לידע דה' הוא האלקים, ואינו מובן איך הוא שהכל ידעו זאת. גם צ"ל מה"ע אין עוד, דלאחר שאומר כי הוי' הוא האלקים, מהו עוד אומרו אין עוד כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל⁴ בענין אלקי המלך⁵, דאלקי הוא ל' כח ול' אלקות. כח הוא בחי' מל' דאצי' כמו שירדת לבי"ע בבחי' כח הפועל בנפעל להוות הנבראים מאין ליש, שהוא בבחי' העלם, ועי"ז יוכל להיות התהוות היש כו'. דהנה, מבחי' גילוי אור א"א להיות מציאות יש, ולכן מהמדרי' שלמעלה מאצי' א"א להיות התהוות כו', וכמו"כ מבחי' מל' כמו שהיא באצי', שמאיר בה גילוי אור, א"א להיות התהוות היש כו', רק מבחי' מל' כמו שירדה בבי"ע בבחי' העלם האור והגילוי, יכול להיות התהוות היש כו'. ובזה גופא יש בחי' כח הפועל הכללי, ובחי' כחות פרטים, שזהו בחי' דבור העליון בכלל, ובחי' האותיות וצירופים פרטים דבחי' מל', שמהם התהוות כל נברא בפועל כו'. ונת"ו יתרון המעלה בבחי' כח, שמזה הוא ההתהוות בפו"מ, שזהו בבחי' התחדשות ממש, וניכר בזה שיש כח הפועל, וגם ניכר בזה גדלות הא"ס לחדש דבר כו', וגם ניכר בזה שהפעולה היא רצונית כו', ויש בזה ריבוי התחלקות, דהו"ע ריבוי הנבראים שנתהוו, וכמ"ש⁶ מה רבו מעשיך ה' כו', והריבוי הוא עד אין שיעור כו', ויש בזה פנימיות וחיצוניות, ומצד זה שייך ענין התלבשות הכחות זב"ז כו'. אך בחי' כח למטה הוא כח נבדל ונפרד, וכמו בזריקה, שנפרד הכח מן כח התנועה שביד, וגם עושה שינוי כו'. ועי"ז הוא דאלקי הוא ל' אלקות, שזהו בחי' האור, דענין האור הוא שדבוק במקורו, ואינו עושה שינוי כלל כו'. וזהו דאלקי הוא ל' כח ול' אלקות, דבחי' כח למעלה אינו כמו למטה, דעם היותו בחי' העלם ובחי' כח הפועל בהנפעל כו', אינו בבחי' נפרד ח"ו, ואינו עושה שום שינוי כלל כו'.

שלא) אמנם עדיין צ"ל, מאחר דבחי' כח הוא ג"כ שדבוק במקורו, איך הוא בבחי' העלם, דהרי דבר הדבוק הוא בבחי' גילוי, כמו אור שהוא דבוק בהמאור ה"ה בבחי' גילוי, וא"כ, בחי' כח, מאחר שהוא דבוק, למה הוא בבחי' העלם כו'. ובאמת נת"ל פ' ש"י⁸ שהוא בחי' כח נבדל, ולכן הוא בבחי' העלם כו'. וצ"ל איך הוא ב' הענינים, שהוא כח נבדל, ומ"מ ה"ה דבוק כו'.

ואלה שמות תשכ"ב (סה"מ תשכ"ב ע' קח ואילך). ד"ה כתר יתנו לך תשכ"ה (סה"מ תשכ"ה ע' כח ואילך).
 (2) מלכים"א ח, ט.
 (3) משננו: אוצ"ל: דמשמע.
 (4) פש"ה. פש"י. פש"ל (ע' תתמח ואילך. ע' תתסב ואילך. ע' תתקיח ואילך).
 (5) תהלים קמה, א.
 (6) שם קד, כד. וראה תו"א ורא"א נו, ב.
 (7) ועי"ז הוא: אוצ"ל: ועי"ז הוא הפירוש.
 (8) ע' תתסב ואילך.

(1) חלק מהמאמר הוא, כנראה, ד"ה בכ"ה בכסלו תר"ס (סה"מ תר"ס ע' סה ואילך) – בתוס' הגהות וכו'. ד"ה מצה זו תרנ"ה (סה"מ תרנ"ה ע' קנג ואילך)* – בתוס' הגהות וכו' – כנסמן לקמן בהערות.
 מאמרים, שמיוסדים, כנראה, על מאמר זה: ד"ה אין ערוך הב' תרצ"ד פרק ל (סה"מ תשי"א ע' 142 ואילך). חלק מד"ה

(* עוד מאמרים שכנראה, מיוסדים, על ד"ה מצה זו הנ"ל: ד"ה מצה זו וד"ה ויולך תשי"ד (סה"מ תשי"ד ע' 177 ואילך).

אך הענין הוא⁹, דהנה, לכאו' יש מקום לומר דבחי' כח הוא נפרד ח"ו ממקורו, שהרי התהוות העולמות והחיות שבהם הוא על משך זמן מוגבל, דשית אלפי שנין דהוה עלמא כו'¹⁰, ועל משך זמן מוגבל יכול להיות לכאו' גם אם יהי' נפרד ממקורו. וכמו בזריקה, הרי כח היד נעשה נפרד מן היד, ומ"מ הרי הולך משך זמן למעלה כו', והיינו שכח יד¹¹ נושא אותו למעלה, היפך טבעו כו', הרי, הגם שהכח נפרד מן היד, ומ"מ הוא נושא את האבן כו'. א"כ, לכאו' יש מקום לומר כן גם למעלה, ומהו שמכריח לומר שהכח הוא דבוק כו'. אך באמת בחי' כח למעלה הוא בבחי' דבקות כו'. דהנה, לבד זאת שהוא דבר פשוט שא"צ לאות ומופת כלל, שהרי אין לך דבר שחוץ ממנו כו'¹², שזהו האמונה פשוטה שבכאו"א מישראל באחדות ה', שלא יש דבר שהוא נפרד מאלקות כו', שכן הוא גם במציאות היש, שאינו חוץ ממנו ית', וכ"ש בכח אלקי המהווה, אינו שייך לומר שהוא בבחי' נפרד ח"ו.

רק הקלי' הם בבחי' נפרד, שהפרידן מאחדותו ית'¹³. ובאמת אינן בבחי' מציאות כלל, והיינו שהן בבחי' העדר המציאות כו', וכמ"ש¹⁴ סר צלם מעליהם, שכל קיומם הוא רק מצד המקיף, אבל באמת אינם בבחי' מציאות כלל, דתחלת התהוותם הוא מבחי' העדר הרצון, וכמא'¹⁵ דין לא אהני' לי', וכמו"כ לאחר שנתהוו, הפרידן מאחדותו ית', וממילא אינם בשום מציאות כלל כו'. והוא רק כח הא"ס, להעמיד דבר שאינו מציאות כלל, רק דבר נדמה בבחי' דמיון בלבד, שיהי' נראה למציאות, ועוד בתוקף המציאות כו'. וזהו מה שהמציאות שלהם אינו סותר לענין האחדות, דלכאו', מאחר שהפרידן מאחדותו ית', א"כ, איך הוא ענין האחדות. אך אין זה סותר כלל, מפני שבאמת אינם בבחי' מציאות כלל, והוא גופא מפני שהפרידן מאחדותו ית', משו"י אינם בבחי' מציאות כו'. וז"ש¹⁶ כי מנסה ה' אלקיכם אתכם, דלכאורה אינו מובן, מה הטענה כי מנסה כו', הרי הנסיון הלא דבר הוא, ואינו דבר קל כו'. אך הענין הוא, דדבר הנסיון הוא שהדבר עצמו אינו שום מציאות כלל¹⁷, רק הועמד להיות לנסיון (ואינו דומה לדבר שיש בזה גם כוונה אלקית, וכמו בכל הדברים הגשמיים המותרים, שיכול להיות בהם כוונה אלקית, וזהו התכלית שלהם כו', ה"ה בבחי' מציאות דבר כו', משא"כ הנסיון אינו שום מציאות בעצמו), וכאשר האדם עומד בנסיון, ה"ה מתבטל לגמרי, ואינו נשאר שום רושם כלל כו'. ולכאו' גם בהם יש ניצוץ אלקי, והיינו הכוונה האלקית כו', הענין הוא, שאין זה שבהם יש כוונה אלקית, כ"א בהאדם שעומד בנסיון שלא יעשה הדבר, בזה הוא הכוונה אלקית כו', אבל בהנסיון עצמו לא יש ענין אלקי כו' (ולכן אין לו עלי' כלל כו', דכל דבר נסיון באיזה אופן שיהי',

9) ראה אוה"ת ענינים ע' קטז ואילך.

10) ר"ה לא, א. סנהדרין צז, א.

11) יד: אוצ"ל: היד.

12) ראה תניא פכ"א.

13) ראה תו"א הוספות קיא, ד. קטז, ד. מאמרי אדמו"ר

הזקן תקס"ה ח"ב ע' תתכב. ע' תתקצד. תורת חיים נח עה, ג.

אוה"ת תשא ע' א'תתמה. לעיל פרי"א (ע' תקפו).

14) שלח יד, ט. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ע' רו

ואילך. סהמ"צ להצ"צ קפא, א ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' טו.

וש"ב.

15) ב"ר פ"ג, ז. פ"ט, ב. קה"ר פ"ג, יא (א). וראה סה"מ

ה'ש"ת ע' 55.

16) פ' ראה יג, ד.

17) ראה סה"מ תרנ"ז ע' נג. תרס"ט ע' שלז. ספר השיחות

תורת שלום ע' 135. לעיל פרי"א (ע' תקפו). סה"מ פר"ת ע' קז.

תרפ"ט ע' רפח ואילך. תרצ"ג ע' תקלג. ה'ש"ת ע' כט. ד"ה

נתת ליראיך תשל"ו (סה"מ מלוקט ח"א ע' קפח ואילך.

בהוצאה החדשה – ח"ד ע' נא ואילך).

הוא דבר האסור, שאסור וקשור בידי החיצונים, ואין לו עלי' כו', וכמ"ש בסש"ב¹⁸ (ועמ"ש בדרוש תקעו, עת"ר, בד"ה נ"ח¹⁹), ולא כמו דברים המותרים, שבהם עצמן היא הכוונה האלקית, ומשו"ז יש להם עלי', שמתעלים ע"י עבודה, שז"ע מותר כו', משא"כ בדברים האסורים כו', והיינו מפני שלא בהם היא הכוונה האלקית, כ"א בהאדם כו'). ובפנימיות יותר הוא, שאין זה שהכוונה אלקית היא אותה הדבר, רק שיש בזה כוונה שהאדם יעמוד נגד זה, ועי"ז יושלם הכוונה האלקית, ויהי' לו גילוי אור נעלה כו', אבל לא שהכח האלקי הוא הדבר כו', כי אלקות הוא דבר (איז א זאך), ומה שנפרד מאלקות אינו במציאות דבר כלל כו', אבל כל דבר שאין בזה איסור, ואדרבה, יש בזה כוונה אלקית, ה"ז בבחי' מציאות דבר, ואין לך דבר שחוץ ממנו ית' כו'. נחזור לענינינו, שזה דבר פשוט שאין שום דבר נפרד, שזהו האמונה פשוטה דנש"י באחדות ה' כו'.

ת ר פ א **וקיצור.** וצ"ל אם בחי' כח הוא דבוק, למה הוא העלם, וידוע שהוא כח נבדל. אך באמת הוא דבוק, והיא אמונה פשוטה שאין דבר חוץ ממנו, גם מציאות היש. רק הקלי', שהתהוותם מבחי' דין לא הניין לי', והפרידן מאחדותו ית', ולכן הן באמת העדר המציאות. וזהו שא"ז סותר לענין האחדות. וז"ע הנסיונות, שא"ז מציאות לעצמו כלל, וכשעומד בנסיון מתבטל לגמרי, ואין בהנסיון עצמו ענין אלקי, כ"א בהאדם שיעמוד בנסיון, ומשו"ז אינו דבר, ולכן אין לו עלי', משא"כ בדברים הגשמיים המותרים, יש בהם כוונה אלקית, והלא דבר הן.

(שלב) **אמנם**²⁰, גם בהשגה מושג ומורגש הענין דבחי' כח הפועל אינו נפרד ח"ו. דהנה²¹, אי' בסש"ב ח"ב²² בענין התהוות העולמות, שאין זה כמו כאשר יוצא לצורף כלי²³, שגם כשהולך בשוק וידיו מסולקת הימנה, אעפ"כ היא בקיומה, והוא מפני שהאומן לא חידש דבר בגוף מציאת הכלי, רק שעשה צורה, שזה התחדשות מה שלא הי' קודם, אבל הצורה היא בהחומר, ובגוף החומר שזהו עצם מהות הכלי, לא חידש שום דבר כו', משא"כ בהתהוות העולם, הרי קודם שנתהווה לא הי' במציאות כלל, וכמשנת"ל פ' ש"ח²⁴, ונתהוו העולמות והנבראים בבחי' התחדשות גמורה כו', וע"כ הכח המחדש מוכרח שיהי' בהם תמיד כו'. וכמו בזריקה, כשזורק אבן מלמטלמ"ע, שזה התחדשות בהאבן, שהוא היפך טבעו, שהרי טבעו הוא לירד למטה, מצד התגברות יסוד העפר שבו, ומה שהולך מלמטלמ"ע ה"ז היפך טבעו, ולכן הוא דוקא בעת שיש בו כח המחדש, וכשנכלה כחו ה"ה חוזר לטבעו ונופל למטה כו', וכמו"כ בהעולמות מוכרח שיהי' בהם תמיד הכח המחדש כו'. וה"ז כמו האומן בעת שעושה את הכלי, הרי בהכרח שיהי' כח הפועל דבוק בהכלי, והכח הפועל דבוק בעצם כח התנועה, ובאם לאו לא תוגמר עשיית הכלי. כמו"כ בענין התהוות העולמות, שזהו התחדשות, צ"ל כח המחדש תמיד, מפני שתמיד פועל פעולת ההתהוות, וה"ז כמו האומן בעת הפעולה (דבהאומן, לאחר הפעולה, יכול להיות ידיו מסולקות מזה, מפני שלא חידש דבר כנ"ל, אבל ההתהוות,

(18) ספ"א. ספ"ו. וראה שם פ"ז.ח.

(19) = נר תנוכה (סה"מ עת"ר ע' קמג).

(20) פ"ב.

(21) = נר תנוכה (סה"מ עת"ר ע' קמג).

(22) ע"ד משלי כה, ד.

(23) = נר תנוכה (סה"מ עת"ר ע' קמג).

(24) ע' תתפא ואילך.

(20) = נר תנוכה (סה"מ עת"ר ע' קמג).

ו ואילך.

להיות שזהו התחדשות, הרי אם יסתלק כח המחדש ח"ו, תבטל ההתחדשות כו', א"כ ה"ז שתמיד עושה ומחדש כו', וע"כ ה"ז כמו האומן בעת הפעולה כו'), ואם ח"ו הי' מסתלק הי' מתבטל ההתחדשות כו'.

אך לכאורה, עדיין יש לומר שהכח הפועל הוא נפרד ממקורו, כמו בזריקה, מאחר שהוא רק על משך זמן דשית אלפי שנים כו' כנ"ל. אך באמת אינו כן, שהרי מוכן בהשקפה ראשונה מהשינוים שאנו רואין בהשפעת כח האלקי בעולם, שאינו דומה לזריקה, שהרי בזריקה, אחר שיצא האבן מידו, אינו יכול לשנותו שילך לצד אחר, דכמו שיצא מידו, כן הוא הולך, וא"א לו להטותו עוד, וזהו מפני שהכח הנושא את האבן נפרד מן היד, וממילא א"א לו לשנות, משא"כ למעלה, אנו רואין שיש בזה כמה שינוים בההשפע' בעולם, וזה תלוי בכשרון מעשה התחתונים, דכאשר אכשיר דרא²⁵, נמשך גילוי אלקות בעולם כו', הן בהשפעה רוחניות, שע"י עבודה נמשך גילוי אלקות בנפשו ובעולם, דכאשר עוסק בהשגה והתבוננות, והוא בדרך עבודה, שרוצה להשיג הענין האלקי ולהיות עי"ז בבחי' קירוב לאלקות, הרי מאיר אצלו גילוי אור נפשו האלקית ומתקרב לאלקות, ועי"ז מאיר האור האלקי בנפשו, ומתעורר בהתעוררות עצומה באלקות, שכל חפצו ורצונו הוא אלקות, והוא חי בזה כו', משא"כ כשלא יש עבודה, והיינו כשאנו עוסק בהשגה והתבוננות, או גם כשעוסק בהשגה, אבל אינו בדרך עבודה להשיג את הענין האלקי ולהיות בבחי' קירוב לאלקות, אז אינו מאיר לו שום גילוי אור כו'. וזהו שאנו רואין בכמה בנ"א, דהגם שעוסקים בהשגה אלקית, ומ"מ אין שום גילוי בנפשם, והיינו שעומק ההשגה שלהם אינו בדרך עבודה, והיינו שרוצים להשיג רק את הענין שכלי, ולא להתקרב לאלקות כו', וכמו"כ אינו פועל שום בירור וזיכוך בהנה"ב, שזהו תכלית הכוונה, שע"י ההשגה והתעוררות אהוי"ר יהי' ביטול הנה"ב כו'. והן בהשפעת גשמיים, שנמשך ההשפעה בבחו"מ²⁶ כו', וכמו בזה"ב²⁷, שהי' מאיר גילוי אלקות בביהמק"ד ובכללות העולם, והי' ג"כ ריבוי השפעה בגשמיות, שהי' איש תחת גפנו ותחת תאנתו כו'²⁸. הרי שאנו רואין שבעולמות יש שינוי בהאור והחיות אלקי, שפעמים מתגלה ופעמים אינו מתגלה כו'. ויש ג"כ ניסים שלמעלה מהטבע, אשר הטבע מתבטל בזה לגמרי כו'. ובעבודה הו"ע התורה, שזהו גילוי שלמעלה מהשתל', ומ"מ באה בגילוי למטה ובבחי' התלבשות כו'.

תרפב

והגם דהגילויים שע"י עבודה הן מלמעלה מבחי' כח, ואף גם ריבוי ההשפעה בגשמיות הוא מלמעלה מעלה, וכמ"ש במ"א²⁹ בענין גדולה פרנסה כו'³⁰, ובד"כ כל תוס' אור ושפע הוא מאור עליון יותר, ובפרט ענין הניסים שלמעלה מהטבע כו', ומ"מ, הרי כל ההעלאות וההמשכות הן ע"י בחי' מל', וכמ"ש במ"א³¹ על מאה"ז וירא דק"ט ע"ב, ע"פ³²

31 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' ט ואילך.
ביאורי הזהר להצ"צ שם ס"ע לא ואילך. מאמרי אדמו"ר הצ"צ
תרי"ד ע' א ואילך. וראה גם לקמן ח"ג ע' ואיתכס ואילך.
סה"מ תש"ד ע' 27 ואילך.
32 איוב לז, יב.

25 ע"פ יבמות לט, ב.
26 = בבני חיי ומזוני.
27 = בזמן הבית.
28 מלכים"א ה, ה. מיכה ד, ד.
29 ראה ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' מא.
30 ראה ב"ר פ"כ, ט. פסחים קיא, א.

והוא מסכת מתהפך בתחבולותיו לפעלם, בגין דהאי טיקלא אסתחרת קמי' כו', דבחי' מל' שהיא מקור הנבראים, לשם מגיע ההעלאות מ"ן שלמטה, ומשם הוא כל ההמשכות בנבראים כו', ועמשי"ת לקמן. ועמ"ש במ"א³³ ע"פ³⁴ וברכך ה"א בכל אשר תעשה, שבכדי שתהי' ההשפעה באופן כזה שיוכל להתקבל למטה, זהו ע"י בחי' מל' דוקא כו'. ועמשי"ת לקמן פ'³⁵ בענין לחם מן השמים ולחם מן הארץ, דבד"כ זהו ההשפעה מבחי' פנימיות המל' וחיצוניות המל', שזהו כלל דכל ההעלאות מלמטה וכל ההמשכות צ"ל ע"י המל' דוקא. וגם כמארז"ל בסנהדרין דל"ט ע"א, דא"ל ההוא אמגושא לאמימר מפלגך ולעילאי דהורמו ומפלגך לתתאי דאהורמו, והיינו שרצה לומר שהן שתי רשויות ח"ו, א"ל היכי שביק לו אהורמו להורמיז לאעבורי מיא בארעי. ועמ"ש מזה בד"ה ששים המה מלכות הא'³⁶. והיינו, דעם היות דההמשכות הן מלמעלה מעלה, מ"מ, הרי צ"ל ההמשכה ע"י מקור הנבראים כו', ובאמת הוא כנ"ל, שההמשכות הן בבחי' התלבשות בבחי' מל', מקור הנבראים, ומבחי' מל' נמשך הגילוי למטה כו'.

וע"כ מכ"ז, היינו מזה שהגילויים שבסדר והדרגה לפעמים הם בגילוי יותר, ובפרט מזה שיש גילויים שלמעלה מהשתל', וכמו בניסים נגלים, וכן בענין התורה כו', מובן, איך שהכח האלקי דבוק במקורו כו'.

קיצור. גם מושג הענין, שהרי ההתהוות הוא בבחי' התחדשות, וצ"ל בו כח המחדש תמיד. וא"א לומר שהוא נפרד ח"ו, שהרי יש כמה שינויים בהשפע האלקית לפי כשרון מעשה התחוננים, הן ברוחניות, ע"י עבודה מאיר גילוי אור, והן בהשפעת גשמיים, וגם יש ניסים שלמעלה מהטבע. ועם היות שזהו מלמעלה מבחי' מל', הרי כל ההעלאות והמשכות הן דוקא ע"י מל', מקור הנבראים.

שלג) ולבד זאת²⁰, הנה מובן כן מהתמדת הקיום שבעולם כו'³⁷, שעז"נ³⁸ שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאם כו' מרוב אונים ואמיץ כח איש לא נעדר כו', וקאי על צבא מעלה, שהן כולם במספר, וכמו מחנה מיכאל קפ"ו אלף מחנות³⁹, וכת"י⁴⁰ אלף אלפים ישמשוני וריבו ריבבן כו', והגם שאמרז"ל⁴¹ שכ"ז גדוד א', ולגדודיו אין מספר, הרי אין הכוונה בזה שהן בבחי' בלי גבול⁴², רק שהן בבחי' מספר אשר לא יספר כו'⁴³ (ואמרז"ל⁴⁴ שזהו בזמן שבהמק"ד קיים כו', ואח"כ נתמעטה כבי' פמלי' ש"מ⁴⁴ כו', והיינו כנ"ל), אבל בעצם הן בבחי' מספר כו', והיינו שהן מובדלים במקום כו', וכידוע שהמלאכים מובדלים זמ"ז בערכם ומעלתם, והיינו השגתם, שזהו המקום שלהם כו', וכמ"ש הרמב"ם בה' יסוה"ת⁴⁵, ומאחר שהן מוגבלים במקום, בהכרח שיהיו

(39) ראה זח"ג קנד, א. קנה, א. לקמן פש"ט (ע' ותשנט).

(40) דניאל ז, י.

(41) תגיגה יג, ב.

(42) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ע' תרט (נוסח

ב). ע' תרי (נוסח א). ע' תריג ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי

בלק ס"ע א'תצו ואילך. סה"מ תרע"ח ס"ע קלג ואילך.

(43) ע"פ הושע ב, א.

(44) = של מעלה.

(45) פ"ב ה"ו.

(33) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תרמח

ואילך. סהמ"צ להצ"צ קו, א ואילך. קונטרס ומעין מאמר זו

ואילך.

(34) פ' ראה טו, יח.

(35) לקטן פ': ראה ד"ה וידבר ג' המטות (לקמן ע' וא'עד

ואילך).

(36) לקו"ת שה"ש לח, ג.

(37) בהבא לקמן – ראה ד"ה מצה זו שבהערה 1.

(38) ישע"י מ, כו.

מוגבלים גם בזמן, דזמן ומקום שניהם מחודשים כו⁴⁶. ומ"מ⁴⁷ אומר³⁸ מרוב אונים ואמיץ כח איש לא נעדר, שהן קיימין באיש כו⁴⁸, דצבא מטה קיימין במין, שלא יפסד מין א' מדצח"מ, וצבא מעלה קיימין באיש כו⁴⁸. ובהכרח שאין שזה מצד עצמו, דמצ"ע ה"ה נפסדים, דמאחר שהן הווים, שהרי א"א לומר שמציאותם מעצמותם, שהרי הן מציאות יש, ואיך אפשר להיות שהיש יהי' מציאותו מעצמותו כו', רק הפלא הוא בהתהוות היש, שהתהוות היא באופן כזה כאילו אין לו מקור, והיינו דבהרגשתו אינו מרגיש כלל שיש מקור המהווה אותו כו⁴⁹. וז"ש באגה"ק סי' ק' 50, דא"ס שמציאותו מעצמותו בלי שום עילה שקדמה לו ח"ו, הוא לבדו ביכולתו להיות יש מאין ואפס המוחלט בלי שום עילה וסיבה שקדמה ליש הזה כו', היינו שתהי' התהוות שלא בהדרגה בבחי' עו"ע כו', אבל זאת א"א לומר שמציאות יש יהי' מציאותו מעצמותו (דמה שמציאותו מעצמותו הוא שנמצא בבחי' בלתי מציאות נמצא כו⁵¹). וגם, הרי מציאותם הוא ע"י הרכבה, שמורכבים מד' יסודות ומגוף ונפש, וכל דבר המורכב א"א שיהי' מציאותו מעצמותו, שהרי צריך עוד דבר כו'. ומאחר שהן הווים, הרי צ"ל נפסדים, דכל הווה נפסד כו⁵², דכל יש לו תחלה יש לו תכלה כו⁵³, וכן כל המורכב סופו להפרד כו⁵⁴, וזאת ודאי שאפשר שיפרד, וכל האפשרי במין א"א שלא יהי' כו', כמ"ש הרמב"ם ז"ל⁵⁵, וא"כ הי' צריך להיות בהם הפסידות. ומ"מ אי' בירושלמי⁵⁶ ע"פ⁵⁷ אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, שהן חזקים כיום הבראם, שאין בהם הפסידות כלל כו', וכמ"ש⁵⁸ יוצר משרתים ואשר משרתיו כולם עומדים כו', וכתי⁵⁹ ויעמידם לעד לעולם, שעומדים בבחי' קיום כל השית אלפי שני⁶⁰, ואין בהם שום הפסידות כלל, וכידוע שהמלאכים אין בהם תשישות כח כו'. ומ"ש יוצר משרתים, שנוצרים וכלים בכ"י, זהו שנכללים בבחי' מל', ואין זה ענין הפסידות, כ"א שעולים במדרי' עליונה יותר. וזה ע"י עבודת האדם, וכמ"ש⁶¹ מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם, שע"י עבודת האדם, נבראים מלאכים ונכללים בבחי' העלאת מ"ן בבחי' מל'. ואין זה כמו הושיט הקב"ה כו' ושרפן⁶², שזהו שנפסדו לגמרי, והוא בדרך עונש כו', אבל מה שנכללים בבחי' מל', אין זה הפסידות ח"ו, כ"א הוא בבחי' עלי' כו'. וגם ידוע שזהו מלאכים שמתהווים מביורוי הניצוצות, וכמ"ש במ"א⁶³, והמלאכים שנבראו בשימ"ב הן עומדים תמיד כו'. וכן השמים והארץ הן חזקים כיום הבראם כו'. וזה רק מהכח האלקי

(55) מורה נבוכים ח"ב פ"א עיון שלישי. ספר העיקרים מאמר שני פרק ה. וראה ספר החקירה הנ"ל קב, א ואילך.
(56) ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"א. וראה ספר החקירה שבהערה 48. אוה"ת בראשית ח"ו תתרכ, ב. סה"מ תרכ"ז ע' תעט. תרל"ג ח"ב ע' תקטט. המשך מים רבים תרל"ו פל"ג. סה"מ תרמ"ב ע' תעד. הגהות לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' ע ואילך. סה"מ תרנ"ט שם. תרס"ט ע' קיא. לקמן ע' ואקמג.

(57) בראשית ב, ד.

(58) ברכת יוצר. וראה לעיל פקמ"ח (ע' שצא). וש"נ.

(59) תהלים קמח, ו.

(60) ר"ה לא, א. סנהדרין צז, א.

(61) תהלים קד, יד. וראה לעיל פקמ"ח שם.

(62) סנהדרין לח, ב.

(63) ראה אוה"ת דרושים לר"ה ע' א'תטו.

(46) ראה גם תניא שעהיה"א פ"ז (פב, א). לקו"ת בהר מא, ב. ברכה צח, א. סידור עם דא"ח רעו, א.

(47) בהבא לקמן – ראה ד"ה אין ערוך שבהערה 1.

(48) ראה רד"ק ישע"י שם. ספר העיקרים מאמר שני פרק יא. ספר החקירה להצ"צ סב, א ואילך. קג, א ואילך. אוה"ת תשא ע' א'תתכה. סה"מ תרל"ח ע' עג. תרנ"ט ע' קצח ואילך. לעיל פנ"ג. פפ"ז (ע' קכה ואילך. ע' רכד).

(49) ראה גם לעיל ספמ"ט (ע' קטו). סה"מ עזר"ת ע' קנ. תש"ז ע' 238.

(50) קל, ריש ע"ב.

(51) ראה לעיל פמ"ט שם. וש"נ.

(52) ראה מורה נבוכים ח"ב פכ"ז.

(53) ראה חובת הלבבות שער היחוד פ"ה. וראה לעיל פנ"ג (ע' קכה).

(54) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ד ה"ג.

שבהם, שהוא נצחי, וכמ"ש⁶⁴ ודבר אלקינו יקום לעולם כו'⁶⁵, שהכח הוא נצחי, מפני שדבוק במקורו, ועי"ז הוא הנצחיות בנבראים כו'. ומשארז"ל⁶⁰ שית אלפי כו' וחד חרוב, אין זה ענין הפסידות, דהפסידות הוא שנפסד תמיד, וכמ"ש הבחיי⁶⁶ שהתינוק משעה שנולד מתחיל להתייבש, דעם היות שאז זמן גידולו, ה"ה מתייבש ג"כ, שזה"ע דהפסידות, שעומד תמיד בהפסידות. אבל מאחר דכל השית אלפי שנין הן חזקים כיום הבראם, הנה מה שנפסדים אח"כ אין זה ענין הפסידות, רק שהרצון הבורא הוא כך שיהיו נפסדים⁶⁷, דכשם שהקיום שלהם כ"ז קיומם הוא רק ברצון הבורא, כמו"כ הפסידם הוא ברצון הבורא, דמצד הכח האלקי היו יכולים להיות נצחיים כו'. וכאמת ענין וחד חרוב הוא שלא יהיו גשמיים⁶⁸, אבל אין הכוונה שיהי' הפסק ההשפעה. וכמו שלעתיד יהיו נשמות בגופים⁶⁹, אך הגופים לא יהיו גשמיים כמו הגופים הגשמיים דעכשיו⁷⁰, הרי אין זה שיהי' בבחי' העדר, כ"א מה שלא יהיו חומריים כו'. וכמו"כ הוא בשו"א, שיתעלו במעלה ומדרי' גבוה, ולא יהיו חומריים כו', אבל אין זה ענין הפסידות בבחי' העדר כו'. וזהו מ"ש⁷¹ השמים מספרים כבוד אל, ות"י⁷² דמסתכלין בשמיא משתעין יקרי' דה' כו', והיינו דמהשמים, מהתמדת קיומם, נראה ונגלה כח הא"ס שבהם כו'.

תרפד

וכן הוא מהתמדת פעולתו, שסיבובם הוא תמיד בלי הפסק, שג"ז אינו בכח עצמן, שהרי הן מוגבלים, וכל המוגבל בהכרח שגם פעולתו תהי' מוגבלת כו', והסיבוב התמידי הוא רק בכח הא"ס כו'. גם⁷³ ממה שאנו רואין שכולם מסבבים בסדר ומשטר, וכולם מכוונים לכוונה אחת, והיא הכוונה העליונה שגזר אומר דקיץ וחורף קור וחום יום ולילה לא ישבותו כו'⁷⁴, שכל אחד מהגלגלים סובב סיבוב פרטי, וכולם באים לכוונה אחת כו', הרי בהכרח שזה מכח עליון המסבב אותם לכוונה זו כו'. וא"א לומר שהכח עליון הוא הגלגל התשיעי, שהוא גלגל היומי, שמנהיג כולם, שהרי הגלגלים אינם אדוקים ודבוקים בהגלגל היומי, רק קבועים בו, ולא כמו אברי האדם שהן דבוקים בגוף, ולכן כאו"א מסבב סיבוב פרטי, וכמ"ש הרמב"ם בה' יסוה"ת⁷⁵, יש מהם שסובבים ממזרח למערב ומהם שסובבים ממערב למזרח כו', ובס' נו"נ⁷⁶ כ' שהשבעה כוכבי לכת כ"א סובב סיבוב מיוחד ומוחלט בעצמו כו', וזה מפני שאינם דבוקים בהגלגל היומי, ומ"מ כולם מכוונים לכוונה א', וזהו רק מכח עליון הוא כח הא"ס, אשר גזר אומר כנ"ל. והכח עליון הוא שפועל בהם ע"י הנפש שלהם (דבמ"א⁷⁷ מבו' דכח הא"ס הוא מחוצה להם, דא"א שגוף בע"ג יהי' בו

64) ישע"י מ, ח (וראה לקו"ש ח"ה ע' 240 ובהערות שם).
 65) ראה תניא שעהיהו"א פ"א (עו, ב).
 66) ראה בחיי בראשית א, כח.
 67) ראה ספר החקירה הנ"ל ג, ב ואילך. קא, ב ואילך.
 68) לקו"ש ח"ה ע' 97 ואילך ובהערה 19; 21. ח"ו ע' 93 הערה 40.
 69) חט"ו ע' 428 הערה 32.
 70) ראה אוה"ת תהלים (יהל אור) ע' תשכ ואילך. אוה"ת
 71) שה"ש ח"א ע' ט ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רסד ואילך. תרל"ח
 ע' לב ואילך. אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"א ס"ע
 קכה ואילך. ע' קלו ואילך.
 69) רמב"ן בשער הגמול בסופו. לקו"ת צו טו, ג. סהמ"צ
 להצ"צ יד, ב. אוה"ת חוקת ס"ע תתט.
 70) ראה סה"מ תרל"ה ח"ב ע' תמ. תרל"ז ח"א ע' נו ואילך.

ח"ב ע' תרטו ואילך. תרמ"ד ע' רעת. לעיל פרצ"ט (ע' תתכח).
 71) תהלים יט, ב.
 72) = ותרגם יונתן.
 73) בהבא לקמן – ראה ד"ה מצה זו שבהערה 1. וראה
 בכ"ז ספר החקירה הנ"ל ח, ב ואילך. אוה"ת תהלים (יהל אור)
 עה"פ שם (ע' נח). לעיל פצ"ט (ע' רנו ואילך).
 74) נח ח, כב.
 75) פ"ג ה"ב.
 76) = נחמד ונעים (לר' דוד גאנו (יעסניץ, תק"ג) שער א'
 סימן ט).
 77) ראה גם ספר החקירה הנ"ל קא, א ואילך. ד"ה ויאמר
 אלקים תער"ב (סה"מ תער"ב ע' לט). לעיל פפ"ח (ע' רכו).
 לקו"ש שבהערה 67.

חיות בלתי מוגבל⁷⁸, כ"א החיות המתלבש בהם הוא חיות מוגבל כו', והאור א"ס המקיימן והמסבב אותם בסיבוב תמידי ומכוונת הוא לא בבחי' התלבשות בתוכם כו'. וי"ל שזהו בחי' אור שלמעלה מחיות וכח כו', עמשנת"ל פשי"א⁷⁹. ומ"מ, הרי קיומם הוא מהנפש המתלבש בתוכם, וכן הסיבוב הוא ע"י הנפש, והיינו שאור הא"ס פועל בהם ע"י הנפש שלהם), וכידוע⁸⁰ שהסיבוב הוא מצד הנפש, דלכן הסיבוב הוא בעת שאומרים שירה, וכידוע⁸¹ מענין שמש בגבעון דום⁸², דום מלומר שירה כו'⁸³. ובלתי ספק הוא שבהמדרי' העליונות שבהם נרגש הכח העליון, שזהו מצד הדביקות דהכח האלקי שדבוק במקורו כו'. ובמדרש⁸⁴ אי' ע"פ⁸⁵ כל אשר חפץ ה' עשה, כל מה שהקב"ה חפץ הוא עושה, לפי שהכל שלו, טל מן השמים, ברכה מן השמים כו', והיינו, שהגם שהפעולות מחולקות והפכיות זמ"ז, מ"מ, הכל מן השמים, שזהו התכללות ההפכים כו', דמבול מן השמים, וכמ"ש⁸⁶ וארובות השמים נפתחו, אש וגפרית מן השמים, וה' המטיר אש וגפרית מן השמים⁸⁷, מן מן השמים⁸⁸, הנני ממטיר לכם לחם מן השמים⁸⁹, ברכה מן השמים, השקיפה ממעון קדשיך מן השמים וברך כו'⁹⁰, וכמ"ש⁹¹ כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך, שהאצבעות מחלקות את התנועה בענינים הפכים, ולמעלה הו"ע הע"ס, והכל בבחי' התכללות כו', וכן בשמים יש פעולות הפכיות, ומ"מ הכל בבחי' התכללות כו'. וזהו מהכח עליון שפועל בהם הביטול, וכמ"ש⁹² המשל ופחד עמו עושה שלום כו', מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואינם מכבים זא"ז⁹³, משום דהמשל ופחד עמו כו'⁹⁴, וכמו"כ הוא בשמים כו'. וזהו ג"כ מ"ש השמים מספרים, דמאן דמסתכל כו', דמההתכללות שבשמים בהפעולות הפכיות נראה כח הא"ס שבהם כו'. וכ"ז הוא מצד הדביקות דהכח האלקי כו'.

תרפה

ועוד זאת, שאם הכח האלקי הי' נפרד ח"ו, לא הי' בבחי' חיות כלל, דהנה אמרו"ל⁹⁵ נהרות המכזבין אחת לשבוע פסולים לקידוש מי חטאת, דלקידוש מי חטאת צריכים מים חיים, ומאחר שנפסקים אינם מ"ח⁹⁶ כו', וכמו"כ הוא בהכח האלקי, אם הי' בבחי' הפסק ופירוד, לא הי' בבחי' חיות, דחיות הוא אמת, וכמ"ש⁹⁷ וה' אלקים אמת הוא אלקים

(88) מן מן השמים: מן מן השמים.

(89) בשלח טז, ד.

(90) תבוא כו, טו.

(91) תהלים ת, ד.

(92) איוב כה, ב.

(93) תנחומא ויגש ו. במדבר"ר פי"ב, ת. ועוד.

(94) ראה תניא אגה"ק סי"ב. ביאורי זוהר לאדמו"ר

האמצעי ר"פ לך לך. ובכ"מ.

(95) פרה פ"ח מ"ט. לקו"ת מטות פג, סע"ג. מסעי צג, ב

ואילך. סה"מ תרל"ה ח"ב ס"ע רצט ואילך. קונטרס ומעין

מאמר ב פ"ב. סה"מ תרפ"ב ע' רלט.

(96) = מים חיים.

(97) ירמ"י י, י. וראה סה"מ תרנ"ו ע' רנז ואילך. הגהות

לד"ה פתח אליהו תרנ"ח ע' נט ואילך. סה"מ קונטרס ומעין

שבהערה 95.

(78) ראה האמונות והדעות להר"ג מאמר א פ"א. מורה

נבוכים ח"ב הקדמה יב. ספר החקירה להצ"צ א, א ואילך.

(79) ע' תתסג ואילך.

(80) ראה מקומות שצויינו בהערה הבאה.

(81) ראה סידור עם דא"ח קמב, א ואילך. סהמ"צ להצ"צ

ה, א ואילך. אוה"ת במדבר (שבועות) ע' קט ואילך. נ"ך ח"ב

ע' תשלח ואילך. סידור ס"ע ש"ב ואילך. סה"מ תרפ"ב ע' שו.

תרצ"ב ע' מב. לקו"ש חכ"ח ע' 263 ואילך.

(82) יהושע י, יב.

(83) פרש"י עה"פ.

(84) שמו"ר פכ"ה, א. וראה אוה"ת במדבר (שבועות) שם ע'

רא. סה"מ תרל"ו ח"ב ע' רטז.

(85) תהלים קלה, ו.

(86) נח ז, יא.

(87) וירא יט, כד (ושם): וה' המטיר על סדם ועל עמרה

גפרית ואש מאת ה' מן השמים).

שבת חוה"מ סוכות, ה'העת"ר

תתקט

חיים כו', ואמת הוא שאינו נפסק, וכמא"ס⁹⁸ קושטא קאי כו', ומה שנפסק אינו אמת, אדרבא, הוא כזב כו', וא"כ, מזה שהוא חיות, נראה שהוא דבוק כו'.

קיצור. גם בזה מהקיום דנבראים⁹⁹ באיש והתחתונים במין, דבעצם הם נפסדים, מאחר שהן הווים ומורכבים, וכל האפשרי במין א"א שלא יבוא, וה"ה חזקים כיום הבראם. ויוצר משרתים שנכללים בכי"ו, הן מהבירורים, ועולים בבחי' מל'. ולעתיד שיהי' חד חרוב, מפני שכן יהי' רצון הבורא, וג"ז שיתעלו במדרג' עליונה יותר. גם מסיבוב התמידי ולכוונה מכוונת, בכ"ז נראה כח הא"ס הפועל בהם ע"י נפשם הפנימי, שהיא המסבבת ומשתחוה באמרה שירה. גם יש מהם פעולות שונות, ובבחי' התכללות. וגם, הלא חיות הוא אלקות. ומכ"ז מושג דבחי' כח הוא בבחי' דביקות.

ש(לד) **אך** אופן הדביקות של הכח האלקי, אינו כמו דביקות האור, שהוא בבחי' דביקות ממש, בבחי' התפשטות וגילוי מן העצם כו', אבל הדביקות דבחי' כח אינו בבחי' התפשטות, כ"א בבחי' התחדשות, שמתחדש ממקורו, וכמו המחדש בטובו כו', והיינו שמתעלם ונכלל במקורו ומתחדש ממנו, וזהו הדביקות שלו כו'. וזהו והחיות רצוא ושוב¹⁰⁰, דקאי על החיות האלקי, שהדביקות שלו הוא בבחי' רצו"ש כו', וכמו כחות הנפש שמתחדשים מהנפש ע"י הרו"ש, שע"י שמתעלמים במקורם עי"ז מתחדשים ממקורם כו'. וכמו שע"י השינה מתחדש כח השכל וכל הכחות, שאין זה רק מפני שהמוח נח בעת ההיא, כ"א מפני שבשינה מתעלם כח השכל, וכידוע שאז השכל מסתלק ומתעלם במקורו, וז"ע החלומות שבאים בהרכבת ענינים שאינם ע"פ השכל, מפני שהשכל מתעלם אז כו' (וגם החלומות מחזקים את כח השכל, דחלום הוא ג"כ ל' חוזק, וכמו ותחלימיני ותחייני כו'¹⁰¹, וכמ"ש במ"א¹⁰²), ועי"ז מתחדש כח השכל כו', וכן כל הכחות מתחדשים ע"י התעלמות שלהם כו', דלהיותם כחות שהן חוץ לעצמות הנפש כו', וכמשנת"ל פמ"ט¹⁰³ הפרש בין רצון לשכל, דרצון הוא התפשטות הנפש, ושכל הוא כח שחוץ לעצמות הנפש, ולכן ההתחדשות שלהם הוא בבחי' התעלמות, שע"י ההתעלמות במקורם הן מתחדשים כו'. וכמו"כ הוא בבחי' כח, שמתחדש ע"י הרצוא ושוב, שמתעלם ומתגלה כו', ובאופן כזה הוא הדביקות דבחי' כח, שמתעלם ונכלל וחוזר ומתגלה כו'. ולכן הוא כח נעלם, דעם היותו דבוק במקורו, אין הדביקות בבחי' התפשטות, כ"א בבחי' התעלמות, שמתעלם ונכלל במקורו, וחוזר ומתגלה בבחי' כח נבדל כו'.

תרפו

אך באמת, הדביקות היא במדרג' עליונה מדביקות האור, שהוא בהעלם השייך אל הגילוי כו', והדביקות דבחי' כח הוא במדרג' עליונה יותר כו', ומשם הוא ג"כ ההתחדשות דבחי' כח כו', וכמ"ש⁵⁸ ובטובו מחדש כו', בטובו העצמי¹⁰⁴, בחי' אור הגנוז

102) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן כתובים ח"א ע' טה ואילך.
אוה"ת ויחי ח"ה תתרט, א ואילך. סה"מ תרל"ג ח"א ע' צז
ואילך. תרע"ח ע' קכט ואילך. ד"ה ר"ש פתח תשכ"ב (סה"מ
תשכ"ב ע' פז ואילך).
103) ע' קיג ואילך.
104) ראה לקו"ת ואתחנן ב, סע"ב.

98) שבת קד, א. זח"ב קטז, א.
99) דנבראים: אוצ"ל: דנבראים העליונים.
100) יחזקאל א, יד.
101) ישע"י לת, טז (ושם: ותחלימיני ותחייני. אבל כ"ה
כפנים (ותחייני) בכרכות נה, א. ב"ר פ"כ, י. וראה מאמרי
אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' קה. וש"נ).

כו'¹⁰⁵, וכמ"ש¹⁰⁶ וירא אלקים את האור כי טוב, כי טוב לגנוז כו'¹⁰⁷, והוא האור שהבדילו לעצמו, שלמעלה מהגילוי בעולמות כו' וכמ"ש במ"א¹⁰⁸. וענין ההתחדשות הוא באמת שהכח הנעלם הוא הכח העצמי כו', דזהו כלל ידוע דכל שהתגלות אינו מהות אחר, וכמו האור, הוא רק הארה ולא עצם כו', וכל שנמצא מהות אחר, הוא באמת העצמי כו', ולכן, בחי' כח שנמצא כמו מהות אחר, באמת הוא דוקא כח העצמי כו' (ולעתיד יתגלה מהות העצמות כמו שהוא, ויהי' בבחי' השגה בנש"י, וכמ"ש¹⁰⁹ ונחי' לפניו כו', והוא ע"י העבודה דעכשיו בבחי' היש דוקא, וכמשנת"ל פשי"ט¹¹⁰).

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש² למען דעת כו' כי הוי' הוא האלקים אין עוד, ואי' במד"ר¹¹¹ אין עוד אפי' בחללו של עולם, והיינו בחי' הצמצום והרשימו¹¹², שהן כחות נעלמים, שמזה הוא התהוות העולמות כו', ה"ז כח העצמי כו', וז"ע אין עוד כו'. וזהו נתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים¹¹³, לו לעצמו כבי' כו'¹¹⁴, דמשו"ז הכוונה בבחי' כח הנעלם דוקא, שמזה דוקא יכול להיות התהוות העולמות, והכח הנעלם הוא כח העצמי כו'. ומ"ש כי הוי' הוא האלקים ואין עוד, הנה, כי הוי' הוא האלקים הוא הדביקות דבחי' כח הגילוי וכח הנעלם, שז"ע הוי' ואלקים כו', ואין עוד הוא שהכח הנעלם הוא כח העצמי כו'. והענין הוא, דהנה במ"ש בת"ז¹¹⁵ איהו וגרמוהי חד יש בזה ב' פ"י¹¹⁶, הא, יחוד הכלים עם האורות¹¹⁷, והב', יחוד הכלים במקורם כו', והיחוד דהכלים עם האורות, עם היות שזהו בגילוי (שהיחוד הוא בגילוי, והוא בחי' גילוי האור בהכלי כו'), הרי אין זה שהכלי הוא האור כו', אמנם, יחוד הכלים במקורם, עם היות שזהו בהעלם (לא בבחי' דביקות ניכרת כו', והוא בבחי' העלם כו'), אבל הוא באופן נפלא, שהכלים הן עצם מקורם כו'. ובד"כ מש"א איהו וגרמוהי חד, הוא בבחי' פנימיות הכלים כו'. וכמו"כ בנש"י, וכמו כן ואב שהן עצם אחד, לא בבחי' קורבה לכד כו'. אך לפי המבו' כאן, הוא בבחי' כח הפועל כו', דהוי' הוא האלקים הוא הדביקות דבחי' כח הפועל בבחי' הגילוי כו' (כמו דביקות הכלים בהאורות כו'), או מה שהגילוי מאיר בבחי' כח הפועל כו', ואין עוד מצד כח הפועל עצמו, שהוא הכח העצמי כו'. ואומרו למען דעת כל עמי הארץ, שזה דבר המושג ומובן לכל, מענין ההתהוות, ומהתמדת הקיום והפעולה, ומכל הענינים שנת"ל. גם פי' למען דעת הוא ל' שבירה¹¹⁸, וכמו ויודע בהם אנשי סוכות¹¹⁹, שהוא ל' שבירה, ועמי הארץ הן הקל"י וסט"א, וכידוע¹²⁰ שיש ק"ך צירופי אלקי, דמ"ח צירופים האחרונים יונקים מהם

105) ראה רמ"ז לוח"ג פת, א. לקו"ת שה"ש ה, סע"ג.

106) בראשית א, ד.

107) ראה זח"א מה, סע"ב.

108) ראה סה"מ תרס"ח ע' כ ואילך. ע' כה ואילך. וראה

גם סה"מ תרס"ט ע' קמט. ע' קסט. עת"ר ע' קכז ואילך.

109) הושע ו, ב.

110) ע' תתפה ואילך.

111) דבר פ"ב, כח. ילקוט שמעוני יתרו רמז רסט.

112) ראה המשך מים רבים תרל"ז ספ"ב.

113) ראה תנחומא נשא טז. תניא רפל"ו. ובכ"מ.

114) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' תפט (ועם

גהות – אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תרעט ואילך). אוה"ת בלק ע'

תתקצז.

115) בהקדמה (ג, סע"ב).

116) ראה סה"מ תר"ס ותרס"ד הנ"ל הערה 20. וראה גם

לעיל פשי"ג (ע' תתעא). ספר הערכים חב"ד ערך אורות

דספירות – ביחס לכלים ס"ב סק"ב (ח"ד ע' לד). וש"נ.

117) ראה תניא אגה"ק ס"כ.

118) ראה גם תר"א וארא נז, א. לקו"ת דרושים לשמע"צ

פת, סע"ג. סה"מ תרס"ט ע' מז. ובכ"מ.

119) ספר שופטים ת, טז (ושם: את אנשי סוכות) ובתרגום

שם.

120) ראה שער הכוונות ענין הפסח דרוש א. פע"ח שער

חהמ"צ פ"ה. תר"א הוספות קט, ד.

שבת חוה"מ סוכות, ה'העת"ר

תתקלא

אדמת בני חם¹²¹ כו', אך מהיחוד דהוי' ואלקי' נעשה בהם השבירה כו'. ובנפש, עמי הארץ
הן הגוף והנה"ב, וע"י ההתבוננות בענין ההתהוות ובכח האלקי המהווה, איך שהכל דבוק
ומיוחד, ובהפלאות א"ס, בכ"ז נעשה שבירת החומריות דנה"ב כו'. וזהו למען דעת כל עמי
הארץ כו', שע"י הענין הנ"ל מובן ומושג לכל איך שהוי' הוא האלקי' ואין עוד כו', וגם
דעת ל' שבירה, שנעשה שבירת החומריות דנה"ב ע"י ההתבוננות בזה איך דהוי' הוא
האלקים ואין עוד כו'.

קיצור. אך הדביקות דבחי' כח הוא בדרך התחדשות, שמתעלם במקורו ועי"ז מתחדש
ממקורו, וכמו התחדשות השכל ע"י ההתעלמות בשינה, והו"ע רצו"ש, ולכן
הוא בבחי' כח נעלם. אך הדביקות היא בעצמות אוא"ס, ובטובו מחדש, דגילויי העולם
רק הארה, וכח הוא עצמי, ולעתיד יתגלה. וזהו למען דעת כי הוי' הוא האלקים, יחוד
בחי' כח הגילוי וכח הנעלם, אין עוד, בחי' רשימו שהוא בחי' עצמי. ולמען דעת היינו
שמושג, וגם, שע"ז הוא שבירת הקלי' והחומריות דנה"ב.

ISBN 978-0-8266-6102-9

9 780826 661029